

ANALYSE AF FRAFALD PÅ DE MERKANTILE
ERHVERVSUDDANNELSER

HANDELSUDDANNELSEN

INDHOLDSFORTEGNELSE

INDLEDNING	s. 3
METODE	s. 6
OPSUMMERING	s. 8
DE KOLDE FACTS OM FRAFALD	s. 14
FRAFALD FRA ELEVERNES PERSPEKTIV	s. 32
TEMAER DER BEVIRKER FRAFALD	s. 38
• ELEVERNES FAGLIGE OG SOCIALE BAGGRUND	s. 44
• UDDANNELSENS RAMMER OG FORLØB	s. 52
• UNDERVISNINGSRUMMET	s. 60
• IDENTITET	s. 66
• DET SOCIALE MILJØ	s. 72
BILAG	s. 78

DE FRAFALDNE

Der er mangel på faglærte i Danmark, og erhvervsuddannelserne er desværre præget af faldende optagelsestal og elevflugt. De merkantile erhvervsuddannelser er bestemt ingen undtagelse, og Kontoruddannelsen, Detailhandelsuddannelsen og Handelsuddannelsen lider alle under et relativt stort frafald af elever. Omkring halvdelen af de elever, som starter på de tre uddannelser, ender med at stoppe undervejs og altså ikke gennemføre uddannelsen.

For at få bedre viden om elevernes bevægelser og opnå større forståelse for de bagvedliggende årsager til frafaldet, har Det faglige Udvalg for Kontoruddannelser, Det faglige Udvalg for Handelsuddannelsen og Det faglige Udvalg for Detailhandelsuddannelser givet LEAD Agency til opdrag, at analysere frafaldet på de tre uddannelser, så de fremadrettede indsatser og fokuspunkter tager afsæt i viden og konkret data, fremfor formodninger og antagelser.

Vi har derfor allieret os med eksperter i big data og adfærdsanalyse -og design fra /KL.7 og IS IT A BIRD's specialister i antropologisk analyse og strategisk innovation, og sammen har vi foretaget grundige kvantitative og kvalitative analyser af frafaldet på de merkantile erhvervsuddannelser. Dette har resulteret i et omfattende og grundigt vidensfundament, som har dannet baggrund for et dybere spadestik ned i de bagvedliggende årsager til frafald. Gennem en lang række etnografiske interviews med elever, vejledere, undervisere og uddannelsesledere, hvori vi har indflettet de relevante indsigter og tematikker fra den første del af analysen – og ikke mindst baseret dem på elevernes og skolernes egen virkelighed – har vi kunne afdække elevernes adfærd, motivation, indflydelse og drømme, når det kommer til uddannelse og karriere, og baggrunden for overvejelser om at stoppe.

Vi har desuden set på både potentialer og udfordringer ift. at nedbringe frafaldet på de merkantile erhvervsuddannelser. Med afsæt i både de kvantitative og kvalitative data og indsigter udfolder vi en række anbefalinger og konkrete løsningsforslag, hvoraf nogle er lavthængende frugter, mens andre kræver mere strukturelle tiltag og ændringer eller et yderligere analysegrundlag.

I løbet af vores arbejde er vi blevet bekræftet i flere antagelser og hypoteser. F.eks. er elevernes indre moti-

vation, trivsel på uddannelsen og samfundets syn på erhvervsuddannelser alle årsager, som er blevet konsolideret i konkret data. Til gengæld har det overrasket os, at eleverne på Handelsuddannelsen, Kontoruddannelsen og Detailhandelsuddannelsen stort set har givet enslydende svar, selvom de tre uddannelser på papiret – og i grove træk – har forskellige profiler og karaktertræk. For hvor der som oftest ikke er de store udsving i besvarelser på baggrund af uddannelsesretning, afhænger forståelsen af elevfrafaldet i høj grad af elevernes afklaring om, hvad uddannelsen skal bruges til, og om de er i gang med en EUD eller EUX.

Derfor er det gennem disse linser, at vi dykker ned i de fem største temaer, der influerer elevernes valg om at blive eller stoppe på uddannelsen, da vi således kan nuancere indsigterne og bevæggrundene. Det samme gør sig gældende i vores identifikation af potentialer og anbefalinger til mulighedsrum for at mindske frafaldet, og dermed kigger vi i mindre grad på, om der er tale om en kontorelev, en handelselev eller en detailhandelselev. Når det er sagt, er der selvfølgelig også forskelle imellem de tre uddannelser, hvorfor den samlede analyse også er udmundet i tre forskellige rapporter, én for hver uddannelse. De vil alle som udgangspunkt stå på skuldrene af tværgående indsigter og data, men vi har naturligvis fremhævet de enkelte uddannelsesspecifikke afvigelser og træk i hver enkelt rapport. Det samme gør sig gældende, hvor der har været forskelle i besvarelserne afhængigt af elevernes uddannelsesmæssige baggrund, eller om tager en EUD eller en EUX.

Da fundamentet for vores analyse har været de frafaldne og frafaldstruede elever, kan vi ikke på baggrund af det nuværende datagrundlag sige så meget om de tilfredse elever, og om kommende tilpasninger og ændringer evt. vil få konsekvenser for deres opfattelse af uddannelsen. Generelle adfærdsprincipper viser dog, at når man letter tingene for dem, der har det svært, har det også en positiv indvirkning på dem, som ikke har det svært.

Undervejs er der eksempler på elevers frafaldshistorier, som viser at frafald og overvejelser herom er et tovtrækkeri mellem flere faktorer, og at frafaldsårsagen derfor ikke kan isoleres til én udslagsgivende faktor.

God læselyst.

LÆSEVEJLEDNING

Rapporten præsenterer, efter en introduktion til projektet, læseren for en kortere opsummering af den samlede rapports data, resultater, konklusioner og anbefalinger, hvorefter vi beskriver metoder og rapportens forskellige datagrundlag.

Herefter er rapporten inddelt i kapitler, der hver især indledes med et kort oprids af hvert enkelt kapitels hovedkonklusioner. I kapitel 1 oplistes de kolde facts, dvs. den kvantitative data omkring frafald på de merkantile erhvervsuddannelser. Hvordan definerer vi frafald, hvordan ser det ud, hvem falder fra og hvornår gør de det? Og ikke mindst hvad sker der efter, de er stoppet på uddannelsen.

Kapitel 2 fokuserer på frafaldet set fra elevernes perspektiv. Her uddyber vi nuancerne i frafaldet, som defineres gennem linser omkring elevernes afklarethed ift. uddannelsen, og om de har gået på EUD eller EUX. Disse nuancer anvendes, når vi dykker ned i afsnittene i kapitel 3, som udfolder de 5 væsentligste årsager og tematikker, der bevirker elevernes frafald. Hvert afsnit afsluttes med vores anbefalinger og mulighedsrum til de fremadrettede indsatser og fokuspunkter.

Endelig afsluttes rapporten med et omfangsrigt kapitel med bilag til rapportens datagrundlag. En lang række grafer og tabeller fremgår dog også direkte i kapitlerne.

SIMONS FRAFALDSHISTORIE

Simon har altid haft et ønske om at blive selvstændig, og det er også derfor, at han ved siden af sin uddannelse har sin egen virksomhed, hvor han sælger fodboldtrøjer på Instagram. Simon har fra start ikke haft nogen større motivation for at tage en uddannelse, men gjorde det, fordi det er godt at have noget at falde tilbage på – derfor startede han på EUX i handel. Simon blev i slutningen af grundforløb 1 sygemeldt med depression, og det gjorde, at han var hjemme i 5 måneder. Da han vendte retur til skolen, var han gået glip af for meget af skoleåret til at fortsætte på sin EUX, og han skulle derfor skifte til en EUD. Simons pludselige skift til en EUD betød, at han hurtigt skulle finde en elevplads. Simon forklarer valget af sin elevplads som en forhastet beslutning, og kort efter sin start indså han, at han var nødt til at skifte sted, hvis han skulle have motivationen til at afslutte sit hovedforløb.

Simon stoppede på sin elevplads, men havde derefter en masse problemer med at finde en ny elevplads. Da han endelig fandt en ny var han glad for stedet, men havde dårlig kemi med sin vejleder, og det betød, at han stoppede igen. Det sidste sted, han fandt, passede perfekt til ham, men virksomheden blev nødt til at fyre ham, da de skulle skære ned på deres medarbejdere. Simon følte sig udmattet efter ræset med at finde en god elevplads, og han besluttede sig til sidst for at droppe ud. Det mest skræmmende - og dét, der talte imod at stoppe - var ikke at have noget at falde tilbage på.

Simon, 20 år, Handel (EUD)

METODE

TRE ANALYSER, DER GÅR SPADESTIKKET DYBERE, OG SOM PRÆSENTERER ET SOLIDT BESLUTNINGSGRUNDLAG FOR POTENTIALER OG FREMTIDIGE INDSATSER

101.000

UDDANNELSESFORLØB

1.040

SPØRGESKEMABESVARELSER

49

1:1 ETNOGRAFISKE DYBDE-
INTERVIEWS

For at forstå omfanget af frafaldet på de merkantile erhvervsuddannelser – og ikke mindst elevernes bagvedliggende bevæggrunde for adfærd, motivation og indflydelse ved valg og fravalg af uddannelse og karriere – har vi benyttet os af et Mixed Methods Design.

Dataindsamlingen til undersøgelsen blev startet i marts 2022, og første udkast til rapporten blev afsluttet i november 2022. Vi har analyseret den eksisterende viden og data på området, hvorefter vi gennemførte en omfattende dataindsamling via tre forskellige metoder. Det sikrede os et solidt datagrundlag, hvor de kvantitative og kvalitative metodetyper komplementerede hinanden. Desuden gav denne opbygning os mulighed for at triangulere metoder og analytiske resultater, så vi 'byggede oven på' eksisterende viden, og hvor data fra forskellige undersøgelser og metoder blev brugt i forlængelse af hinanden. Endelig har vi gennem en antropologisk tilgang kvalificeret analyseresultater og indsigter, hvilket også danner baggrund for en række anbefalinger og mulighedsrum til de fremtidige indsatser.

Dermed har vi, på bedst mulig vis, kunnet afdække og nuancere problemstillingerne ved elevfrafald og prioritere potentialer og løsninger. Dette er i sidste ende afgørende for at kunne opnå indsigtsfulde og brugbare resultater i arbejdet med rekruttering, fastholdelse og markedsføring af de merkantile erhvervsuddannelser.

DATAKILDER

Registerdata fra elevregistret i Danmarks Statistik

Kvantitativ analyse af alle påbegyndte forløb på de merkantile uddannelser siden 2015, hvilket udgør i alt ca. 101.000 uddannelsesforløb.

Her har vi analyseret frafaldsprocenter og mønstre i frafald for eleverne på de tre uddannelser. Vi har desuden optegnet, hvad der sker med de frafaldne elever efter, at de er stoppet, ligesom det er skitseret, hvornår i forløbene frafaldene sker.

Med afsæt i den omfattende registerdata har vi udført en regressionsanalyse, som optegner, hvad der er særligt drivende for frafald. Med afsæt i denne, samt de faktiske størrelser på forskellige del-målgrupper, er registerdataundersøgelsen brugt som afsæt til at finde ud af, hvem det kvalitativt var mest givende at høre mere fra.

Spørgeskemaundersøgelse

Indsamling af i alt 1.040 besvarelser fordelt ligeligt på de tre uddannelsesretninger (Kontoruddannelsen, Handelsuddannelsen og Detailhandelsuddannelsen).

Spørgeskemaundersøgelsen blev via skolerne udsendt til elever på de tre uddannelser. Der er overvægt af EUX-elever blandt besvarelserne, ligesom der er flere på grundforløb 1 og 2 og færre på hovedforløb blandt besvarelserne. Men det store antal samlede besvarelser gør, at vi på trods af de lidt færre input fra hovedforløbet – 141 elever – stadig har nok data til, at det udgør vigtig og relevant viden, som vi kan analysere på.

Spørgeskemaet omhandlede forventninger til uddannelsen, motivation og trivsel, og det har gjort det muligt at se på, hvad der skaber trivsel, og hvad der fylder for elever, som overvejer at stoppe på uddannelserne. Det gælder både ift. undervisningsformer, kompetencer og omgivelser samt indenfor elevernes faglige og sociale behov og ønsker.

Kvalitative etnografiske interviews

49 kvalitative interviews af 1-times varighed med elever, der er faldet fra eller overvejer at falde fra samt repræsentanter fra fire uddannelsessteder.

Rekruttering af elever er sket via spørgeskemaundersøgelsen samt via skoler og uddannelsessteder. Den kvalitative data er indsamlet via etnografiske interviews med:

- Kontoruddannelsen: 6 frafaldne elever og 8 elever, der overvejer eller har overvejet at falde fra
- Handelsuddannelsen: 4 frafaldne elever og 6 elever, der overvejer eller har overvejet at falde fra
- Detailhandelsuddannelsen: 3 frafaldne elever og 5 elever, der overvejer eller har overvejet at falde fra
- 4 uddannelsesledere og 12 medarbejdere med praksisnær erfaring med eleverne

I den kvalitative analyse har vi dykket ned i resultater og mønstre fra både registerdata og spørgeskemaundersøgelsen for at få uddybet og kvalificeret disse yderligere. Herved har vi opnået en langt større og mere nuanceret forståelse af de kvantitative indsigter.

Rekruttering

Vores rekruttering til spørgeskemaundersøgelsen foregik gennem skolerne, mens den senere rekruttering til de kvalitative interviews skete gennem spørgeskemadata og i mindre grad gennem skoler. Det betyder, at datagrundlaget til disse to indsamlingsmetoder primært består af elever på grundforløbet, kompetenceforløbet eller starten af hovedforløbet. Vi kan derfor i denne rapport, kun i begrænset omfang, konkludere noget om elever, som er længere henne i deres hovedforløb. Men eftersom vores registerdata viser, at langt størstedelen (72-86%) af alt frafaldet sker inden hovedforløbet, og at knap 60% af frafaldet på hovedforløbet sker inden for de første 6 måneder, har det ikke afgørende betydning for vores forståelse af frafald.

OPSUMMERING

HVORDAN SER FRAFALDET UD PÅ DE MERKANTILE ERHVERVSUDDANNELSER?

Det samlede frafald på de tre merkantile erhvervsuddannelser – Kontoruddannelsen, Handelsuddannelsen og Detailhandelsuddannelsen – er relativt højt, og over halvdelen af handelseleverne stopper på uddannelsen, inden de ville have stået med uddannelsesbeviset i hånden. Det er mange, og det placerer Handelsuddannelsen på en lidet flatterende førsteplads blandt de tre med 54%, hvor Kontoruddannelsen tegner sig for 40% og Detailhandelsuddannelsen for 45%.

Mere end 3 ud af 4 frafaldselever er stoppet inden, de når til hovedforløbet, og altså inden oplæringen i virksomhederne. Langt størstedelen af frafaldet på uddannelserne sker på – eller lige efter – grundforløbet, og for de flestes vedkommende efter relativt kort tid. Omvendt ser det ud for de elever, som stopper undervejs eller efter kompetenceforløbet, hvor det primært er i perioden op til den afsluttende eksamenstid, at eleverne vælger at stoppe.

Kigger vi på antallet af elever, der falder fra, så er det overvejende etnisk danske kvinder, men når vi nuancerer billedet og kigger på de procentvise tal, så er der relativt flere mænd og efterkommere blandt de frafaldne elever. Der er blot mange flere kvinder og etniske danskere på uddannelserne, hvorfor der i absolutte tal er flest frafald her.

Hvor frafaldsprocenten generelt ligger højt i alle aldre på Handelsuddannelsen, er der på Detailhandelsud-

dannelsen stor forskel i frafaldsprocenterne på tværs af alder. Omvendt ser det ud på Kontoruddannelsen, hvor frafaldsprocenten typisk falder med alderen.

Det er selvfølgelig også interessant at følge udviklingen i, hvornår på uddannelsen frafaldet finder sted. Siden 2017 er der på Handelsuddannelsen sket en større stigning i frafaldsanden undervejs på kompetenceforløbet, og omvendt er der sket et relativt stort fald i andelen af elever, som stopper efter gennemført kompetenceforløb. Der er ligeledes sket et lille fald i andelen af frafald på hovedforløbet, og i det hele taget har Handelsuddannelsen den laveste andel af elever, som stopper på netop hovedforløbet.

For Kontoruddannelsens vedkommende er eleverne gået fra mest frafald efter gennemført kompetenceforløb og undervejs på grundforløbet til det omvendte, idet der nu er langt flere kontorelever, som stopper efter gennemført grundforløbet og undervejs på kompetenceforløbet.

På Detailhandelsuddannelsen er der ikke sket de helt store udsving gennem årene, men det er alligevel værd at bemærke, at der de seneste fem år er sket en stigning i andelen af elever, der falder fra i overgangen fra grundforløbet, mens der er sket et fald i andelen af frafald på hovedforløbet.

HVAD SKER DER MED ELEVERNE, NÅR DE ER FALDET FRA?

14% af frafaldseleverne kommer tilbage igen til en af de tre merkantile erhvervsuddannelser efter en kortere eller længere pause, mens næsten halvdelen (45%) af de frafaldne elever starter på en helt ny uddannelse. Den resterende del af frafaldseleverne – hele 41% – kommer iht. elevregistret ikke i gang med en ny uddannelse.

De frafaldselever, som kommer retur til samme eller en af de andre merkantile erhvervsuddannelser, minder profilæssigt mest om de elever, som slet ikke vender tilbage til uddannelsessystemet. De har som oftest lavere karakterer fra folkeskolen, de er yngre og der er en relativ større andel af efterkommere og indvandrere. De fleste har holdt en pause på mere end 6 måneder, før de starter op igen – og desværre fuldfører over halvdelen heller ikke den nye uddannelse.

Når vi ser på de elever, som skifter til en helt anden uddannelse, så er 4 ud af 10 stoppet i overgangen til

hovedforløbet på enten Kontoruddannelsen, Handelsuddannelsen eller Detailhandelsuddannelsen. Dvs. at de bruger deres EUD/EUX-eksamen til at læse videre i stedet for at færdiggøre på deres merkantile erhvervsuddannelse.

Der er stor spredning i, hvilke nye uddannelser de frafaldne elever påbegynder, men handelseleverne skifter ofte til en kortere videregående uddannelse eller en bacheloruddannelse indenfor f.eks. erhvervsøkonomi, handels- og markedsføringsøkonomi, men også uddannelser som pædagog, folkeskolelærer og Social- og Sundhedsassistent trækker.

Endelig er der gruppen af frafaldselever, som ikke vender tilbage til uddannelsessystemet. Hver tredje er i beskæftigelse et år efter frafaldet, og det betyder, at der er en rigtig stor del, som enten er arbejdsløse eller udenfor arbejdsstyrken (inkl. en større gruppe, for hvem vi ikke har oplysninger på gennem de analyserede registre).

MØNSTRE OG NUANCER I ELEVERNES OPLEVELSER AF UDDANNELSEN – OG FRAFALDET

På tværs af Kontoruddannelsen, Handelsuddannelsen og Detailhandelsuddannelsen påvirkes elevernes oplevelse af uddannelsen dels af, i hvor høj grad de er afklarede med, hvorfor de har valgt netop denne uddannelse, og dels af, om de tager EUD eller supplerer med EUX. Indenfor disse to parametre – afklaret/uafklaret og EUD/EUX – ser vi tydelige mønstre og fællestræk blandt eleverne, både når det kommer til deres bevæggrunde til at stoppe på uddannelsen, og når vi dykker ned i potentialerne for at mindske frafaldet.

Har eleverne gennem indre motivationer og egne drømme og ambitioner et formål med uddannelsen, er der langt større sandsynlighed for, at de går hele vejen. Og omvendt er risikoen for frafald langt større for elever, som ikke helt ved, hvad de skal bruge den specifikke uddannelse til – og som mest er startet, fordi forældre, venner eller andre har ansporet dem til det. Der er derfor et stort potentiale i at supportere og guide de uafklarede elever til uddannelsens mange muligheder ud fra deres egne ønsker og drømme.

Vores undersøgelser viser også, at eleverne ikke i særlig høj grad opdeler de merkantile erhvervsuddannelser mellem Handelsuddannelsen, Kontoruddannelsen og Detailhandelsuddannelsen, men snarere mellem EUD og EUX. Det er nemlig her, at vi ser de største forskelle på eleverne, og det derfor også ud fra denne skelnen, at der kræves forskellige løsninger til at mindske frafaldet. Og det gælder faktisk uanset, om eleverne er blandet i grundskoleforløbene – som på nogle skoler – eller om de er opdelt i EUD eller EUX – som på andre skoler.

Ovenstående parametre er altså helt grundlæggende i forståelsen af frafald og årsagerne hertil.

Derfor skeler vi til, om eleverne har været afklarede eller ej, og om de har valgt EUD eller EUX, når vi i denne rapport nuancerer de væsentligste temaer, som bevirker frafald blandt eleverne og ikke mindst kvalificerer de potentielle løsninger og fremadrettede indsatser for at mindske frafaldet.

ELEVERNES FAGLIGE OG SOCIALE BAGGRUND

Elevernes sociale, familiemæssige og faglige rygsæk har kolossal betydning for, hvordan – og hvor godt – de klarer en uddannelse, og det kan præge dem på godt og ondt.

Hvis eleverne ikke kan spejle uddannelsen og karrieren i deres netværk, og således ikke på samme måde oplever forståelse fra de nærmeste, er det langt sværere for dem holde fast og hænge i, når de oplever pressede perioder, mange afleveringer og et fagligt niveau, som de enten har svært ved at følge med i eller har et tårn-højt ambitionsniveau omkring. Tilføjer man den gene-

relle samfundstendens, hvor mange unge er stressede, mistrives og oplever personlige udfordringer, kan det tippe den pressede elevs overvejelser mod frafald.

Både stærke og svagere elever har brug for opbakning og en genkendelig retning, og derfor er der et stort potentiale i at hjælpe eleverne med at flette uddannelsen sammen med den virkelighed og hverdag, som eleverne lever i. For når man kan se "en mening med galskaben", øger det incitamentet til at klø på – også i de perioder, hvor arbejdsbyrden er ekstra stor. På den måde øges elevens afklarethed, og risikoen for frafald mindskes.

UDDANNELSENS RAMMER OG FORLØB

De merkantile erhvervsuddannelsers forløb med mange naturlige overgange er ikke helt ideelle, set gennem frafaldsbriller. Mange elever ser nemlig sig selv som færdige, når de står med EUD- eller EUX-beviset i hånden, og de bruger derfor uddannelsens første del som afsæt til at videreuddanne sig til noget nyt – eller som springbræt til arbejdsmarkedet. Det betyder, at de ikke ser hovedforløbet med oplæringen i virksomhederne som en integreret del af uddannelsen, og langt de fleste af dem, som stopper inden hovedforløbet, anser slet ikke sig selv som frafaldne – de har jo fået huen?!

Med det er ikke kun i overgangene, der er frafald. Det sker såmænd også undervejs på de forskellige forløb. Frafall på grundforløbet sker ofte relativt tidligt, og det skyldes bl.a., at eleverne skal foretage tidlige – og for nogen elever uoverskuelige – valg af retninger og specialer, som ikke alle føler sig rustede nok til at træffe beslutninger om. Og når de så vælger retning, har

eleverne ofte en forventning om erhvervsrettet og retningsspecifik undervisning med det samme, og når de så indser, at de først møder dette senere på forløbet, er det med til at trække dem mod et tidligt frafald.

I slutningen af grundforløbet, og løbende på kompetenceforløbet, er det stress, der topper listen over frafaldsårsager. For eksamenstunge forløb og et komprimeret EUX er med til at presse eleverne. Og hvis man i forvejen føler sig udfordret, kan disse perioder føles uoverskuelige.

Selvom langt størstedelen af frafaldet sker på grundforløbet, er det selvfølgelig også interessant at se på frafaldsårsagerne på hovedforløbet. På trods af et mindre datagrundlag for hovedforløbs elever tegner der sig alligevel det mønster af, det er de personlige årsager, der primært får eleverne til at falde fra, efter at de er kommet ud i virksomhederne.

UNDERVISNINGSRUMMET

En del elever har valgt en merkantil erhvervsuddannelse for at få praktisk og erhvervsrettet undervisning, men når de på uddannelsen også møder gymnasiale dannelsesfag samt nye fag, som dog formidles på traditionel vis, bliver de skuffede. Hvor lærerne understreger, at tværgående undervisning er nødvendigt for at forberede eleverne til erhvervslivet, og at det samtidig giver eleverne en uundværlig indsigt i hinandens fag og kompetencer – som det også sker ude i virksomhederne – forventer eleverne omvendt, at fagene tager udgangspunkt i deres specifikke uddannelsesretning. De ønsker, at undervisningen bygger en direkte bro til den virksomhed og brancheretning, der venter på ho-

vedforløbet, og på samme måde ønsker de, at lærerne har relevant erhvervs erfaring og trækker eksempler ind fra virkeligheden.

Desuden påvirkes en del elever af, at der på skolerne og blandt lærerne ofte foregår en ubevidst opdeling af eleverne: De "gode" elever, som knokler og gør sig umage, og de "mindre gode" elever, som ikke aflever til tiden, misser undervisning og i det hele taget ikke altid mestrer skolen – på trods af, at de kan være rigtigt gode til at indgå på en arbejdsplads. De "mindre gode" elever er især unge drenge, som derfor oplever et stigma, der øger risikoen for frafald.

Eleverne oplever undervisningen som bedst, når vi laver opgaver, der relaterer sig til virkeligheden.

Leif, Underviser på Handels- og Detailhandelsuddannelsen

Vi bliver nødt til at bruge mere tid på at gøre skolen mindre 'skoleagtig'. Vi skal være bevidste om, hvordan skolen indrettes, så det virker som noget, der passer til en erhvervsuddannelse og ikke bare en gymnasial uddannelse.

Peter, Underviser på Kontor-, Handels- og Detailhandelsuddannelsen

IDENTITET

Elever på erhvervsuddannelserne møder ofte samfundets fordomme om, at deres uddannelse er for de dovne og dem, som ikke kan klare gymnasiet. Det gælder også for de merkantile elever, og når det samtidig er svært at definere, hvad man laver "på det der handel", tager mange elever de negative antagelser til sig.

Der er derfor brug for en fælles markør og positiv fortælling, som står på skuldrene af de mange positive suc-

ceshistorier fra uddannelserne. Det kan f.eks. være, at elevernes forberedes til det fremtidige arbejdsliv og den kommende karriere, og at der er bud efter dem fra virksomhederne, for Danmark har brug for faglærte. Kan vi skabe en større kollektiv identitetsfølelse og faglig stolthed blandt eleverne, kan det være med til at mindske frafaldet.

DET SOCIALE MILJØ

Jeg har mange gange oplevet at være stresset under min uddannelse, fordi der er mange afleveringer på samme tid. Men så hjælper det - hvis man har nogle faglige udfordringer - at alle i klassen er virkelig gode til at hjælpe hinanden.

Amalie, 26 år, Handel (EUX)

Der ses store aldersforskelle på de merkantile erhvervsuddannelser, og eleverne kan være på vidt forskellige livsstadier. Hvor eleverne på hovedforløbet ikke oplever det i samme grad, da diversitet ofte er helt normalt i en virksomhed, kan det store spænd i alder og livsstadier være en udfordring for fællesskabet og sammenholdet på grundforløbet og det eventuelle efterfølgende kompetenceforløb.

Særligt de yngre elever har behov for venner på uddannelsen, men også blandt de ældre elever er et socialt miljø en vigtig faktor, som i sidste ende har indvirkning på både fastholdelse og frafald. For selvom de fleste elever på de merkantile erhvervsuddannelser ikke umiddelbart angiver sociale relationer som et parameter for at vælge uddannelsen til, så påvirkes de af et socialt miljø. Det kan skabe fælles forståelse, arbejdsmoral og tilhørsforhold – og dermed fastholdelse – blandt eleverne, og omvendt trækker det eleverne mod frafald, hvis det sociale miljø er ikke-eksisterende.

DE KOLDE FACTS OM FRAFALD

KAPITEL

1

I dette afsnit dykker vi ned i de kvantitative resultater fra de analyserede registre. Det betyder, at vi kigger på de helt konkrete data, der viser omfang, forløb og demografien i frafaldet og ikke mindst mønstrene i disse parametre – og det vil også sige, at vi først i de efterfølgende kapitler nuancerer og uddyber mønstre og resultater.

HVORDAN DEFINERER VI FRAFALD?

Når vi i denne rapport taler om frafald, har vi defineret det ud fra registerdata fra elevregistret i Danmarks Statistik:

- Frafald er defineret som afbrydelse af enten grundforløb 1 eller 2, kompetenceforløb eller hovedforløb. Det tæller også som frafald, hvis kun grundforløb eller kompetenceforløb er gennemført, dvs. at eleven ikke starter næste forløb på uddannelsen.
- Alle afbrudte uddannelsesforløb siden 2015 er inkluderet og betragtes som udgangspunkt som frafald.
- Samme elev kan optræde med flere frafald, hvis vedkommende gentagne gange har afbrudt og opstartet et uddannelsesforløb på en merkantil uddannelse.
- Skifter man fra en merkantil uddannelse til en anden merkantil uddannelse, eller skifter man skole men forbliver på samme uddannelse, tæller vi det dog ikke med som frafald her, så længe man bruger skiftekompetencen uddannelserne imellem.

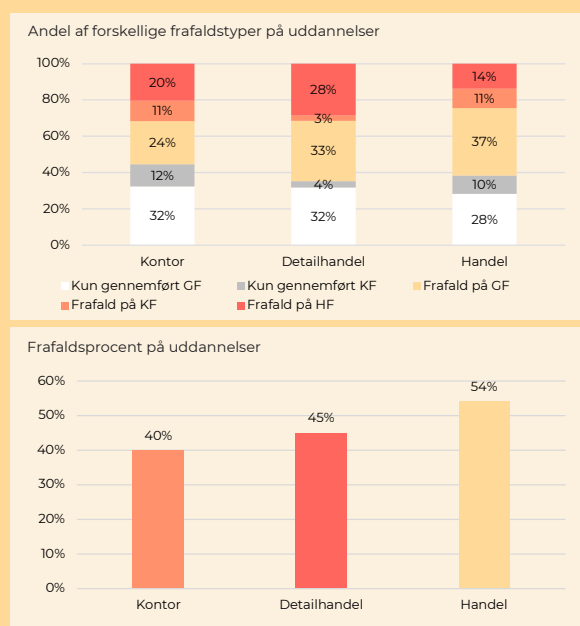
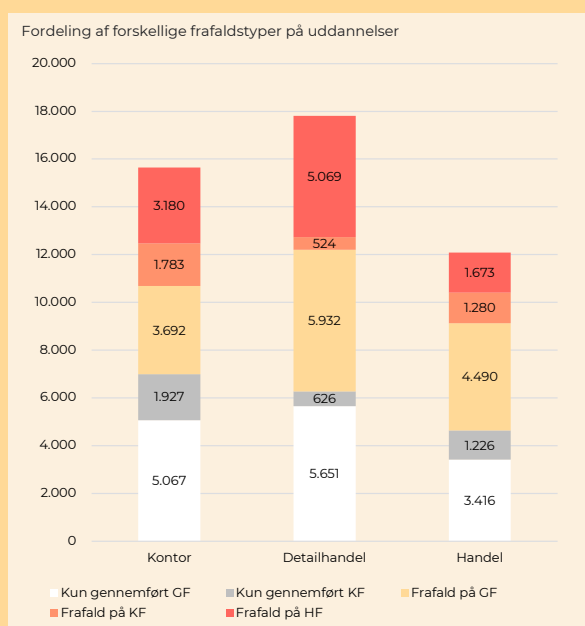
Se i øvrigt mere herom under Metode, side 6 og under Datagrundlag, side 81 i bilag.

HVORDAN SER FRAFALDET UD?

HVOR MANGE ELEVER FALDER FRA PÅ DE MERKANTILE ERHVERVSUDDANNELSER?

Kigger man på de absolutte tal, har der siden 2015 været mest frafald på Detailhandelsuddannelsen (17.802 frafald), dernæst Kontoruddannelsen (15.649 frafald) og Handelsuddannelsen (12.085 frafald).

Fordelingen er dog anderledes, når vi ser på de relative tal, der tager højde for de individuelle uddannelsers elevtal. På Handelsuddannelsen er frafaldsprocenten 54%, på Detailhandelsuddannelsen udgør den 45%, mens 40% af kontoreleverne falder fra.

HVORNÅR I UDDANNELSES-FORLØBET FALDER DE FRA?

På tværs af de tre uddannelser sker langt størstedelen af frafaldet enten undervejs eller lige efter grundforløbet, hvilket udgør 62%. Yderligere 16% falder fra på eller lige efter kompetenceforløbet, så 78% af alt frafald sker således inden start på hovedforløbet.

Frafaldet i løbet af grundforløbet sker for næsten tre ud af fire elevers vedkommende indenfor de første 4 måneder, mens over halvdelen af frafaldet undervejs på kompetenceforløb sker mellem 9-12 måneder, hvilket formentlig kan knyttes til eksamensperioden. Ser vi på

hovedforløbet sker 22% af frafaldet efter 2-4 måneder, og her kan den gensidige prøveperiode på 3 måneder spille ind.

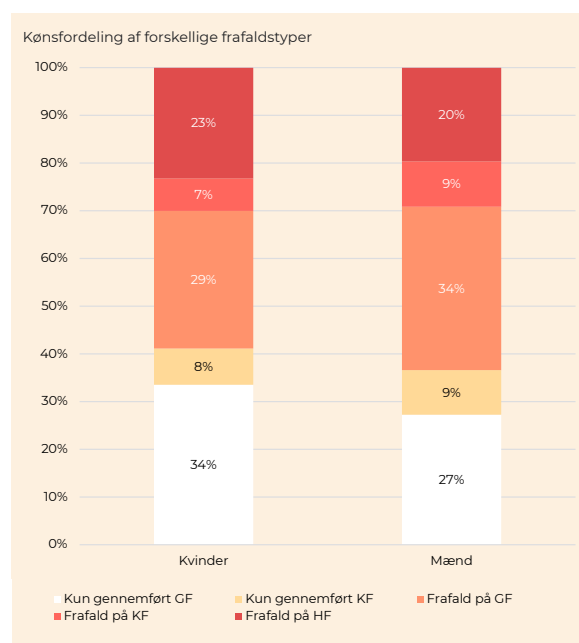
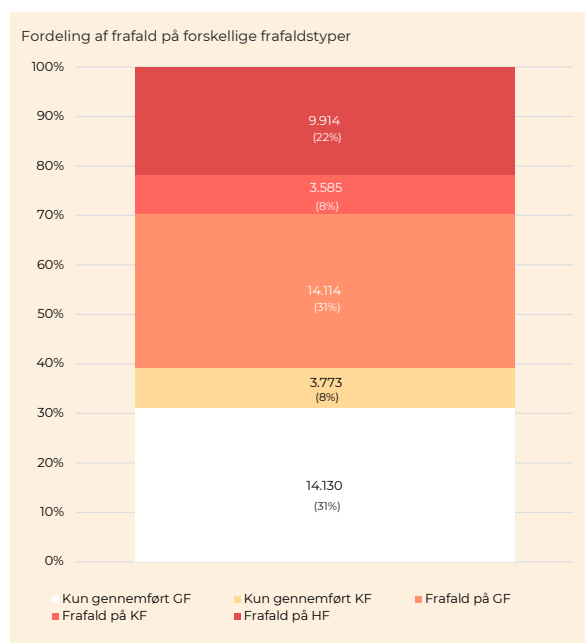
Hvad angår overgangsfrafaldet, udgør andelen af elever, der stopper efter grundforløbet 31% af det samlede frafald, mens 8% udgøres af elever, der stopper efter endt kompetenceforløb.

Flere kvinder end mænd falder fra efter grundforløbet og på hovedforløbet, mens mænd i højere grad end kvinder falder fra undervejs på grundforløb og kompetenceforløb.

Dykker vi ned i forskellene på de tre uddannelser i tabellen på den foregående side, så er der på Handelsuddannelsen relativt flere elever, der falder fra på grundforløbet (37%), mens Detailhandelsuddannelsen skiller sig ud med 28%, der falder fra på hovedforløb-

bet. Kontoruddannelsen står for den laveste andel af frafald på grundforløbet (24%), men den højeste andel i overgangen mellem kompetenceforløb og hovedforløb (12%).

Det kunne desuden være interessant at differentiere grundforløbs eleverne ud fra deres uddannelsesmæssige baggrund, da grundforløbets længde eksempelvis er langt kortere for de elever, som kommer med en studentereksamen end for de elever, som kommer direkte fra folkeskolen. Det vil sige, at "en måned inde i grundforløbet" ikke nødvendigvis betyder det samme for alle grupper af respondenter. Det fremgik dog ikke af den tilgængelige registerdata, om der for de enkelte elever var tale om et langt eller et kort forløb, hvorfor vi ikke kan lave denne opdeling. Vores fortolkninger og konklusioner skal derfor forstås med udgangspunkt i det samlede traditionelle grundforløb, som består af GF1 (20 uger) og GF2 (20 uger).

Fordeling af tid fra påbegyndt merkantilt uddannelsesforløb til frafald opdelt på forskellige frafaldstyper

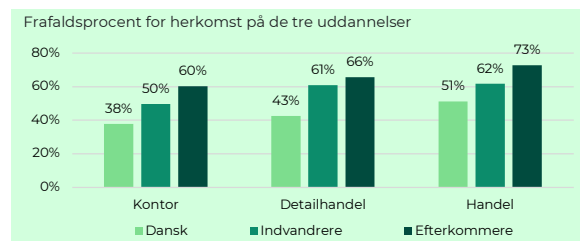
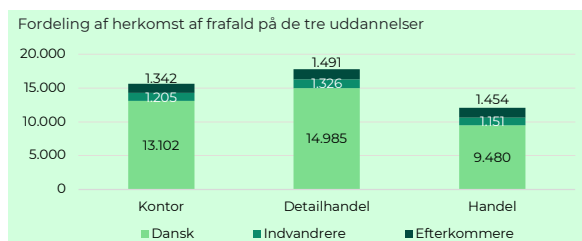
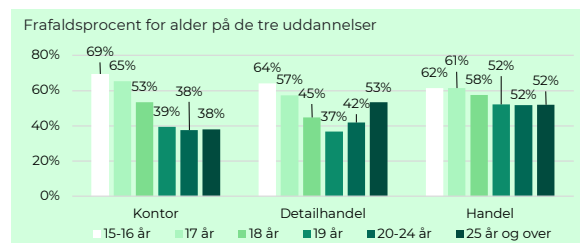
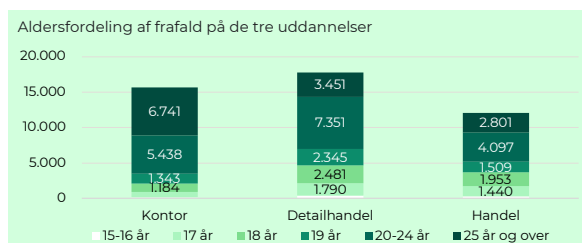
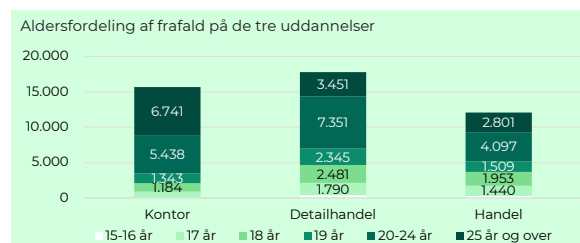
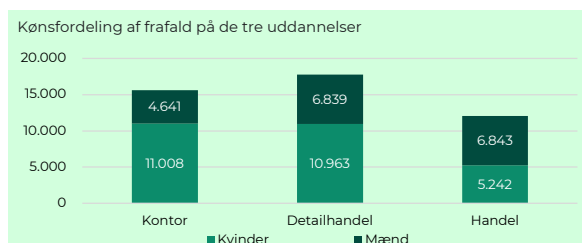
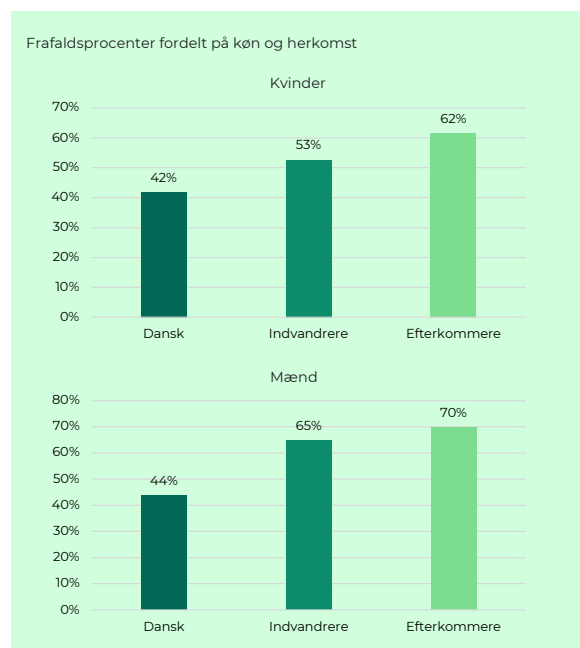
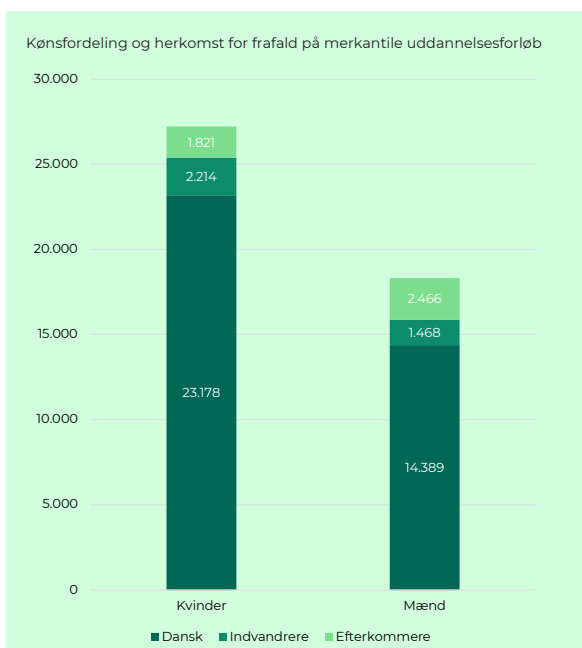
Varighed til frafald	Frafald på GF	Frafald på KF	Frafald på HF
0-1 måned	26%	4%	14%
1-2 måneder	22%	6%	14%
2-4 måneder	25%	7%	22%
4-6 måneder	17%	6%	9%
6-9 måneder	5%	9%	10%
9-12 måneder	2%	54%	9%
1-2 år	2%	12%	18%
Over 2 år	1%	2%	3%
Total	100%	100%	100%

HVEM FALDER FRA – KØN OG HERKOMST

Der er langt flere kvinder end mænd der stopper på uddannelserne, og på tværs af begge køn er det overvejende danskere, der falder fra. Nuancerer vi billedet og kigger på de procentvise andele, kan vi dog se, at der relativt set er flest mænd og efterkommere, der falder fra. Der er bare flere kvinder og danskere blandt eleverne på uddannelserne, hvorfor der i de absolutte tal er flest frafald her.

Når vi måler de tre uddannelser op mod hinanden, er frafaldsprocenten højest blandt mænd på Handelsuddannelsen (55%) og lavest blandt kvinder på Kontoruddannelsen (38%). På Detailhandelsuddannelsen er den procentvise andel af frafald højere blandt kvinder (46%) end mænd (44%).

Data i alle tabeller går på tværs af de tre merkantile erhvervsuddannelser

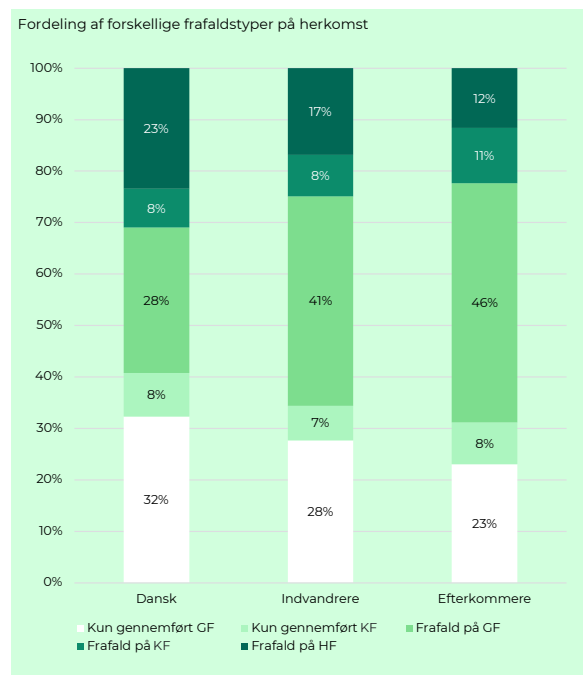
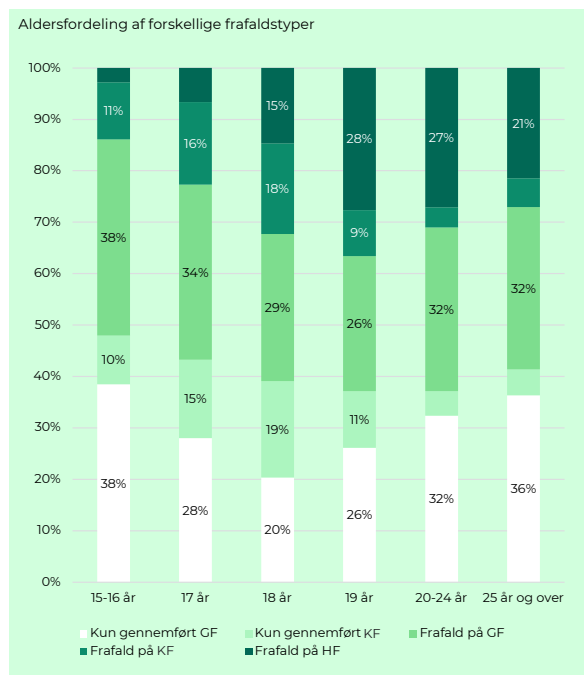
HVORDAN ER ALDERSFORDELINGEN? OG ER DER FORSKEL PÅ, HVORNÅR DE FALDER FRA?

Som det ses i graferne over aldersfordeling på forrige side, er der på Detailhandelsuddannelsen stor forskel i frafaldsprocenterne på tværs af aldrene, mens frafaldsprocenten generelt er høj i alle aldre på Handelsuddannelsen. På kontoruddannelsen falder den typisk med alderen – jo ældre kontoreleverne er, jo mindre tilbøjelige er de til at stoppe.

Generelt set falder de yngste aldersgrupper i højere grad fra på grundforløbet, mens der er en overvægt af de ældre aldersgrupper i frafaldet på hovedforløbet. Det er naturligt, da det følger aldersmønsteret på forløbene.

Kigger vi på herkomst, så udgør frafaldet blandt indvandrere og efterkommere en markant større andel undervejs på grundforløbet - også sammenlignet med de etniske danskere. Omvendt er der på hovedforløbet en større andel af frafald blandt de etniske danskere sammenlignet med indvandrere og efterkommere.

Data i alle tabeller går på tværs af de tre merkantile erhvervsuddannelser

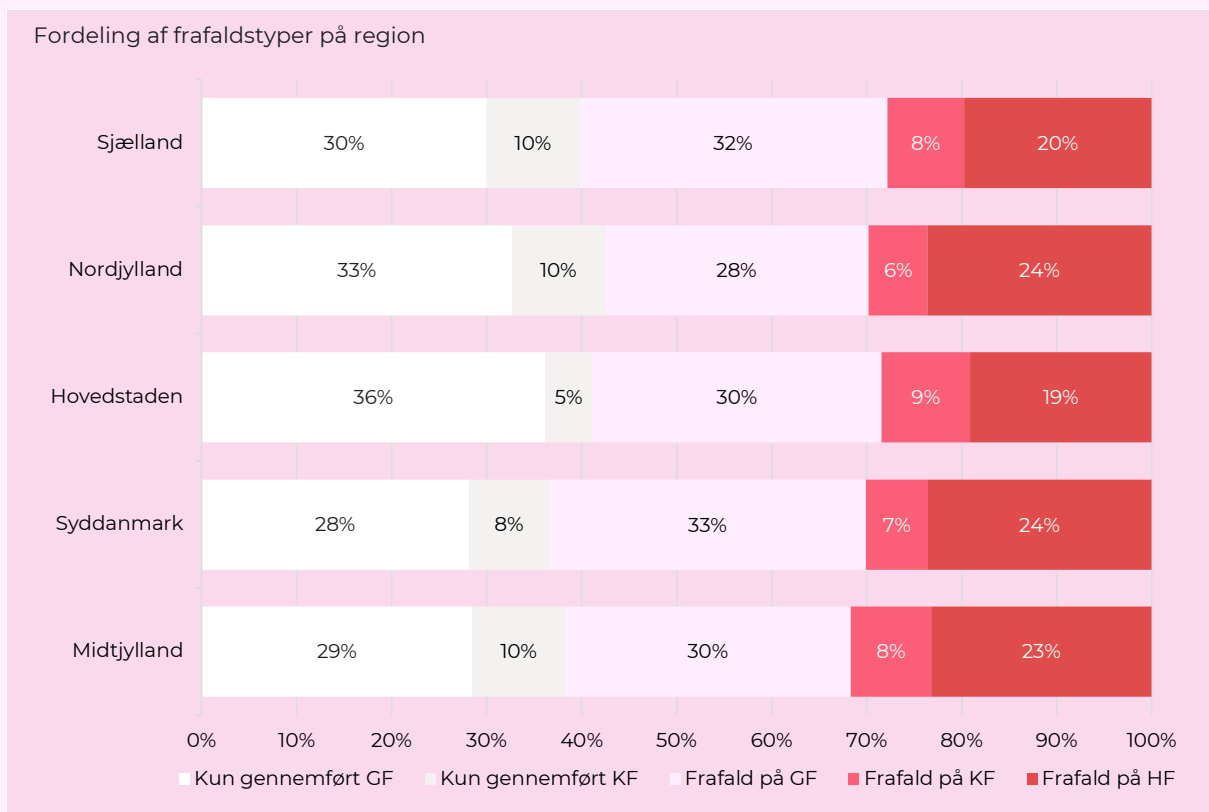
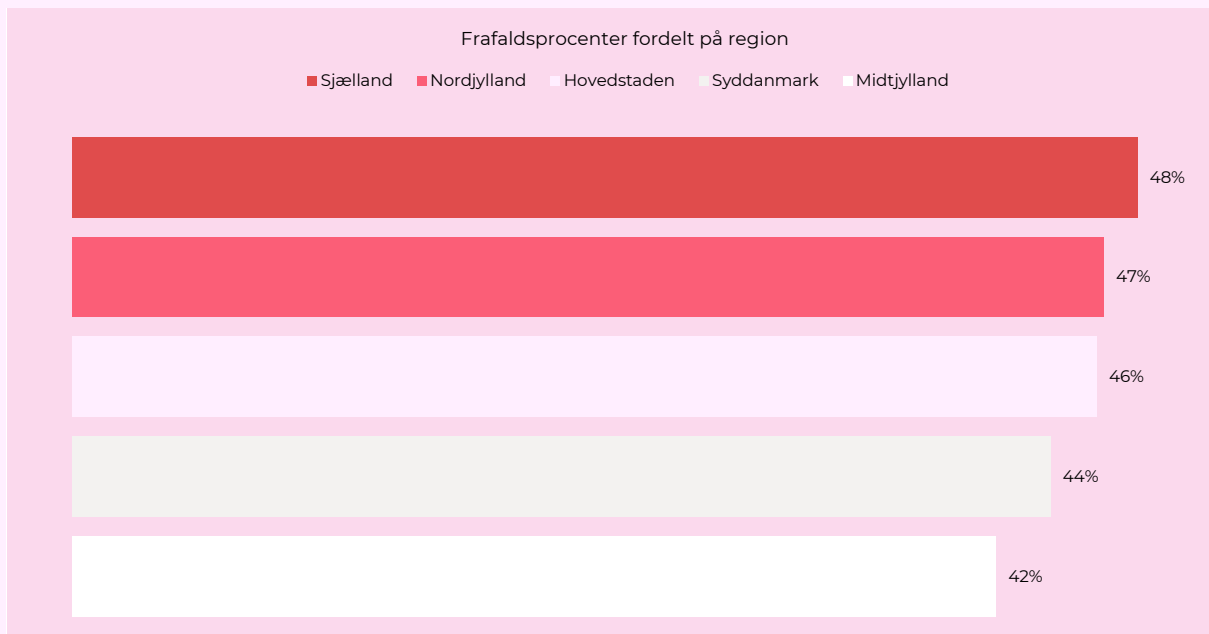

DEN GEOGRAFISKE FORDELING AF FRAFALD

Der er ikke den helt store og signifikante geografiske forskel på frafald regionerne imellem, men der er alligevel 6 procentpoint mellem den højeste frafaldsprocent i Region Sjælland (48%) og den laveste i Region Midtjylland (42%).

På tværs af regionerne er der dog forskel på, hvornår eleverne falder fra. Særligt Syddanmark og Hovedstaden adskiller sig med hhv. større andel af frafald på grundforløbet og frafald i overgangen fra grundforløb.

Data i alle tabeller går på tværs af de tre merkantile erhvervsuddannelser

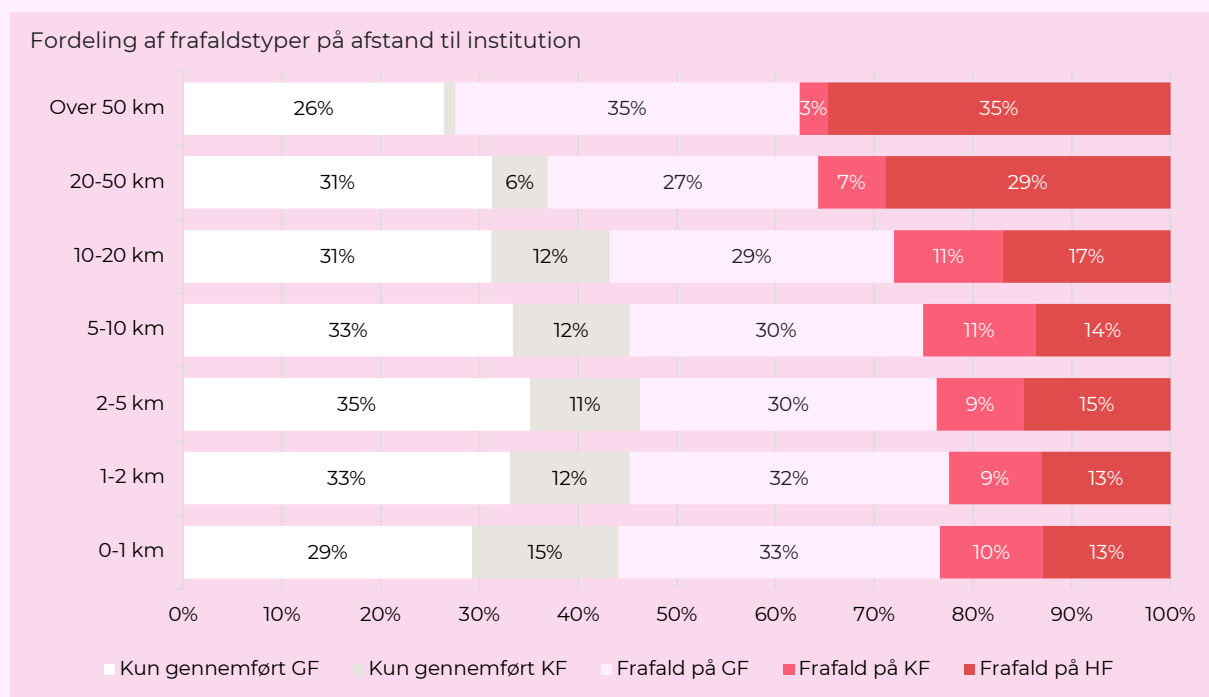
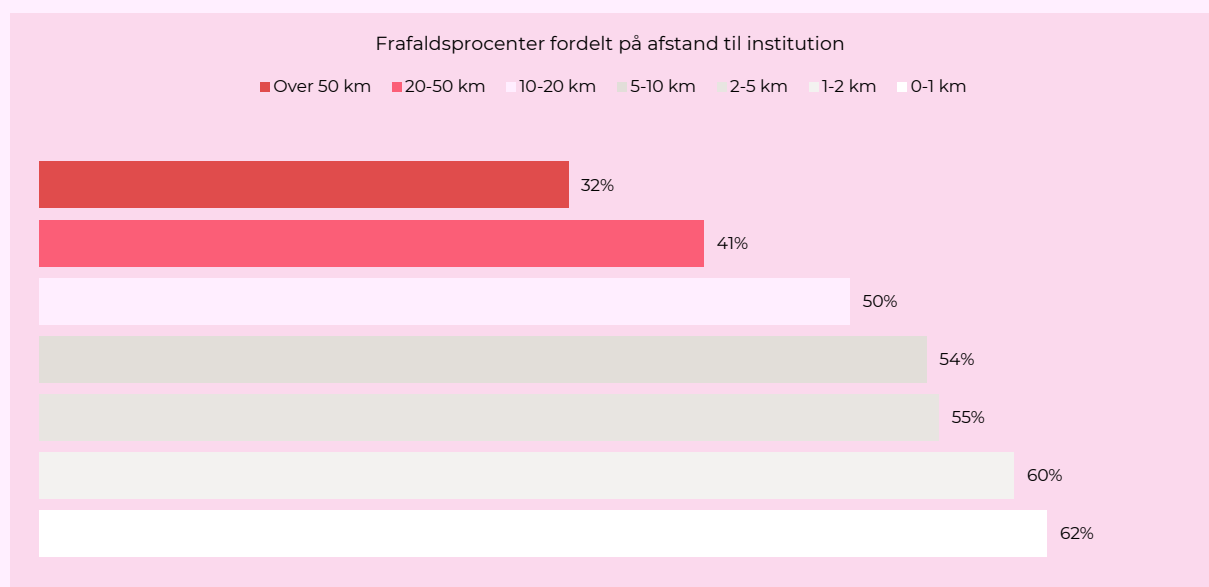
HAR AFSTANDEN TIL UDDANNELSESSTED BETYDNING FOR FRAFALD?

Frafaldsprocenten er højst blandt elever, der bor tæt på uddannelsesstedet, og så falder den i takt med, at afstanden stiger.

Frafaldet blandt de elever, som bor over 20 km. væk fra uddannelsesstedet, sker i højere grad på hovedforløbet

end blandt de elever, som bor tættere på uddannelsesstedet. Her sker frafaldet primært undervejs eller efter gennemført grundforløb. Frafaldet på eller efter kompetenceforløb er ligeledes mindre blandt elever med langt til deres uddannelsessted sammenlignet med elever, der ikke har så langt.

Data i alle tabeller går på tværs af de tre merkantile erhvervsuddannelser

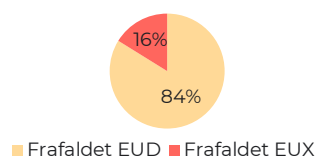

ER DER FORSKELLE MELLEM EUD OG EUX?

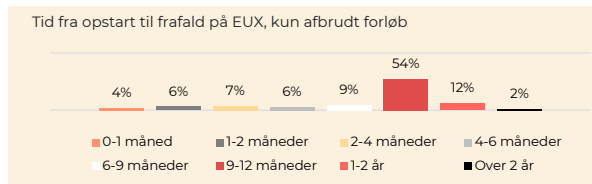
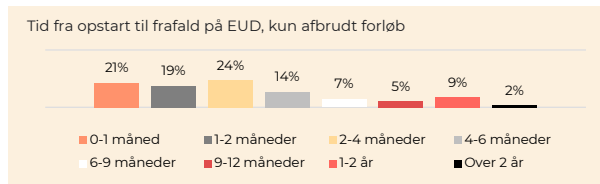
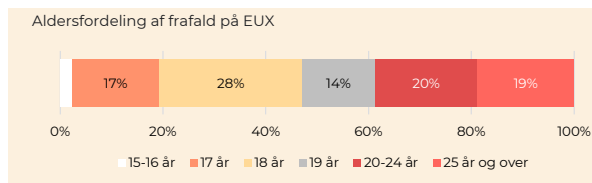
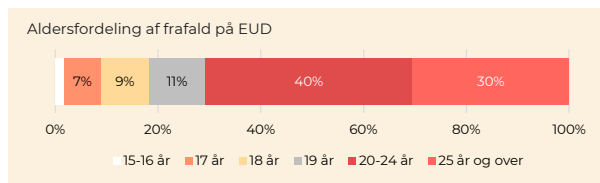
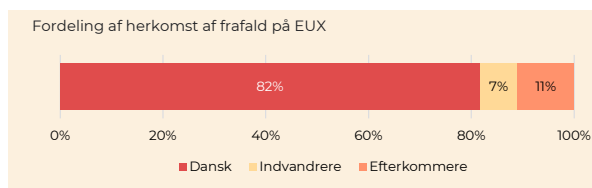
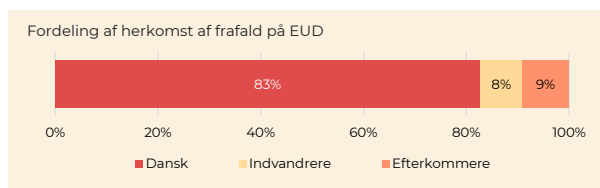
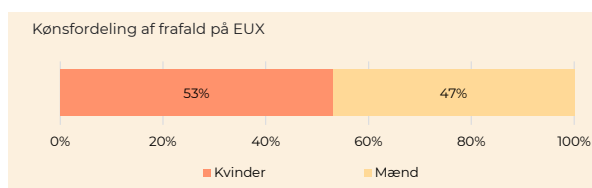
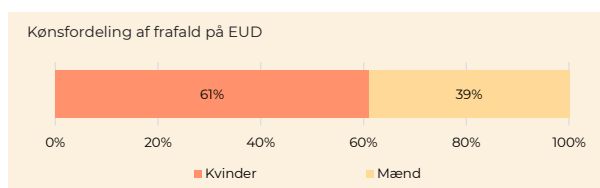
Generelt tegner EUD sig med 84% for langt størstedelen af frafaldet mellem de to, men der er også langt flere elever på EUD frem for EUX. Så det er ikke så overraskende.

Når vi dykker længere ned i sammenligningen mellem grundforløb 1 og 2 (EUD) og kompetenceforløbet (EUX), ses der en overvægt af frafald blandt kvinder på EUD, ligesom der også her er en overvægt af ældre elever blandt de frafaldne. Til gengæld er herkomstfordelingen ens på de to retninger.

Frafaldet på EUX sker særligt efter omkring 9-12 måneder (omkring eksamensperioden), hvor EUD-frafaldet sker løbende, men primært inden for de første 6 måneder.

Data i alle tabeller går på tværs af de tre merkantile erhvervsuddannelser

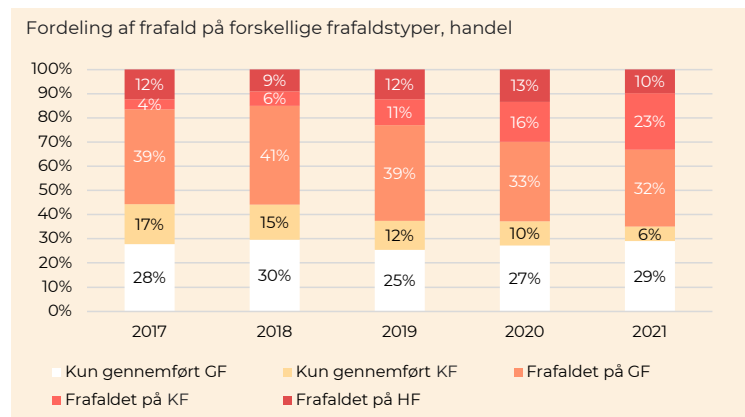

HAR FORDELINGEN AF FRAFALD PÅ FORLØBENE ÆNDRET SIG?

Den tilgængelige data kan desværre ikke fortælle os særligt meget om udviklingen over tid, da den i højere grad tegner et samlet billede af frafaldet i hele perioden. Men når vi kigger på, hvordan frafaldet fordeles sig på Handelsuddannelsens forskellige forløb fra 2017-2021, ser vi en markant stigning blandt eleverne undervejs på kompetenceforløb, hvor frafaldsanden på forløbet er gået fra 4% i 2017 til 23% i 2021. Det kan skyldes, at kompetenceforløb og hele EUX-uddannelsen etableredes efter reformen i 2015, og dermed løbende får flere og flere optag og dermed også flere frafald. Men omvendt er der sket et relativt stor fald på 18% i andelen af elever, der stopper efter de HAR gennemført kompetenceforløb i samme periode.

Værd at bemærke er det også, at der er sket et lille fald i andelen af frafald på hovedforløbet, og Handelsuddannelsen har i det hele taget den laveste andel af frafald på netop hovedforløbet.

Data går på tværs af de tre merkantile erhvervsuddannelser

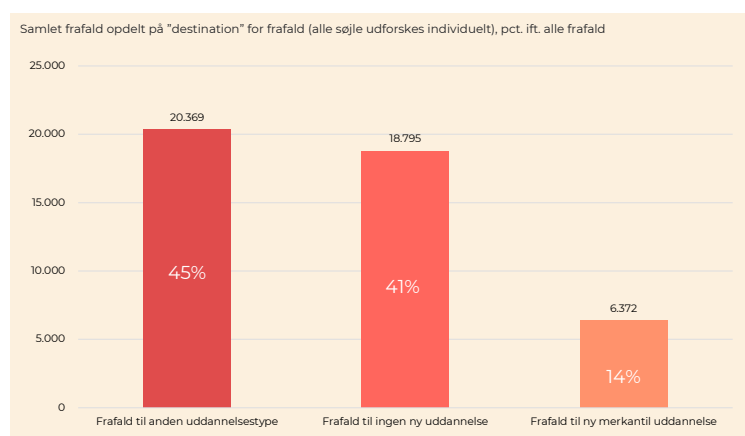
HVAD SKER DER MED ELEVERNE, NÅR DE ER FALDET FRA?

I vores analyse har vi også kigget nærmere på hvad der sker med eleverne efter, de er stoppet på en af de merkantile erhvervsuddannelser.

Under henvisning til definitionen på frafald på side 15 starter 45% af de frafaldne elever på et nyt uddannelsesforløb på en anden uddannelse end merkantil, mens 14% starter på et andet merkantil uddannelsesforløb efter en kortere eller længere pause. Hele 41% er ikke gået i gang med en ny uddannelse på tidspunktet, hvor data er opgjort.

I det følgende dykker vi ned i de tre forskellige grupper og uddyber definitioner og bevægelser.

Data går på tværs af de tre merkantile erhvervsuddannelser

DEM, DER KOMMER TILBAGE EFTER PAUSER

Tidligere i dette kapitel har vi beskrevet, at de elever, som stopper på grundforløbet (EUD) eller kompetenceforløbet (EUX) for efterfølgende at komme tilbage til samme eller en af de andre to merkantile erhvervsuddannelser, ikke defineres som frafaldne elever, når de gør brug af skiftekompetencen eller vender tilbage til samme uddannelse og fortsætter forløbet. Men det er alligevel interessant at se på profilerne i denne gruppe for at forstå deres bevæggrunde for først at stoppe for sidenhen at vende tilbage igen.

Så når vi bevæger luppen over disse ”tilbagevendende elever”, og sammenligner dem med både de frafaldselever, som slet ikke påbegynder ny uddannelse og de, som går direkte videre og dermed slet ikke er faldet fra, så minder de måske lidt overraskende mest om den første gruppe.

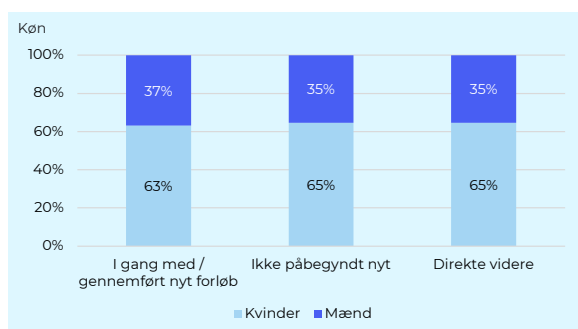
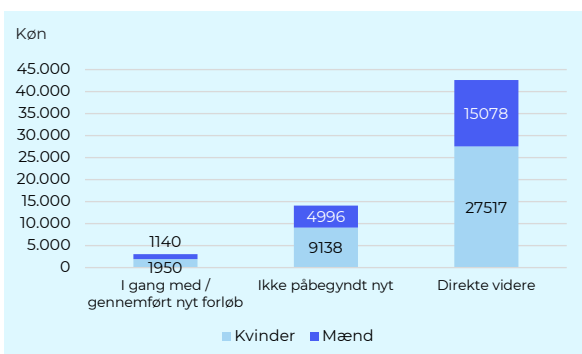
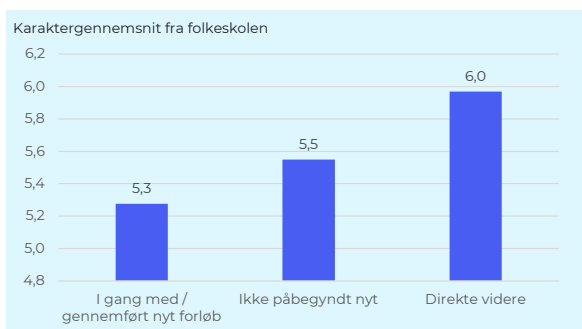
De tilbagevendende elever har overvejende lavere karakterer fra folkeskolen, andelen af yngre elever er større, og det samme gælder andelen af efterkommere og indvandrere. Omvendt er der ikke nævneværdig forskel på kønsfordelingen i de tre grupper.

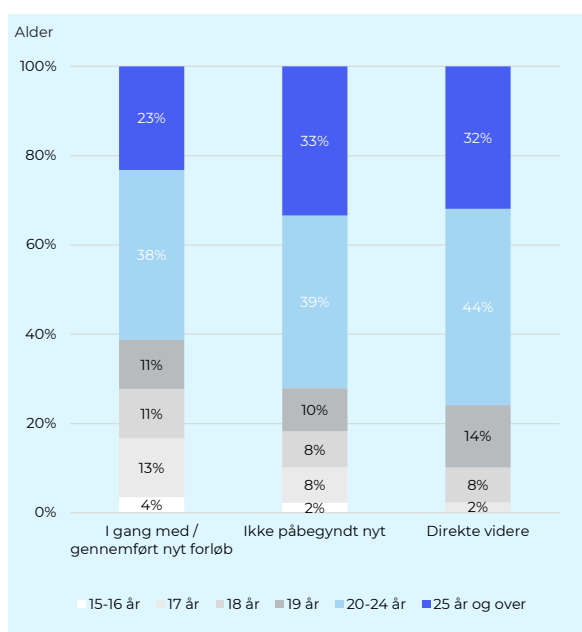
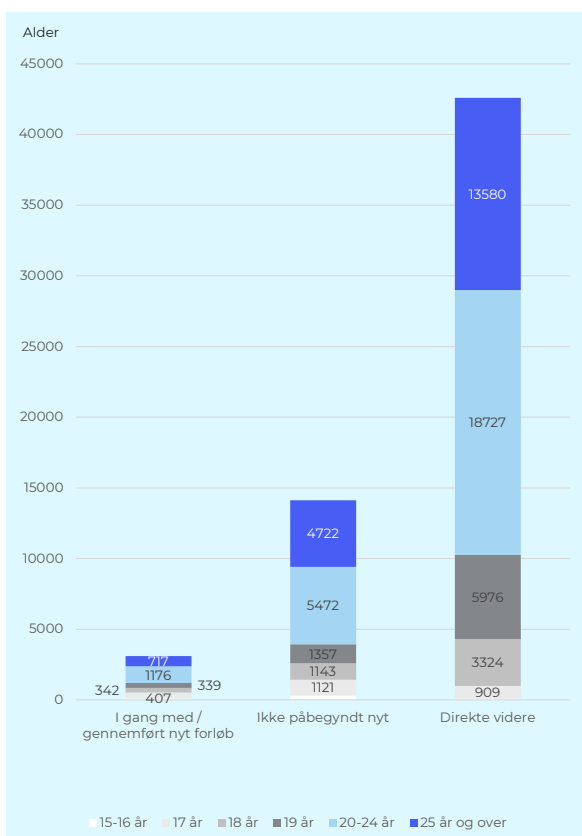
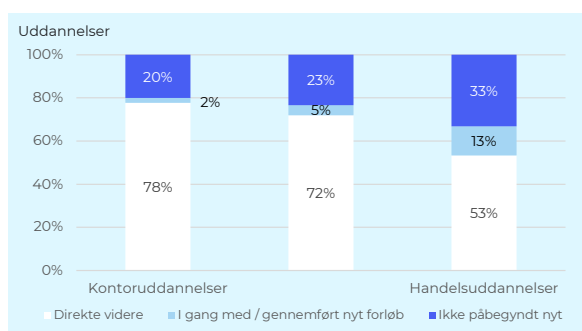
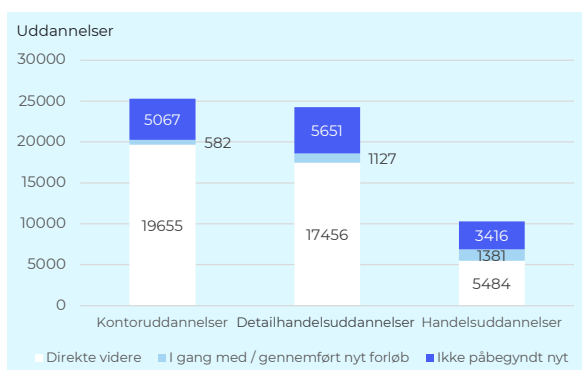
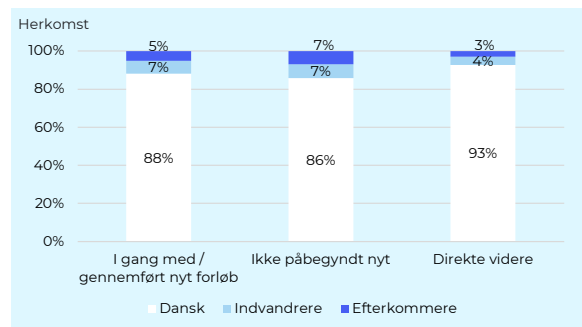
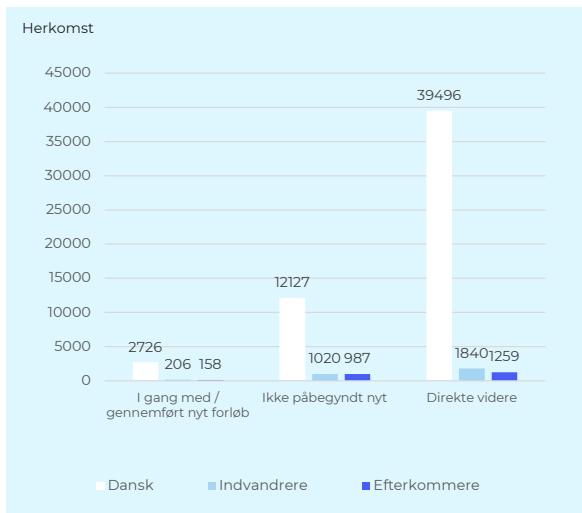
Over halvdelen af de tilbagevendende eleverne har trukket stikket i mere end 6 måneder, og det er således kun 43% af eleverne, som er tilbage på en merkantil erhvervsuddannelse indenfor et halvt år.

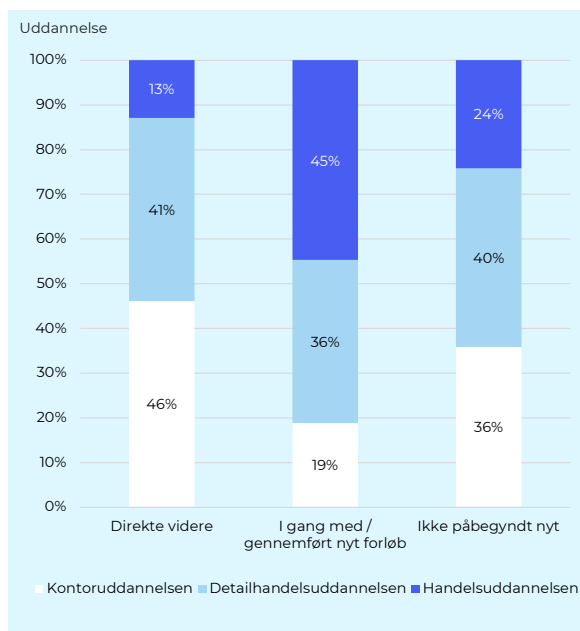
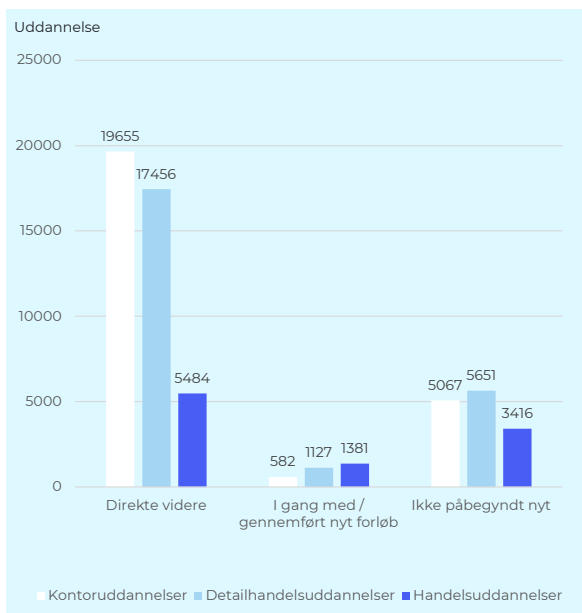
Over halvdelen af eleverne, som vender tilbage til en merkantil erhvervsuddannelse, starter på en af de andre to uddannelser på en ny skole, mens lidt over 4 ud af 10 kommer tilbage til den gamle skole og tager en af de andre to uddannelser. Men uanset hvad, så er det desværre stadig 60% af de tilbagevendende elever, som også falder fra på den nye uddannelse. Det er altså tydeligt, at når man først er faldet fra én gang, er det desværre mere sandsynligt, at man gør det igen.

Når vi kigger på fordelingen på de tre uddannelser, så stopper 2% af eleverne på Kontoruddannelsen for at komme tilbage til en merkantil erhvervsuddannelse efter en kortere eller længere pause. Disse 2% udgør 19% af den samlede gruppe af tilbagevendende elever på tværs af de tre uddannelser.

På Detailhandelsuddannelsen er det 5%, der kommer tilbage efter en pause, og de udgør 36% af de tilbagevendende elever. Endelig er der Handelsuddannelsen, som har den største andel af elever, som kommer tilbage efter en pause med 13%. Ikke overraskende er det derfor også Handelseleverne, der udgør den største del (45%) af de samlede tilbagevendende elever.

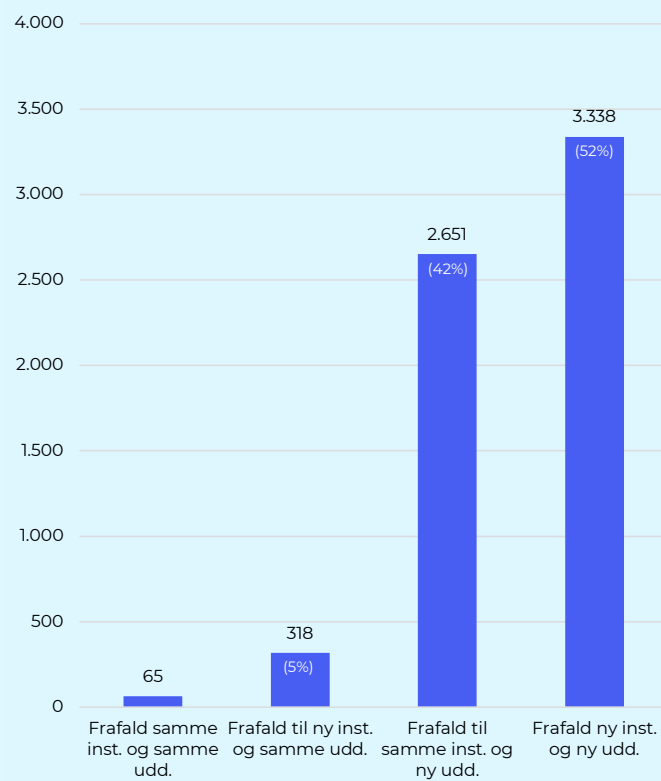
Tid fra frafald til nyt forløb	Antal
0-3 måneder	987
3-6 måneder	348
6-12 måneder	867
12-18 måneder	297
18-24 måneder	226
Mere end 24 måneder	365

Tid fra frafald til nyt forløb	Andel
0-3 måneder	32%
3-6 måneder	11%
6-12 måneder	28%
12-18 måneder	10%
18-24 måneder	7%
Mere end 24 måneder	12%

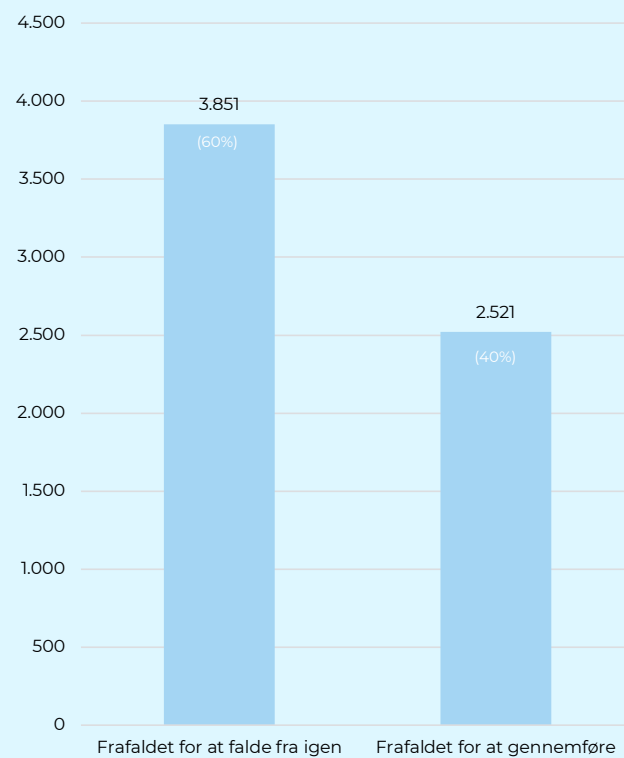
Tid fra frafald til nyt forløb	Antal
0-6 måneder	1335
+6 måneder	1755

Tid fra frafald til nyt forløb	Andel
0-6 måneder	43%
+6 måneder	57%

Frafald til merkantile ud. opdelt på "destination" for frafald

Frafald til merkantile ud. opdelt på afgangstype på "destination" for frafald

DEM, DER STARTER NY UDDANNELSE

Som nævnt er 45% af de frafaldne elever på de merkantile erhvervsuddannelser gået i gang med en ny uddannelse, men hvad kan vi sige om denne gruppe?

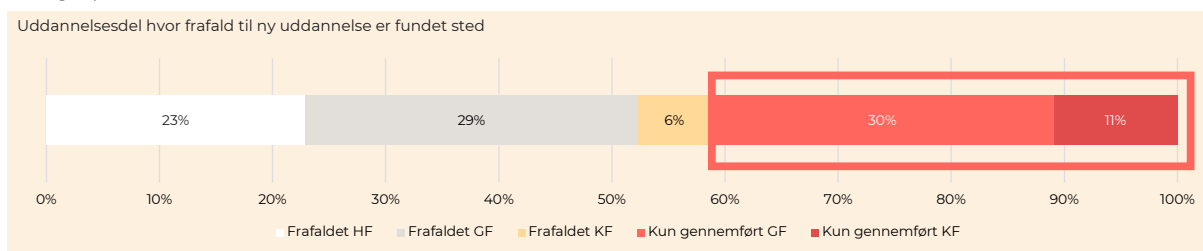
41% er overgangsfrafald, dvs. de har gennemført enten grundforløbet eller kompetenceforløbet. Den resterende del er stoppet undervejs på et forløb, og grundforløbet står for 29%, kompetenceforløbet står for 6% og hovedforløbet 23%.

For elever på kompetenceforløbet, som stopper inden gennemførelse for at starte på en ny uddannelse, sker frafaldet efter 9-12 måneder for halvdelen vedkommende (50%), mens frafaldet primært sker indenfor de første 4 måneder på grundforløbet (74%) og hovedforløbet (57%).

På tværs af uddannelserne er det overvejende kvinder, ældre elever og danskere, der er i gang med eller har gennemført en anden uddannelse efter at være stoppet på en af de merkantile erhvervsuddannelser.

Der er stor spredning i, hvilke nye uddannelser de frafaldne elever påbegynder. Handelseleverne skifter ofte til relaterede kortere videregående uddannelser og bacheloruddannelser indenfor erhvervsøkonomi, handels- og markedsføringsøkonomi, finansøkonomi og serviceøkonomi (18%), men de blødere og mere humanistiske uddannelser som pædagog, folkeskolelærer og Social- og Sundhedsassistent, trækker (14%). Se bilag side 98 for nærmere karakteristika af handelselever, der søger videregående uddannelser inden for det merkantile område bredt set.

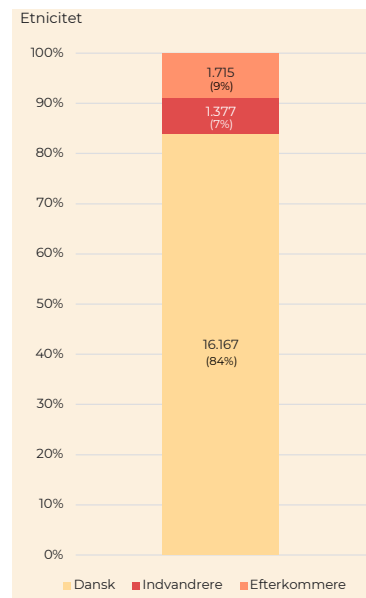
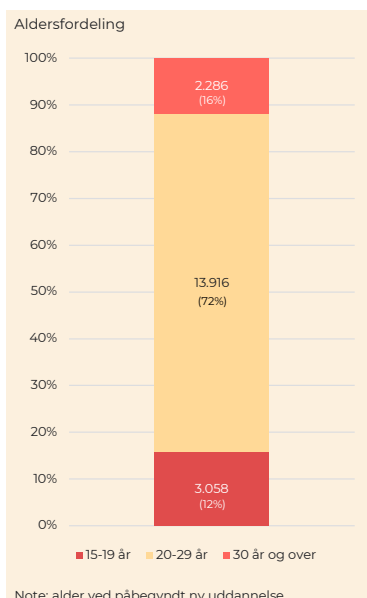
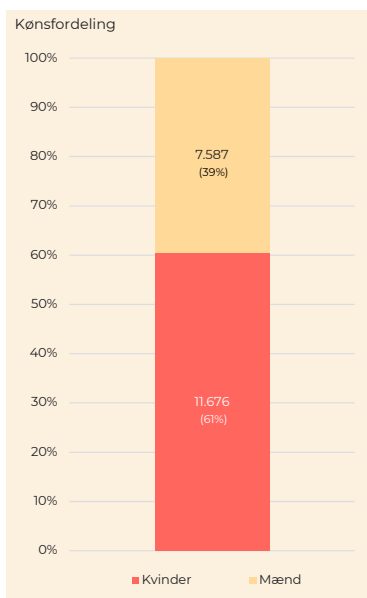
Data går på tværs af de tre merkantile erhvervsuddannelser

Tid fra uddannelsesstart til frafald til ny uddannelse fandt sted

Varighed til frafald	Frafald på GF	Frafald på KF	Frafald på HF
0-1 måned	27%	4%	15%
1-2 måneder	21%	6%	16%
2-4 måneder	26%	8%	26%
4-6 måneder	18%	8%	10%
6-9 måneder	4%	9%	11%
9-12 måneder	2%	50%	10%
1-2 år	2%	13%	12%
Over 2 år	0%	2%	1%
Total	100%	100%	100%

Startet på ny uddannelse og stadig i gang eller færdiggjort denne

DEM, DER IKKE STARTER NY UDDANNELSE

Endelig er det interessant at se på den gruppe af elever, som efter at være stoppet på en merkantil erhvervsuddannelse ikke er startet på en ny uddannelse.

Generelt er omkring hver tredje af de frafaldne merkantile elever, som ikke er påbegyndt ny uddannelse, dog i beskæftigelse et år efter frafald, og knap halvdelen af disse er mellem 20-29 år med en lille overvægt af kvinder. Men det betyder også, at der er en rigtig stor del, som er arbejdsløse eller udenfor arbejdsstyrken (inkl. en større gruppe, for hvem vi ikke har oplysninger på gennem de analyserede registre).

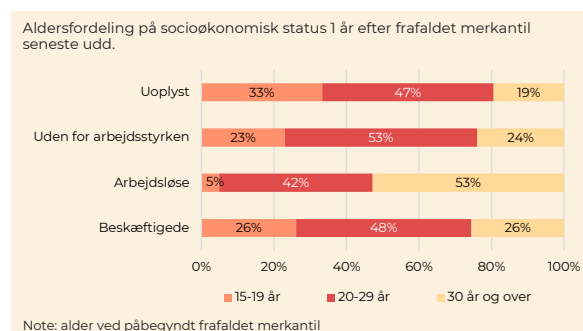
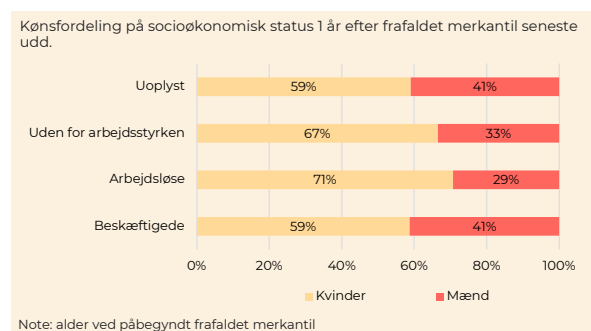
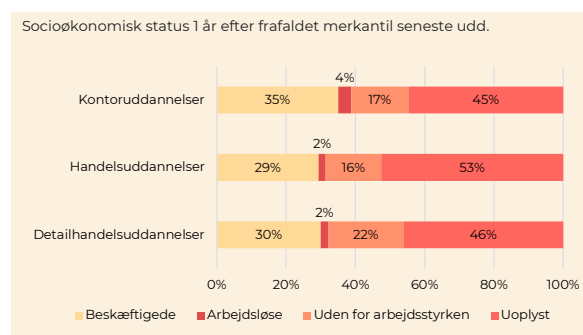
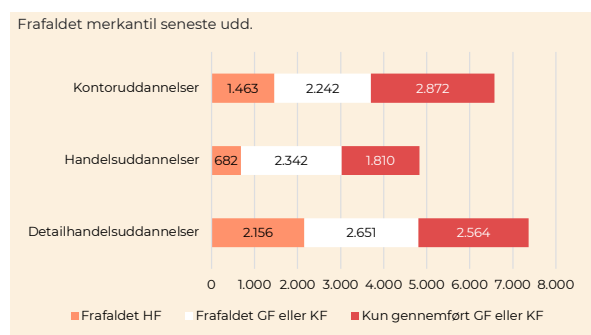
Hvis vi kigger på dem, som hverken er i uddannelse eller beskæftigelse, og sammenligner de tre uddannelser, står Detailhandelsuddannelsen for den største andel af frafaldne elever, som ikke er påbegyndt nyt uddannelsesforløb eller er i beskæftigelse. Herefter følger Kontoruddannelsen og dernæst Handelsuddannelsen.

Det er overvejende kvinder, ældre elever og danskere, som ikke er i beskæftigelse, men det afviger ikke for den grundlæggende fordeling i data.

Sammenlignet med de elever, som er startet på en ny uddannelse, så er denne gruppe elever i højere grad faldet fra undervejs på hovedforløbet eller grundforløbet, men de bliver hængende i længere tid, før de stopper. Det gælder særligt på hovedforløbet, hvor hver fjerde af frafaldseleverne først stopper efter mere end et år. Her skal det bemærkes, at vi i den tilgængelige data ikke umiddelbart kan se, om det overvejende er elever i skoleoplæring, der falder fra så sent på hovedforløbet.

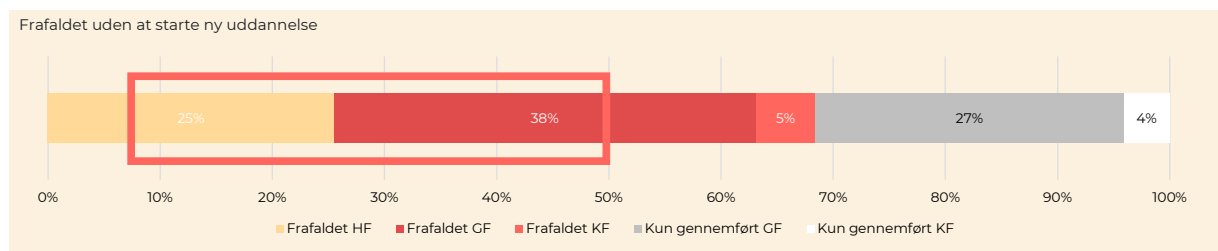
Når de falder fra undervejs på grundforløbet, sker hele 72% af frafaldet indenfor de første 4 måneder. For de elever, som stopper undervejs på kompetenceforløbet, er det relativt jævnt fordelt indenfor de første 9 måneder, mens det topper med 22% ved eksamenstiden 9-12 måneder inde i forløbet.

Data går på tværs af de tre merkantile erhvervsuddannelser

Data går på tværs af de tre merkantile erhvervsuddannelser

Frafaldet merkantil uddannelse som seneste uddannelse og ikke i beskæftigelse ekskl. uoplyst

Tid fra uddannelsesstart til frafald uden start af ny uddannelse

Varighed til frafald	Frafald på GF	Frafald på KF	Frafald på HF
0-1 måned	22%	10%	14%
1-2 måneder	25%	15%	14%
2-4 måneder	25%	17%	19%
4-6 måneder	15%	10%	9%
6-9 måneder	6%	14%	11%
9-12 måneder	3%	22%	8%
1-2 år	3%	13%	21%
Over 2 år	1%	0%	4%

MADS'

FRAFALDSHISTORIE

På trods af, at Mads er vokset op med en far, der har sit eget VVS-firma, hvor han altid har hjulpet til, havde Mads en klar drøm om at blive bilsælger, fordi han altid har elsket biler. Efter efterskolen besluttede Mads sig derfor for, at en EUX var den rette uddannelse for ham, da han fik lov til at gå i skole i to år samt komme i lære i to år. Det virkede mere relevant at få noget erhvervs erfaring i stedet for at gå i skole i tre år på HHX.

Han glædede sig til at starte og var meget spændt, da han både på grundforløb 1 og 2 fik muligheden for at komme i 2x2-ugers praktik. I begge praktikperioder var han ude som bilsælger. Mads oplevede dog, at han var virkelig træt i hovedet af at lave en masse kontorarbejde, som hverdagen som bilsælger også inkluderede. Han var glad for at være ude og snakke med kunderne, men følte sig tung i hovedet efter en lang dag foran skærmen. Mads sammenlignede jobbet som bilsælger med VVS'er, og ud fra hans erfaring med at arbejde i farens firma, kunne han konkludere, at han ikke var lige så træt, når han havde været ude en hel dag som VVS'er. Mads besluttede sig derfor, at bilsælger ikke var noget for ham alligevel, og hvis ikke han skulle være bilsælger, så vidste han ikke, hvad han skulle med uddannelsen.

Mads besluttede at færdiggøre grundforløb 2 for ikke at have spildt sin tid, og så fortæller han, at han jo altid kan hoppe tilbage og tage sidste år, eller gå direkte i lære på EUD, hvis han fortryder sit valg. Så selvom Mads gerne vil have sikkerheden i at tage en uddannelse, dropper han alligevel ud efter grundforløb 2. Skolen prøver at finde andre retninger til Mads, men han har besluttet, at han ikke vil noget med kontorarbejde. Lige nu arbejder Mads i sin fars VVS-firma.

Mads, 17 år, Handelsuddannelsen (EUX)

***FRAFALDET
SET FRA
ELEVERNES
PERSPEKTIV***

KAPITEL

2

KORT OPSUMMERING

Uanset om man er i gang på kontor, handel eller detailhandel, så oplever eleverne uddannelsen ud fra, hvor afklarede de er med uddannelsens formål – og ud fra, om de tager en EUD eller supplerer med den studiekompetencegivende EUX, der kombinerer erhvervsuddannelsen med en gymnasial eksamen. Det er disse to parametre – afklaret/uafklaret og EUD/EUX – der er udslagsgivende for elevernes oplevelse af at gå på de merkantile erhvervsuddannelser. Det er således også inden for de to parametre, at vi ser de mest fremtrædende mønstre og fællesnævnerne. Det gælder både i forhold til de bagvedliggende årsager til elevernes frafald og – ikke mindst – med hensyn til de fremadrettede løsninger og potentialer for at mindske frafaldet.

Jo mere afklaret en elev er med sit valg af uddannelse – og jo flere indre motivationer, der ligger til grund herfor – jo større er sandsynligheden for at gennemføre. Og omvendt er risikoen for frafald langt større blandt de elever, som ikke helt ved, hvad de skal bruge uddannelsen til, men som primært har valgt den i form af mangel på bedre. Det kan være, at forældre eller vejledere har ansporet dem til det, eller fordi vennerne har valgt det samme. Der er blandt disse elever et klart overtal af ydre motivationer for at vælge uddannelsen. Det er måske ikke så overraskende, men det er alligevel værd at bemærke, at eleverne sagtens kan gå fra uafklaret til afklaret undervejs på uddannelsen. Derfor er der et stort potentiale i fra start at guide eleverne ud fra deres egne ønsker og drømme – og derigennem tydeliggøre uddannelsens muligheder.

Desuden oplever eleverne ikke uddannelserne som opdelt på hhv. Handelsuddannelsen, Kontoruddannelsen og Detailhandelsuddannelsen, men snarere en opdeling mellem EUD og EUX. Det er i denne skelnen, at vi finder de største forskelle på eleverne. Det er således også her, der kræves forskellige løsninger til at mindske frafaldet. For uanset om eleverne er blandet i grundskoleforløbene – som på nogle skoler – eller skarpt opdelt i EUD eller EUX – som på andre skoler – så ses samme mønstre i forskellene mellem de to retninger.

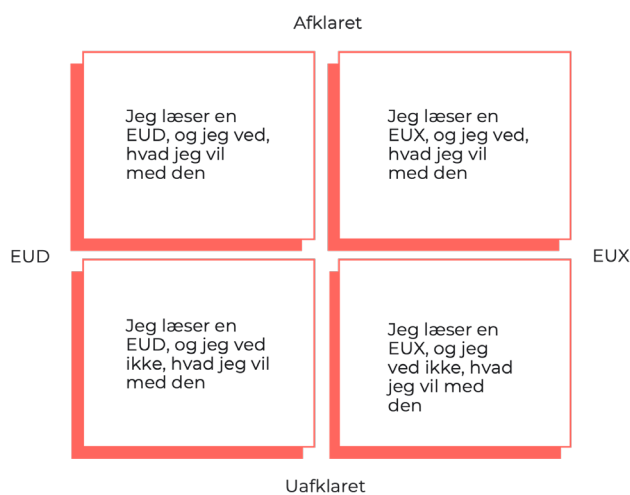
Når vi i denne rapport uddyber de mest fremtrædende temaer, som bevirker frafald blandt eleverne, nuancerer vi derfor data og indsigter gennem ovenstående parametre. På den måde kan vi kvalificere, hvilke fremtidige indsatser og fokusområder, som har størst potentiale for at reducere frafald

GENNEM HVILKE LINSER KAN VI BEDST MULIGT NUANCERE BILLEDET AF ELEVERNES FRAFALD?

For at kvalificere hvilke fremtidige indsatser, der har størst potentiale for at reducere frafaldet på uddannelserne, er det vigtigt at forstå frafaldsårsagerne for de forskellige elevtyper. Det er derfor essentielt at kigge efter mønstre og fællestræk. Denne tilgang vil få nuancerne i de bagvedliggende årsager, der trækker eleverne tættere på eller længere væk fra et frafald, til at træde tydeligere frem.

I vores analysearbejde har vi gennem spørgeskemaundersøgelsen og i vores interviews med eleverne spurgte yderligere ind til og identificeret nogle parametre, som er udslagsgivende for elevernes oplevelser af at gå på de merkantile erhvervsuddannelser, og som samtidig har størst betydning for forståelsen af frafald, set fra elevernes perspektiv. Disse parametre afhænger mod forventning ikke af de enkelte retninger indenfor de merkantile erhvervsuddannelser, men derimod om, hvor afklarede eleverne har været med, hvor uddannelsen skal føre dem hen, og om de har valgt at tage den 1-årige EUD eller den 2-årige gymnasiale EUX.

Når vi i kapitel 3 dykker ned i de temaer, som bevirker frafald, vil vi altså uddybe nuancerne og kvalificere potentialerne gennem nedenstående linser.

AFKLAREDE ELEVER ER LANGT MERE TILBØJELIGE TIL AT BLIVE PÅ UDDANNELSEN

Jeg ville gerne være lægesekretær og derfor søgte jeg ind på erhvervsakademiet [...] Senere fandt jeg ud af, at læge-sekretærretningen var blevet nedlagt, men da vi nærmede os, at vi skulle finde en lærerplads havde vi en fabelagtig virksomhedsdating og jeg fandt en virksomhed som passede perfekt til mig og jeg skiftede til handel.

Sabine, 36 år, Handel (EUX) – afklaret.

Det er måske ikke overraskende, at de elever, som ved, hvad de vil bruge den merkantile erhvervsuddannelse til, også er dem, som er i mindst risiko for at stoppe undervejs. Det kan være, at de fra start er helt klare i spytet om deres fremtidige karriere og eventuelle videreuddannelse, eller at de ved hvilken branche, de ønsker at uddanne sig indenfor. Det kan også være en specifik virksomhed eller et helt bestemt job, som gør, at de har langt flere indre motivationsfaktorer til at blive på uddannelsen. De afklarede elever har med andre ord en klar idé om, hvilken vej de skal gå, og de har en større drivkraft for at nå målet.

Omvendt mangler de, som begynder at miste gejsten, håbet eller troen på uddannelsen, ofte en indre motivation og driver for at fortsætte, og denne gruppe elever ved typisk ikke, hvad de konkret vil bruge uddannelsen til. De ved blot, at det er fornuftigt at tage en uddannelse, og at uddannelsesbeviset kan åbne andre døre senere hen.

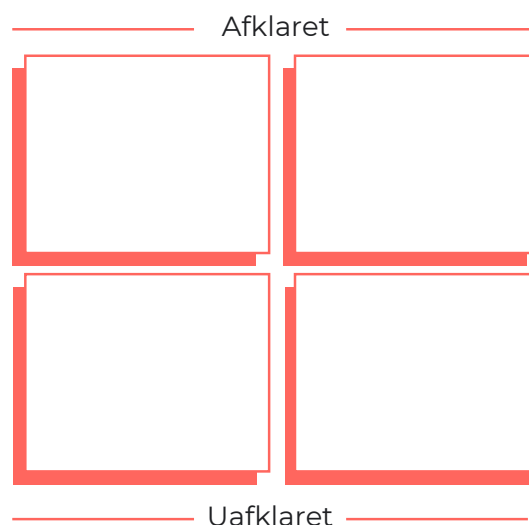
De kan sagtens være motiverede i begyndelsen, men det er ofte udefrakommende faktorer, der spiller ind, f.eks. forældrenes gode og velmenende råd og vejledning, eller at vennerne tager samme uddannelse. Vores undersøgelser viser, at der er et stort potentiale i at hjælpe netop de uafklarede elever til at blive afklarede. For hvis de oplever at få konkrete mål med uddannelsen, vil risikoen for frafald mindskes betydeligt.

Generelt har de afklarede elever angivet langt flere årsager til i første omgang at vælge Handelsuddannelsen, og de har på forhånd gjort sig tanker om både forløb og udbytte – modsat de uafklarede elever, der som oftest vælger uddannelsen som følge af andres vejledning, eller fordi de simpelthen ikke ved, hvad de ellers skulle kaste sig ud i. Denne sidste gruppe peger i gennemsnit kun på én enkelt årsag til at begynde på uddannelsen, hvilket gør motivationen og viljen til at fortsætte ekstra sårbar. Da resultaterne af spørgeskemaundersøgelsen samtidig viser, at de afklarede elever er langt gladere for uddannelsen – og også oplever at kunne leve op til de faglige krav – er der desto større incitament for fokuserede indsatser for at bevidstgøre og guide de uafklarede elever, både i starten af uddannelsen og undervejs.

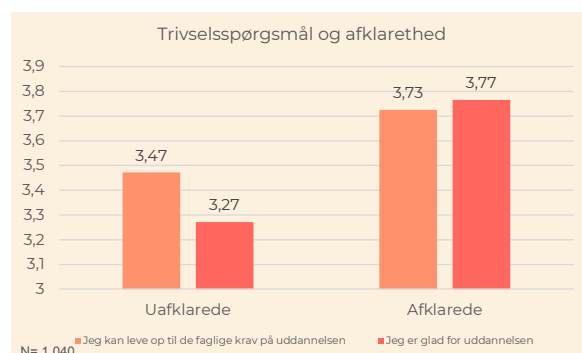
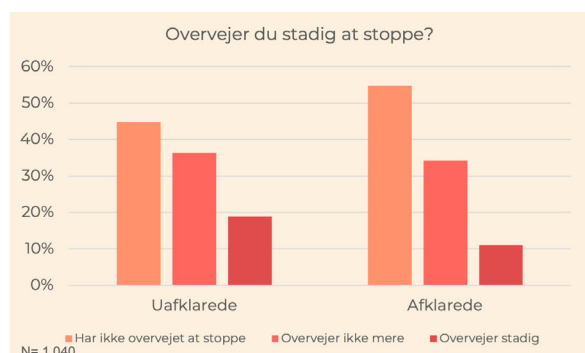
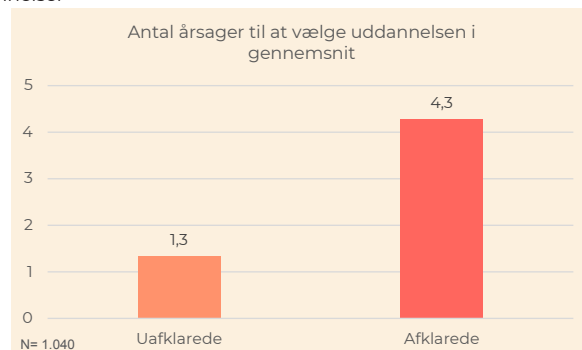
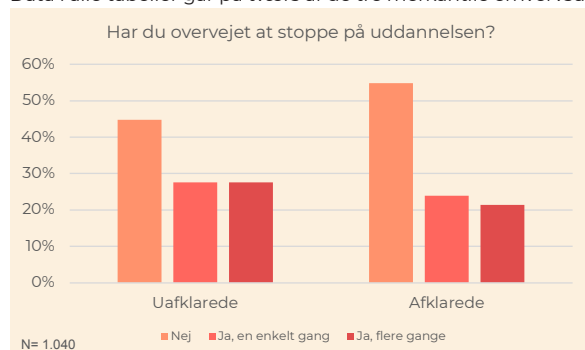

Jeg ville egentlig gerne ind på HHX, men jeg glemte at søge ind, og inden sommerferien kunne jeg godt mærke, at studievejledningen syntes, at jeg skulle gøre noget, og der var pladserne på HHX taget.

Majd, 18 år, Handel (EUX) – uafklaret.

Data i alle tabeller går på tværs af de tre merkantile erhvervsuddannelser

I hvilken grad er du enig i de to udsagn:
1 = i meget lav grad 5 = i meget høj grad.

VALGET AF EUD ELLER EUX HAR OGSÅ INDVIRKNING PÅ RISIKOEN FOR FRAFALD

Jeg har valgt en EUX, fordi jeg gerne vil være bilsælger, og det kunne være relevant at få mere salgsforståelse, som der er på det studierettede år.

Mads, 17 år, Handel (EUX).

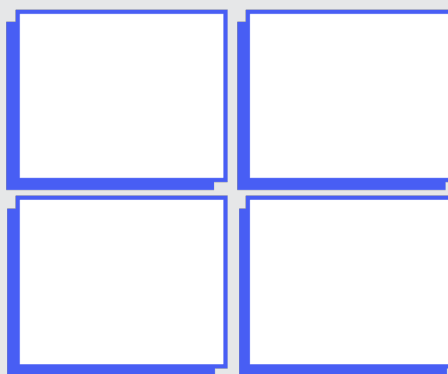
Det er ikke kun elevernes indre og ydre motivation – og dermed afklarethed – der skinner igennem. Da eleverne ikke oplever, at uddannelsen er skarpt opdelt mellem kontor, handel eller detailhandel, lægger de som nævnt mere vægt på, om de har valgt at tage en EUD eller en EUX, og altså om det tager et eller to år. På nogle skoler går EUD- og EUX-elever i samme klasse på Grundforløb 1 og 2, men uanset om de har fælles eller opdelt undervisning, så er deres oplevelse af den merkantile erhvervsuddannelse formet af EUD/EUX-retningen og ikke mindst de forskelle, som eleverne oplever på de to.

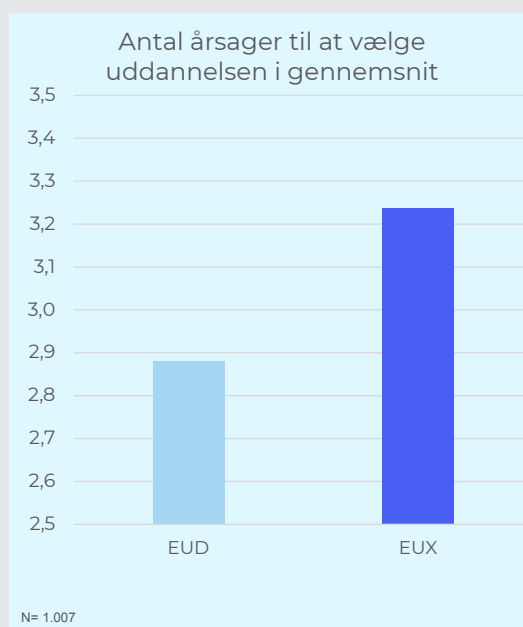
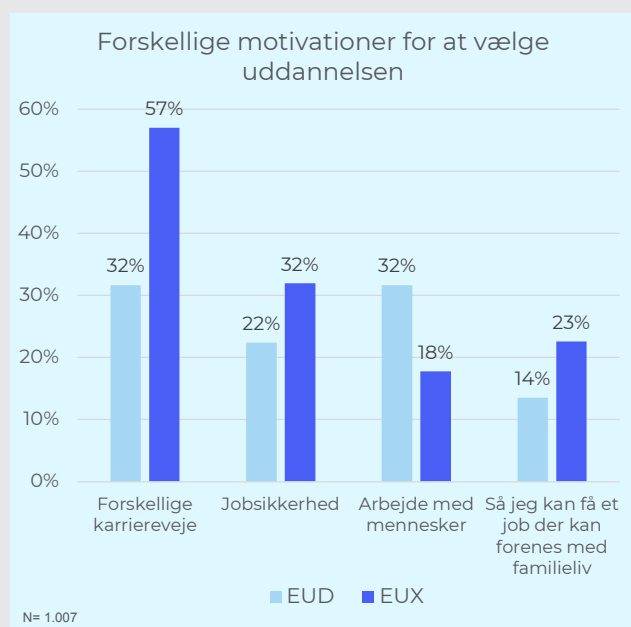
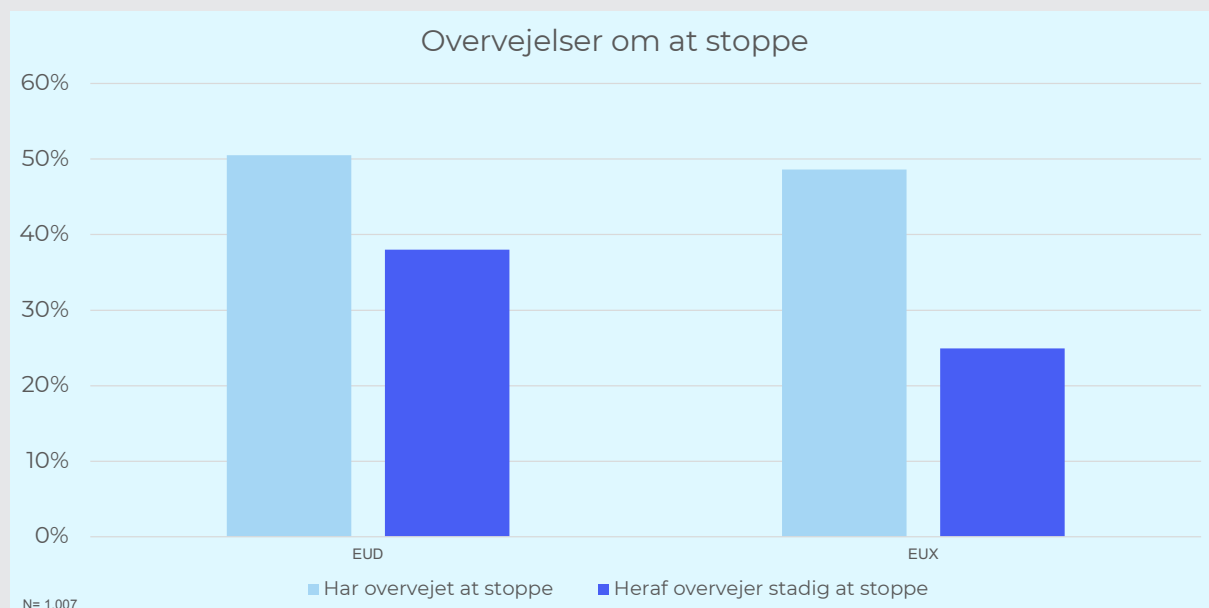
Når vi kigger på, om eleverne har haft overvejelser om at stoppe, er der ikke nævneværdig forskel på EUD og EUX. Men der er dog markant flere EUD-elever, som fortsat går med de overvejelser, og der er også langt flere egentlige frafald blandt EUD'erne. Og ligesom der har vist sig en forskel mellem de afklarede og uafklarede, er der også mellem EUD- og EUX-eleverne forskel på antallet af årsager til at vælge uddannelsen. EUX-eleverne angiver generelt flere årsager som forskellige karriereveje, jobsikkerhed og work/life-balance, hvorimod det at arbejde med mennesker er i højere kurs blandt EUD'erne.

EUD

EUX

HAR ELEVERNES UDDANNELSESMÆSSIGE BAGGRUND EN INDVIRKNING?

Det kunne også være interessant at differentiere besvarelsene ud fra elevernes uddannelsesmæssige baggrund for at se, om der eksempelvis forskel på elevernes svar afhængigt af, om de kommer med en STX i rygsækken eller begynder på en merkantil erhvervsuddannelse direkte efter folkeskolen. Dette lå dog ikke indenfor scope i indsamling af data, hvorfor vi kun et

begrænset vidensgrundlag herfor. I vores spørgeskemaundersøgelse har vi fx spurgt hovedforløbs eleverne om deres uddannelsesmæssige baggrund, og her var der ingen signifikante forskelle eller tydelige mønstre. Det vil dog kræve en yderligere dataindsamling at afdekke, om det også gør sig gældende for grundforløbs eleverne.

***TEMAER,
DER BEVIRKER
FRAFALD***

KAPITEL

3

Med afsæt i data fra Danmarks Statistik har vi gennem en logistisk regressionsmodel kunnet tegne et billede af, hvad der påvirker sandsynligheden for frafald på de merkantile erhvervsuddannelser. Når vi kigger på de relative tal, viser modellerne samlet set, at risikoen for frafald stiger, hvis man

- Er yngre
- Er mand
- Er indvander eller efterkommer
- Har børn
- Bor sammen med en enlig forælder eller bor alene – størst risiko hvis man bor med enlig mor
- Har afsluttet 10. klasse – på nær hvis det er på efterskole, som derimod får risikoen for frafald til at falde
- Har lave karakterer i grundskolen
- Har forældre med enten ingen eller lange videregående uddannelser
- Har forældre, som er arbejdsløse
- Har forældre med lave indkomster
- Bor tæt på sin uddannelse

Ovenstående model er både anvendt på hele og dele af datamaterialet, bl.a. på hver af uddannelserne for at undersøge, om der skulle være særlige udslag på de enkelte uddannelser. Der er små forskelle i, hvor signifikante forskellige parametre er undervejs, men over en bred kam er billedet det samme på tværs af de forskellige regressionsmodeller.

Se mere om regressionsmodellen i bilag fra side 118, hvor vi også har opgjort de forskellige frafaldsgrupper i både absolutte og relative tal. Dette overblik gør det lettere at se, hvor mange elever, man rammer med de forskellige indsatser og dermed også, hvor potentialerne for at flytte noget er størst.

Det siger dog ikke så meget om de bagvedliggende temaer og årsager til frafaldet, så for at forstå disse, har vi i spørgeskemaundersøgelsen og de efterfølgende 1:1 kvalitative etnografiske interviews dels fået uddybet de kolde facts, dels dykket yderligere ned i motivationerne for at starte på uddannelsen, og dermed også grunde til at stoppe – eller overvejelserne om samme. For overvejelser om frafald fylder! Og det fylder for rigtig mange elever, på tværs af de tre uddannelser. Næsten hver anden elev i spørgeskemaundersøgelsen overvejer eller har overvejet at stoppe. Hvorfor? For at finde svaret på dette, må vi gå tilbage og se på, hvorfor de ønskede at starte.

Frafald fylder: Næsten hver anden elev i spørgeskemaundersøgelsen overvejer eller har overvejet at stoppe på uddannelsen

De grønne elever:

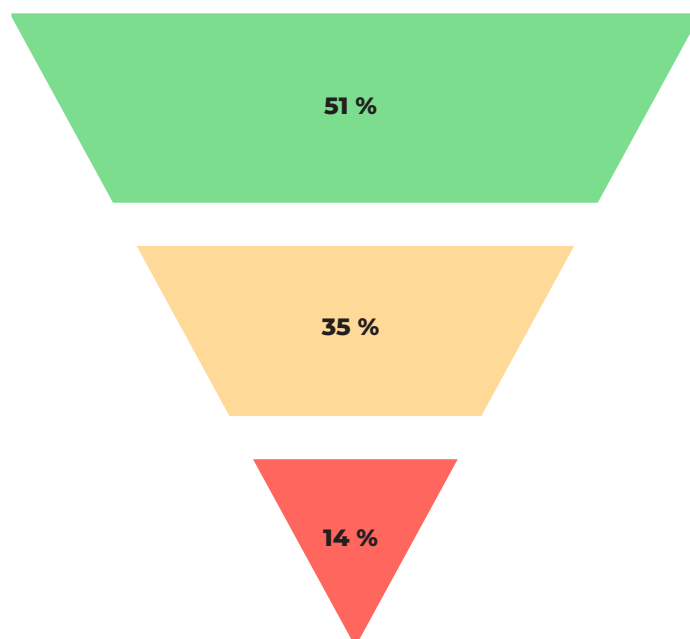
Føler de kan leve op til kravene på deres uddannelse, og de er glade for den. Overvejer ikke at stoppe på uddannelsen.

De gule elever:

Har oplevet udfordringer undervejs og gør det måske stadig. De har på mindst et tidspunkt undervejs overvejet at stoppe på uddannelsen, men gør det ikke mere.

De røde elever:

Trives ikke på uddannelsen og overvejer at stoppe.

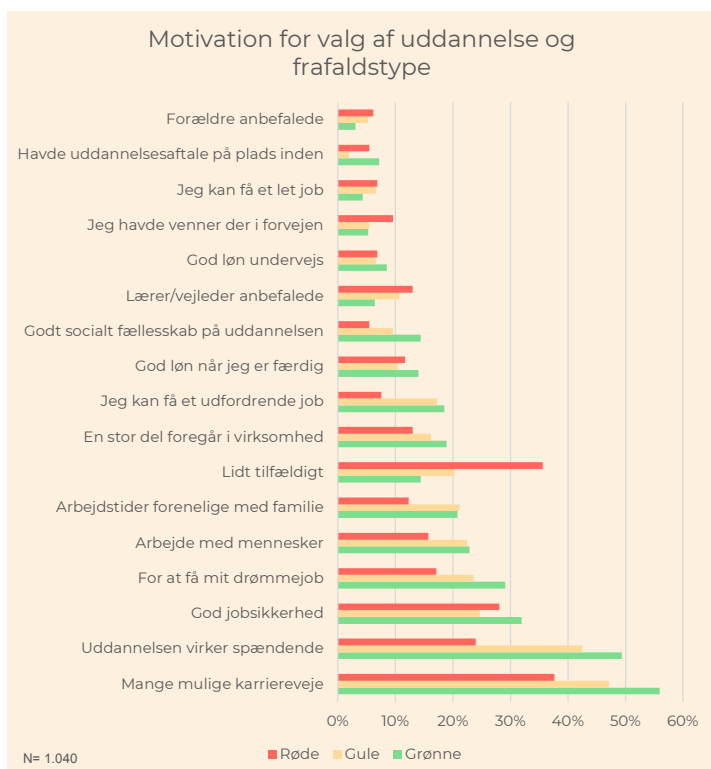
SÅ HVORFOR VÆLGER ELEVERNE UDDANNELSEN I FØRSTE OMGANG?

Der er væsentlige variationer i motivationerne blandt uddannelserne, men handelseleverne er dog dem, der skiller sig mindst ud. De lægger som oftest vægt på den spændende uddannelse og de mange karrieremuligheder, mens de færreste handelselever vælger uddannelsen til pga. ydre faktorer som forældres eller vejlederes anbefalinger eller vennerne.

Men kigger vi specifikt på de elever, som er mest frafaldstruede på tværs af uddannelserne, så er de som oftest havnet der lidt tilfældigt, og det er også i denne gruppe, at der er overvægt i netop de ydre motivationsfaktorer som forældre, lærere og venner. De har således været langt fra en afklaring om, hvorfor det netop var Handelsuddannelsen, der trak.

Data i alle tabeller går på tværs af de tre merkantile erhvervsuddannelser

OG HVORFOR SKUFFER DEN SÅ?

Vi ved fra øvrige undersøgelser på uddannelsesområdet, at bristede forventninger til, hvad uddannelsen faktisk er, er noget af det, som er drivende for frafaldet. Derfor spurgte vi også ind til elevernes forventninger ved starten af uddannelsen, og her var store forhåbninger til særligt de faglige dele af uddannelsen, hvor nye kompetencer og fagligt dygtige lærere lå højest på listen. Omvendt var nye venner og et fysisk sted at lave sociale aktiviteter med andre elever, det der trak mindst.

Minds of 99 synger om, at alting skuffer over tid, og det samme gør sig (næsten) gældende på alle de merkantile erhvervsuddannelser. Vi spurgte således også ind til, i hvilken grad forventningerne var blevet opfyldt, og billedet er relativt dystert. For det er kun ift. "Nye venner", at virkeligheden har klaret sig bedre end det forventede, mens alle øvrige parametre scorer lavere.

Hvad fører til frafald?

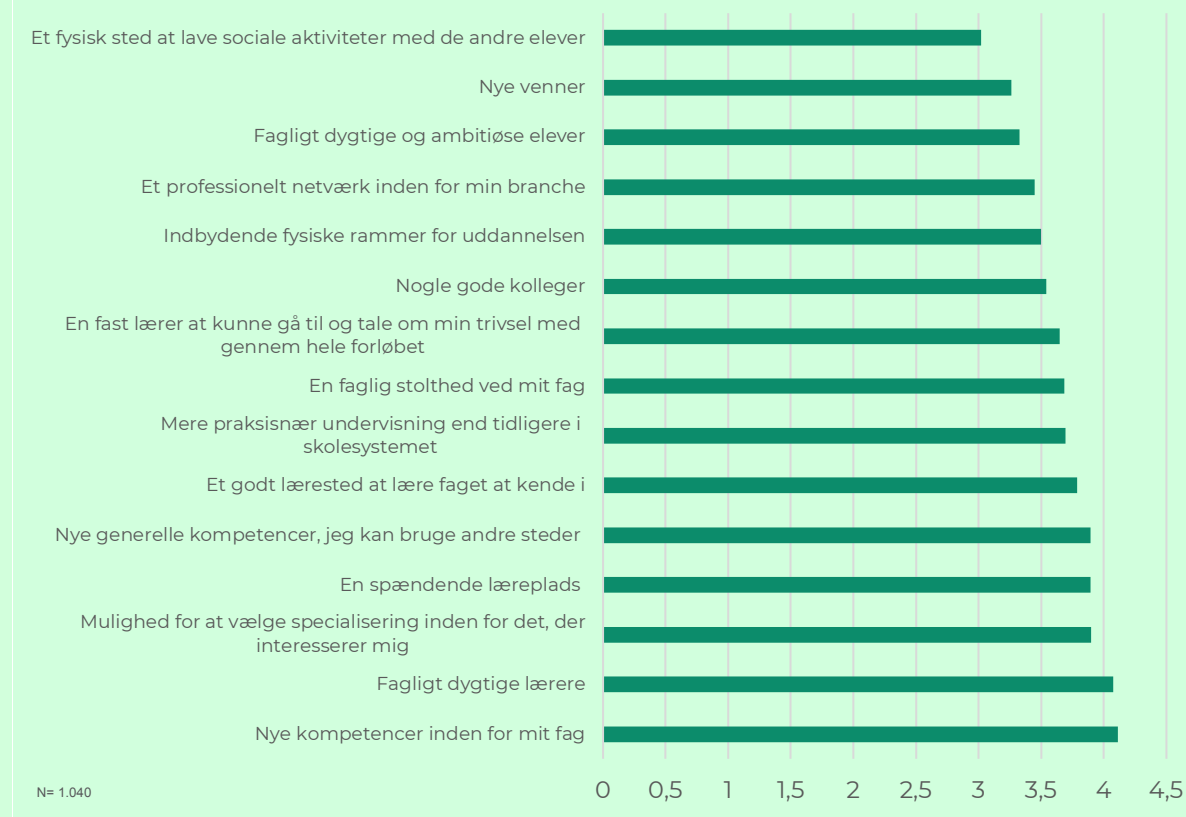
Den primære grund til at stoppe på uddannelsen er, at eleverne føler sig stressede eller andre personlige årsager, men også udsagn som, at de troede, at uddannelsen ville være noget andet, manglende sociale relationer (på trods af, at de ikke eftersøgte det fra start), og at det faglige niveau ikke var passende, er fremtrædende på listen. Og da alle disse udsagn blev valideret og kvalificeret i vores interviews med elever, skoleledere og lærere, dannede der sig fem overordnede temaer, som hver især gik igen: Elevernes faglige og sociale baggrund, uddannelsens rammer og forløb, undervisningsrummet, identitet og det sociale miljø.

Det er disse temaer, som vi udfolder i dette kapitel. For at tydeliggøre de fremtidige fokuspunkter og indsatser for at nedbringe frafaldet dykker vi under hvert temas paraply desuden ned i udfordringer, elevbehov og potentialer indenfor de enkelte områder. Disse mulighedsrum kan fungere som inspiration og afsæt for den videre koncept- og løsningsudvikling for de faglige udvalg, og inkluderer derfor også en række konkrete anbefalinger..

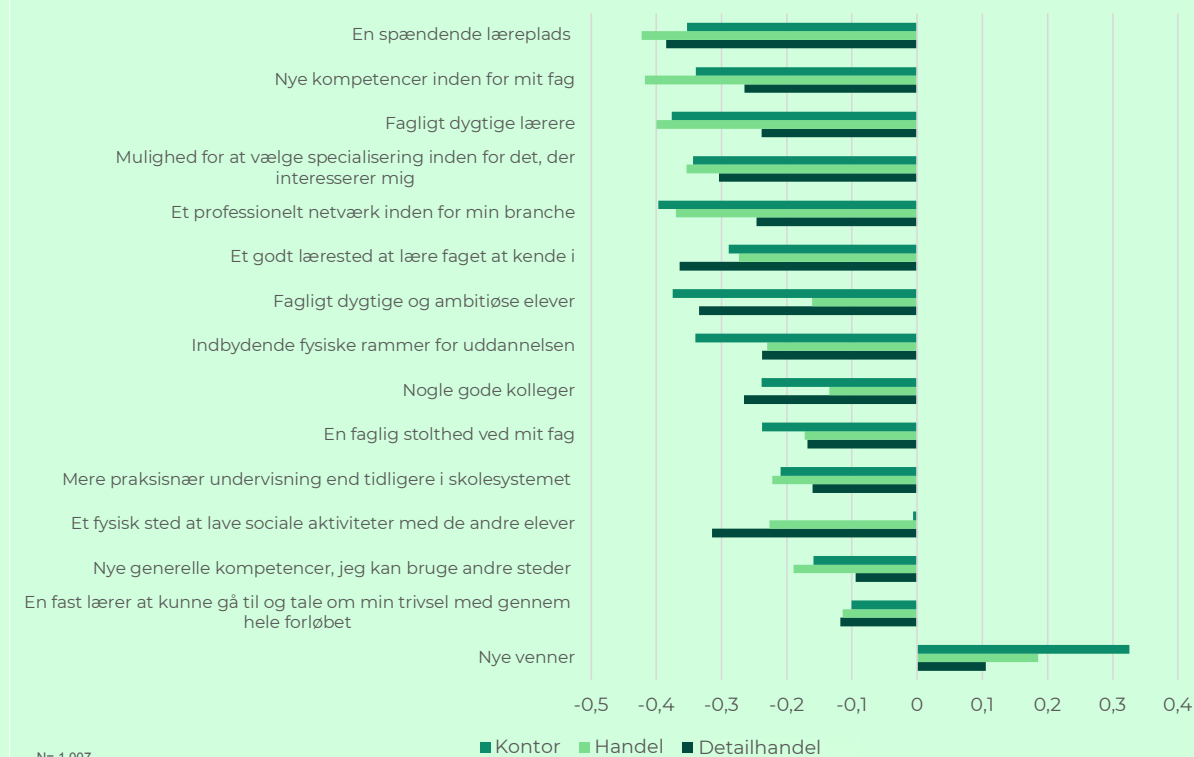
Data i alle tabeller går på tværs af de tre merkantile erhvervsuddannelser

I hvor høj grad forventer du, at du på uddannelsen får...

1 = I meget lav grad, 5 = I meget høj grad

Virkelighed og forventninger fordelt på de tre uddannelser

***ELEVERNES
FAGLIGE OG
SOCIALE
BAGGRUND***

3.1

KORT OPSUMMERING

Det har stor betydning, hvilken bagage – socialt, familiemæssigt og fagligt – eleverne kommer med. Dertil kan tilføjes personlige udfordringer og generel samfundstendens med unges mistrivsel. Såvel stærke som udfordrede elever kan have problemer med at finde genkendelighed i deres hjemlige netværk - og det kan i kombination med stress og arbejdsbyrde få dem til at hælde til frafald. Der er stort potentiale i at hjælpe elever ved at koble uddannelsen med den virkelighed, eleverne lever i eller kommer fra. Dermed øges afklaretheden, og sandsynlighed for frafald mindskes.

RYGSÆKKEN OG RYGDÆKNINGEN HAR AFGØRENDE BETYDNING

Elevernes baggrund har ikke overraskende stor betydning for deres videre uddannelsesforløb. Det gælder både ift. faglighed og til deres sociale og familiemæssige rygsæk. Denne bagage præger dem på godt og ondt. Stress og andre personlige årsager er de største frafaldsårsager på uddannelserne, og selvom det på papiret kan være svært at gøre noget ved for Det faglige udvalg for Handelsuddannelsen, så er det ikke desto mindre et så væsentligt parameter, at vi ikke kan se forbi det – og der er derfor også et stort potentiale i at arbejde med dette punkt.

UNGE MED ONDT I LIVET ER OGSÅ PÅ DE MERKANTILE ERHVERVSUDDANNELSER

Det er en omsiggribende samfundsmæssig tendens, at vi ser unge med personlige udfordringer, der skaber mistrivsel og en kamp for at "passe ind". Det gør sig også gældende på de merkantile erhvervsuddannelser, hvor mange elever har større eller mindre udfordringer med sig i bagagen. Det kan være depressioner, ADHD og/eller andre diagnoser, men det kan også være dårlige erfaringer fra tidligere skoleforløb, som fortsat påvirker deres selvværd og faglige selvtillid.

I vores interviews med lærerne gav disse udtryk for, at de oplevede, at eleverne på de merkantile erhvervsuddannelser generelt er mere udfordrede end på andre ungdomsuddannelser, hvorfor elevernes personlige udfordringer er noget, som skolerne tager seriøst. Gennem mentorordninger, studiecoaches og andre initiativer, som støtter de udfordrede elever, tager skolerne ansvaret på sig, og lærerne motiveres af at få denne gruppe elever godt igennem uddannelsessystemet. Skolerne mener altså, at de via støtte og vejledning kan få flere af de udfordrede elever til at gennemføre uddannelsen og dermed være med til skabe deres egen succeshistorie.

“

Det handler om at rydde de små sten af vejen, som eleverne har uden for skolen. Mange af vores elever har ikke et stort netværk udenfor skolen, og har brug for ekstra støtte og en skulder at græde ud ved.

Peter, Underviser

“

Det som motiverer mig mest er at få dem igennem, som man ikke regnede med ville komme igennem.

Pia, Underviser

“

Vi fokuserer på trivsel frem for fravær. Hver måned sender vi et spørgeskema med 5 spørgsmål ud til eleverne, så vi kan monitorere, hvordan de trives. Hvis vi kan se, at eleven er begyndt at mistrives, så rækker vi ud og tager en snak med eleven.

Søren, Uddannelsesleder

DE PRESSEDE PERIODER ØGER STRESS OVER KARAKTERER OG AFLEVERINGER

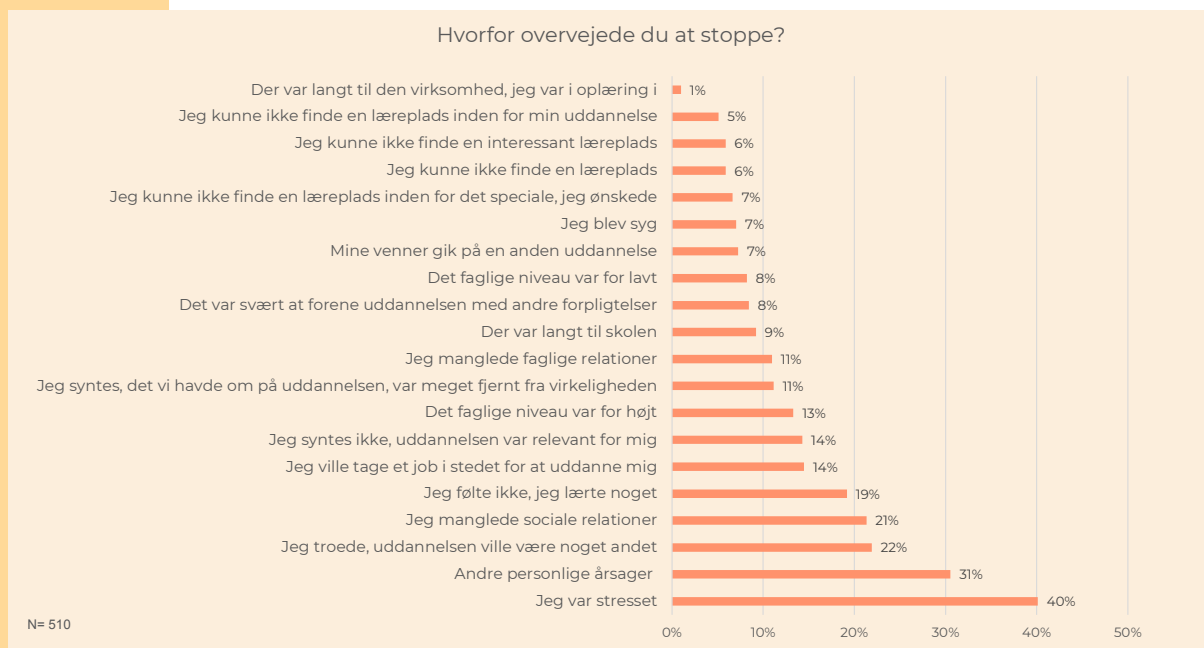
Det der får mig til at overveje at stoppe er, når jeg ikke har mulighed for at præstere mit bedste i alle fag. F.eks. fordi mange afleveringer ligger oveni hinanden, eller det er ustruktureret fra lærernes side.

Gry, 40 år, Handel (EUX)

Stress blandt danske unge er udbredt, og det er klart den største udfordring ift. frafaldet. Men også her er der klare potentialer for at imødekomme udfordringen – og i hvert fald ikke forværre situationen. I modsat fald vil flere elever hælte til at falde fra. Når vi spurgte eleverne ind til, hvorfor – og ikke mindst hvornår – de føler sig pressede på Handelsuddannelsen, så oplever de en stor arbejdsbyrde i den sidste del af grundforløb 2 og på kompetenceforløbet, hvilket skyldes, at der netop her er mange afleveringer, lektier og eksaminer på samme tid. I følge eleverne taler lærerne ikke altid sammen om, hvornår de hver især lægger de store opgaver, og når de samtidig skal stemple ind og ud af eksaminer og også lige finde læreplads, bliver tiden ekstra stressende.

Arbejdsbyrden er for så vidt gældende for alle eleverne, men den opleves forskelligt blandt to elevtyper. De pligttopfyldende elever (som ofte er pigerne på EUX) ønsker at lave alle afleveringer til perfektion, men når der er mange på en gang, oplever de, at de ikke kan gøre det så godt, som de gerne vil eller forventer af sig selv. Dette gør, at denne type overvejer at stoppe. Omvendt oplever de elever, der ofte falder bagud (hvilket statistisk set mestendels er de unge drenge), at de til sidst mangler så mange afleveringer, at de slet ikke kan overskue at indhente det forsømte og derfor falder fra.

Data går på tværs af de tre merkantile erhvervsuddannelser

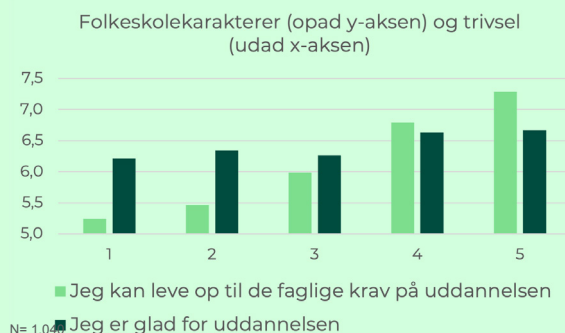
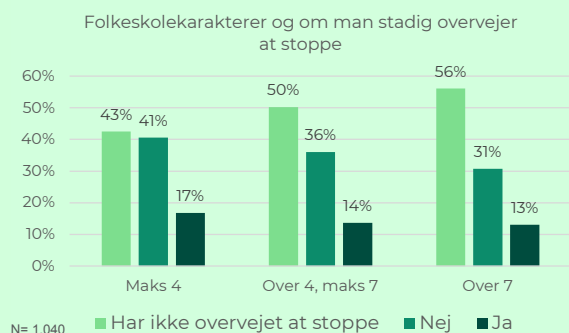
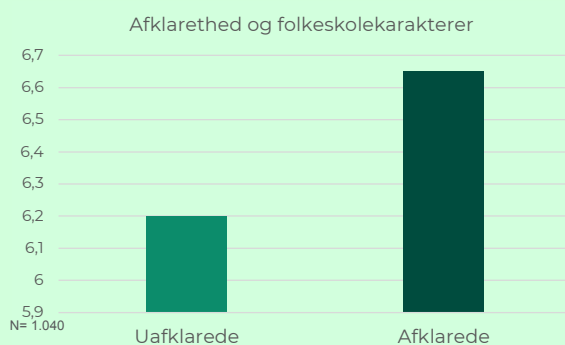
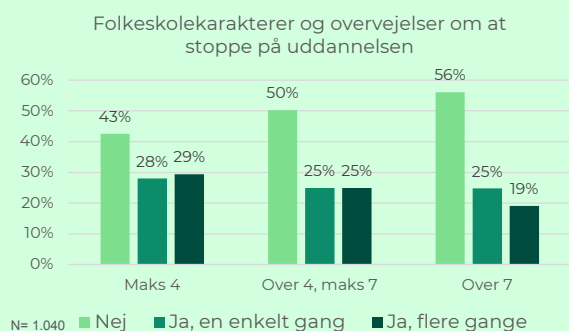

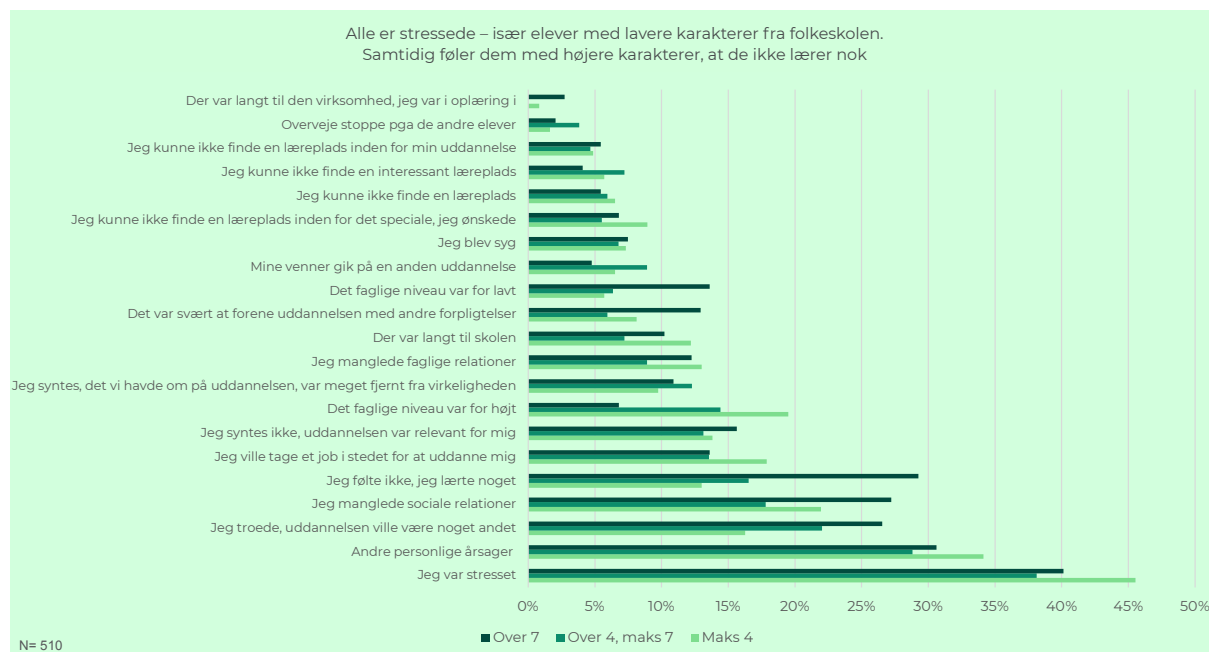
FOLKESKOLEKARAKTERERNE HÆNGER SAMMEN MED TRIVSEL OG FRAFALD

Der er en lige linje fra karaktererne i folkeskolen til elevernes overvejelser om frafald, hvilket også understreges i vores regressionsanalyse. Og jo bedre karakterer, jo større afklarethed – og dermed også færre tanker om at stoppe på uddannelsen. Og karaktererne har ikke kun betydning for den faglige balance, hvor eleverne føler, at de kan leve op til uddannelsens krav. Der er også tydelig sammenhæng mellem, hvor godt man klarer sig i folkeskolen, og trivslen på uddannelsen, idet dem med de høje karakterer, også i højere grad trives på uddannelsen.

Når vi sammenligner karaktererne med frafaldsårsagerne, er stress også her den overvejende grund. Det er uanset fagligt niveau fra folkeskolen, og især for eleverne med lavere gennemsnit spiller stressen ind. Samtidig viser undersøgelsen, at de fagligt stærke elever – udover stress og andre personlige årsager, særligt oplever ikke at lære nok på uddannelsen.

Data i alle tabeller går på tværs af de tre merkantile erhvervsuddannelser

MANGLENDE GENKENDELIGHED OG SPEJLING ØGER FRAFALD

I vores interviews med skoler og elever var et andet gennemgående element, at manglende koblinger mellem uddannelsen og den virkelighed, eleverne lever i, har en afsmittende effekt på overvejelserne om at stoppe. Med andre ord har elevernes sociale baggrund og hverdag en stor betydning for oplevelsen af uddannelsen, for hvis man ikke har familiære spejlinger eller rollemodeller i netværket, mangler eleverne ofte en håndgribelig kobling til uddannelsens muligheder og potentialer. De frafaldstruede elever italesætter enten personer, som er langt væk fra deres hverdag (globale entreprenører og erhvervsprofiler) eller virksomheder, som de kender fra medierne eller gågaden. De har altså kun et overfladisk kendskab til branche, virksomheder og jobretninger.

Når elevernes eget netværk mangler forståelse for deres uddannelse, og de samtidig ikke kan finde en kobling til rollemodeller udenfor deres netværk, er det

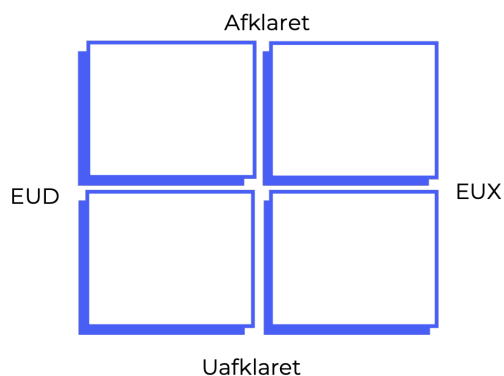
sværere at holde dem på uddannelsen. Også skolerne oplever, at det er afgørende for elevernes gennemførelse, at der er et stærkt netværk hjemme, så der er opbakning og/eller hjælp at hente, når f.eks. det faglige niveau opleves for svært, eller når de ikke kan se en mening med uddannelsen. Samme mønster finder vi i vores regressionsanalyse. Her er det værd at bemærke, at det tydeligt øger risikoen for frafald, hvis elevens forældre enten er uden for arbejdsmarkedet eller har lange uddannelser (se bilag fra side 118).

Den manglende kobling mellem uddannelsen og elevens virkelighed gælder altså ikke kun for de elever, som kommer fra en social og familiemæssige baggrund, der er præget af korte eller ingen uddannelser eller arbejdsløshed. Også elever fra akademikerhjem mangler spejlingen og forståelsen for den uddannelse, som de er i gang med.

ET NUANCERET BLIK PÅ INDSIGTERNE OMKRING ELEVERNES FAGLIGE OG SOCIALE BAGGRUND

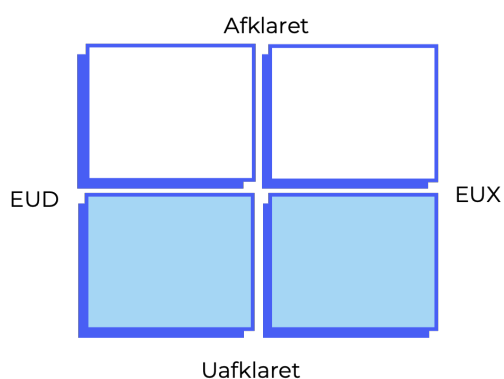
Elevernes personlige udfordringer er et ansvar, som skolerne tager til sig

At eleverne har personlige udfordringer, går på tværs af vores filtre, så det er ikke specifikt ift. om eleverne går på EUD/EUX eller om de er afklarede eller ikke. Det kan tværtimod gælde dem alle.

Manglende genkendelighed i netværket gør udfordringerne sværere at overkomme

Elever med stærke rollemodeller og netværk inden for fagene vil sandsynligvis være mere afklarede om, hvad uddannelsen indeholder og kan bruges til. Udfordringen med manglende genkendelighed findes derfor primært blandt de uafklarede elever.

MINDRE PRESSEDE PERIODER PÅ SKOLERNE KAN PÅVIRKE FRAFALD I POSITIV RETNING

Generelt oplever både fagligt stærke og svage elever (målt på folkeskolekarakterensnit) at være stressede. Det er særligt på kompetenceforløbet, at eleverne oplever pressede perioder, da undervisning, afleveringer, lektier, eksaminer og elevpladssøgning ligger på samme tid. Eksempelvis har eleverne ikke læseferie, men skal gennemføre eksaminer, mens de går i skole

UDFORDRINGEN

- Stress er den primære årsag til at overveje at falde fra, og særligt på EUX fylder stress som årsag til frafald.
- På hovedforløbet er det personlige årsager, som er skyld i overvejelser om frafald.

POTENTIALER

- Hvordan kan skolerne undgå pressede perioder, hvor mange afleveringer, lektier og eksaminer samt elevpladssøgning ligger på samme tid?
- Hvordan kan skolerne undgå, at de mindre pligttopfyldende elever får samlet for mange lektier til bunke og dermed skubber dem foran sig, indtil de falder fra? Vi ved fra adfærdsspsykologien, at kvaliteten og færdiggørelsesgraden daler markant, når der er mange opgaver og afleveringer på samme tid.
- Hvordan kan vi vise det sande billede af et hårdt EUX-forløb uden at male skræmmebilleder - og uden at tale uddannelsen ned?
- Kan lærernes til tider pressede forhold have indvirkning på elevernes stressniveau?

ELEVBEHOV

- At have tid til at læse op til eksaminer
- At afleveringer fordeles ligeligt udover skoleåret
- At være forberedt på kompetenceforløbet - uden at blive skræmt væk.

INSPIRATION FRA SKOLERNE

Zeeland Business College:

Fokus på at skrue ned for arbejdsbyrden

En underviser på Zeeland Business College giver aldrig sine elever lektier for, som de skal lave derhjemme. Han sikrer, at der er tid i undervisningen til, at eleverne kan lave sine lektier, fordi det er afgørende for elevernes trivsel, at de har tid til at holde fri eller passe deres fritidsjob.

Jeg overvejer hele tiden at falde fra. Jeg føler mig meget presset over at være på skolen. Skiftet til studieåret er meget stressende.

Milo, 21 år, Handel (EUX)

ANBEFALINGER

- Eleverne oplever det som et stort pres, når afleveringer og større opgaver ligger på samme tid. Det medvirker til at presse dem mod frafald. Ved at **styrke koordineringen mellem lærerne**, kan hjemmearbejdet spredes mere jævnt ud, og store pukler udignes. Her kan evt. gøres brug af skabeloner til planlægning af lektier for at gøre det konkret og nemt for lærerne.
- Ved at arbejde med såkaldte "hvis, så"-regler og forpligtelses-mekanismer kan man **hjælpe eleverne med at undgå overspringningshandlinger**. Deres opgaver og arbejdsbyrder kan brydes ned i mindre dele, så de ikke overvældes op mod deadlines af store arbejdsområder. Det er en arbejdsform, som skal indlæres aktivt, fordi vi mennesker har en tendens til at skyde arbejdet til sidste øjeblik.

UDDANNELSENS RAMMER OG FORLØB

3.2

KORT OPSUMMERING

Uddannelsernes opbygning giver en del udfordringer set med frafaldsbriller. Opdelingen med et grundforløb/kompetenceforløb og siden et hovedforløb fører i mange tilfælde til et overgangsfrafald før hovedforløbet i virksomhederne. Nogle oplever at være færdige, fordi de får huen på efter EUD/EUX, og mange bruger afslutningen af uddannelsens første del som springbræt til noget nyt. Men også i uddannelsens første tid sker der stort frafald på grund af, at elever skal foretage for tidlige – og ofte uoverskuelige – valg af retning, ligesom en stigende stresskurve gennem både grundforløb 1 og 2 og videre op er med til at skabe frafald, idet stress er den altovervejende frafaldsårsag.

HVORNÅR FALDER ELEVERNE FRA?

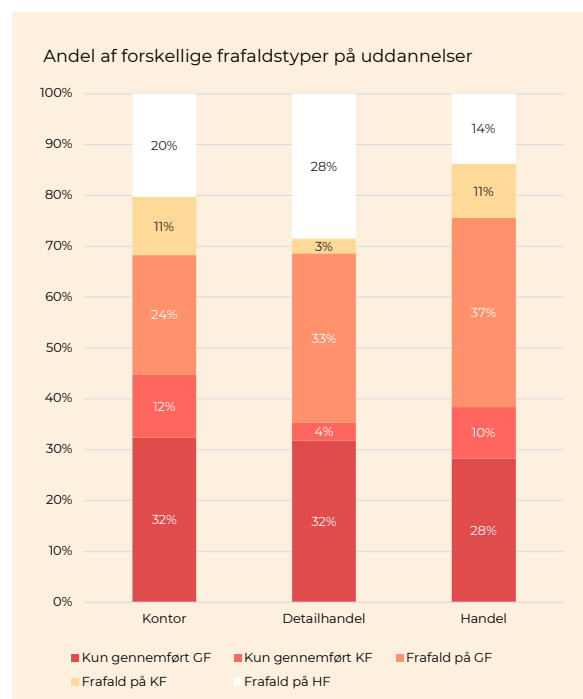
Opbygningen af de merkantile erhvervsuddannelser med et grundforløb, et evt. kompetenceforløb, og dernæst et hovedforløb gør, at der er flere overgange med naturlige stop, og data fra elevregistret viser, at det netop også er i overgangene, at mange elever falder fra. Men også undervejs på de forskellige forløb opleves et relativt stort frafald blandt eleverne.

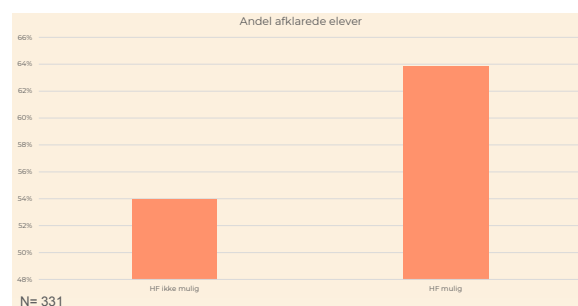
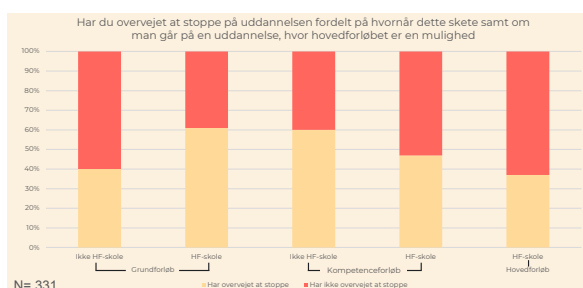
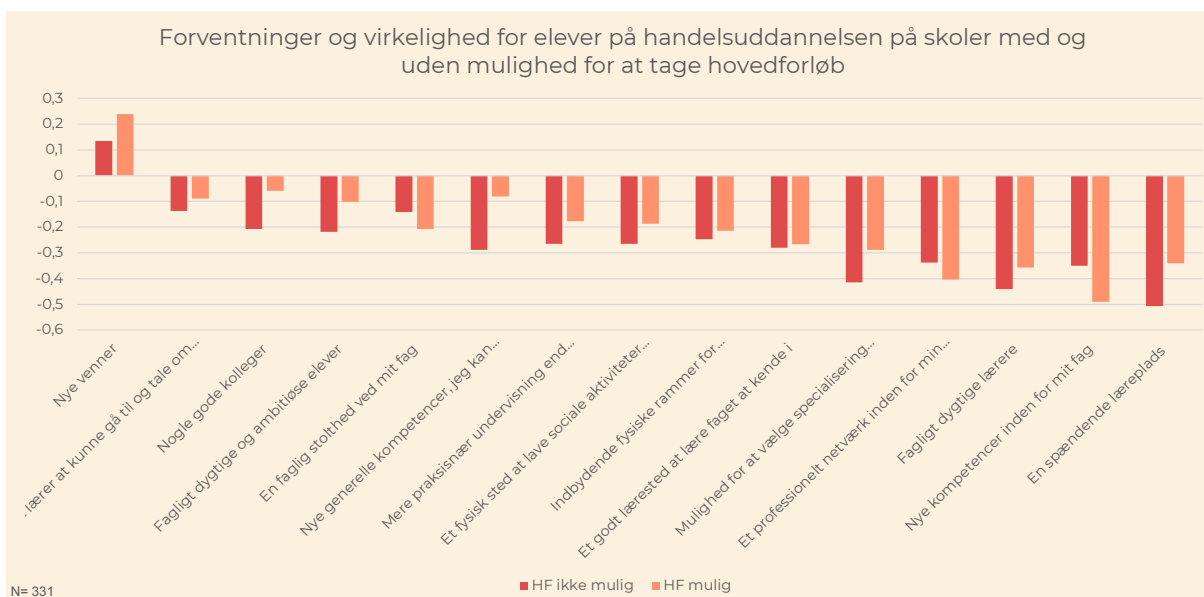
Som det fremgår af oversigten over, hvornår eleverne falder fra, er der stor forskel på de tre uddannelser, og på Handelsuddannelsen sker frafaldet for 2 ud af 3 før, de starter på hovedforløbet. Hvor 37% af frafaldseleverne stopper undervejs på grundforløbet, stopper 38% i overgangen mellem grundforløb og hovedforløb. Denne sidste del bruger altså grundforløbet som springbræt til noget nyt i stedet for at fortsætte i et hovedforløb i en virksomhed og dermed gennemføre sin Handelsuddannelse.

Handelsuddannelsens relative høje frafaldsandel i overgangen mellem grundforløb og hovedforløb kunne også skyldes, at kun 11 ud af 39 skoler pt. rent faktisk tilbyder et hovedforløb på Handel, og at mange elever dermed ikke kan fortsætte på samme skole på hovedforløbet – og måske er skoler uden hovedforløb af samme grund heller ikke så ihærdige med at anspore eleverne til at tage et hovedforløb. I forlængelse af dette vil det være nærliggende at antage, at der er en større andel af overgangsfrafald på de skoler, hvor eleverne ikke kan fortsætte på samme skole i deres hovedforløb. Men det modsatte er faktisk tilfældet, når vi i den forhåndenværende data ser på procentfordelingen af elever på grundforløb 1 og 2, som enten er stoppet eller har overvejet at gøre det. Antagelsen holder dog, når vi i samme data kigger på EUX-eleverne. For her er der flere, der er stoppet eller har overvejet at stoppe, blandt eleverne på skoler uden mulighed for hovedforløb.

Desuden er der mindre skuffelse blandt eleverne over, hvad de møder i skolen, på de skoler, der også tilby-

der hovedforløb. Disse elever vurderer også i højere grad, at de kan leve op til uddannelsens krav, og de er generelt klart mere afklarede i forhold til eleverne på skoler, som ikke tilbyder hovedforløb. Det hænger muligvis sammen med, at de afklarede elever i højere grad bevidst vælger skole efter, hvor de kan få hele deres uddannelse. Men – for der er et stort men – antagelserne om forskel på skoler med og uden hovedforløb beror i en relativt stor grad på skøn, da det nuværende datasæt ikke fyldestgørende kan bekræfte eller afvise denne hypotese. Derfor vil det kræve en grundigere analyse af både eksisterende og ny data at afdække, om der rent faktisk er en klar linje mellem højt overgangsfrafald og det faktum, at eleverne skal skifte skole undervejs.

TILLYKKE MED HUEN – OG HVAD SÅ NU?

I vores interviews med skoler og elever var det tydeligt, at uddannelsens opbygning giver en del udfordringer, når man ser den gennem frafaldsorienterede briller. I og med at eleverne får huen på efter grundforløb eller kompetenceforløb – og altså før hovedforløbet, som fuldender uddannelsen – oplever mange elever en helt naturlig opsplitning, og det efterfølgende hovedforløb er derfor blot en ud af mange muligheder.

Denne type frafald betegnes overgangsfrafald, men hvis man bruger EUD eller EUX som byggekloks til at bevæge sig et nyt sted hen, betragter hverken elever eller skoler det som frafald. Naturligvis har skolerne fokus på at få eleverne videre ud i virksomhedsopklæring på hovedforløbet, hvilket også understøttes af den gældende taxametertilskudsordning. Men der er flere lærere, som naturligt prioriterer at gøre det bedste for den enkelte elev – og det er altså ikke altid at fortsætte på Handelsuddannelsen.

Jeg skal studere videre til serviceøkonom og derefter vil jeg gerne læse som design-teknolog. Min plan er, at jeg skal læse videre, videre og videre. Jeg vil gerne bruge små dele af uddannelserne for at jeg kan blive bedre til kommunikation og salg. Om 10 år er jeg færdiguddannet modedesigner – jeg driver min egen virksomhed.

Hamal, 20 år, Handel

Eleverne oplever at være færdige, når de har fået huen på, og deres verden står åben. Sammenholdt med, at vi er midt i en højkonjunktur, hvor det er relativt let at få et ufaglært job, kan de ikke altid se værdien i at blive faglært. Samtidig kan den direkte sammenhæng og over-

gang mellem skole og virksomhedsoplæring være svær at tyde for eleverne (og ofte også folk omkring dem) sammenlignet med f.eks. de tekniske erhvervsuddannelser, hvor det er naturligt at skulle finde en elevplads for at blive ordentligt oplært indenfor et håndværk.

TIDLIGT VALG GØR DET SVÆRT AT VÆLGE RETNING

Det er en udfordring at vælge retning til at starte med, fordi de (red. eleverne) ikke ved hvad de vil – og fordi det er svært at skifte derefter.

Louise, Underviser

Hvor en del grundforløbs elever allerede har besluttet retning ved uddannelsens start, har mange andre elever på grundforløbet behov for yderligere viden om de forskellige uddannelsesretninger. Med andre ord har eleverne behov for en grundigere viden og introduktion til de muligheder, som Handelsuddannelsen kan skabe for deres fremtidige tilværelse, herunder de forskelligartede brancher og konkrete jobmuligheder.

I vores interviews med skolerne fremgik det, at der er forskellige fremgangsmåder og tidspunkter for, hvornår eleverne skal vælge uddannelsesretning. På nogle skoler sker det fra start, mens andre skyder valget nogle uger, og atter andre først beder eleverne tage stilling til retning efter grundforløb 1. Flere skoler erkender, at mange elever skal afklares omkring, hvilken type tilværelse og arbejde, de kan se sig selv i på sigt. Derfor holder mange skoler introforløb, hvor de forskellige retninger præsenteres, ligesom virksomhedsbesøg skaber et godt kendskab til de forskellige brancher og konkrete muligheder.

STRESSEN STIGER I LØBET AF GRUNDFORLØBENE

Når vi på tværs af uddannelserne ser på, hvad eleverne i spørgeskemaundersøgelsen har angivet som frafaldsårsager på de enkelte forløb, er der tydelige afvigelser. Undervejs på grundforløb 1 går frafaldet – og overvejelserne om det – primært på det sociale aspekt med venner og relationer. Men også overvejelser om det faglige niveau – hvor eleverne ikke følte, at de lærte noget – er særligt tydeligt på uddannelsernes første forløb. Disse temaer kommer vi nærmere ind på i afsnittene omkring undervisningsrummet på side 60 og det sociale miljø på side 72.

Desuden er den mest udbredte årsag til at stoppe mellem grundforløb 1 og 2, at eleverne troede, at uddannel-

sen ville være noget andet, end den viste sig at være. Det er måske heller ikke så overraskende, da eleverne på grundforløb 1 endnu ikke er startet på deres uddannelsesspecifikke fag, og i vores interviews angiver flere netop manglende erhvervsrettet undervisning som frafaldsårsag. Dette kan også være en af forklaringerne på, hvorfor 59% af frafaldseleverne skifter til en anden uddannelse, enten direkte eller efter en pause, se mere herom i kapitel 1, side 14.

Brudt ned på forløbene ser vi også et helt klart mønster i den i forvejen altovervejende frafaldsårsag, stress. For hvor det ikke føles helt så stressende i starten af uddannelsen, fordobles dette parameter, når vi rammer

grundforløb 2. Og derfra fortsætter stigningen bare, og stress er den klart overvejende grund på EUX, hvor over halvdelen af frafaldseleverne angiver denne årsag til at stoppe. Der er således ingen tvivl om, at de eksamens- tunge forløb, og den komprimerede EUX inklusive, sæt- ter eleverne under pres. For EUX er hårdt – det hører

vi fra flere sider i vores interviews med både skoler og elever. Og hvis man i forvejen kan have det svært på grundforløb 1 og 2 – eller hvis man ikke har et helt klart mål med sin uddannelse – så kan de pressede perioder på særligt EUX synes uoverstigelige.

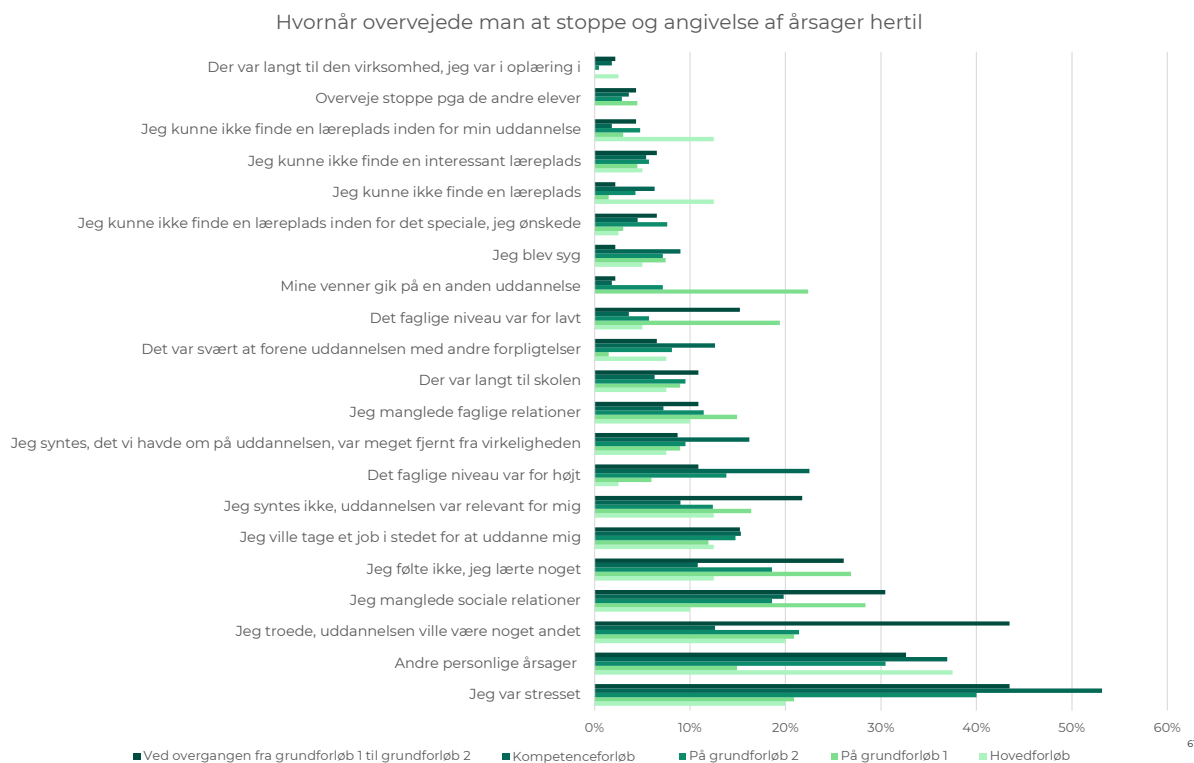
DE PERSONLIGE FRAFALDSÅRSAGER ER HØJEST PÅ HOVEDFORLØBET

Fra data i elevregistret ved vi som bekendt, at langt størstedelen af frafaldet sker på eller efter grundforløbet, men det er selvfølgelig også interessant at se på årsagerne til, at elever stopper på hovedforløbet. For når nu man er nået så langt, hvorfor så ikke gøre uddannelsen færdig? Selvom vi kun har et sparsomt antal del- tagere i spørgeskemaundersøgelsen i denne kategori, og at dette undertema derfor vil kræve yderligere data og viden, så tegner der sig alligevel et mønster af, at

de personlige årsager er klart den største frafaldsårsag. Det underbygges også af historier fra vores interviews, hvor vi har hørt om hovedforløbselever, der er stoppet pga. kaos i virksomheder, der ikke har været rustede til at tage imod elever, eller at eleverne simpelthen er blevet opsagt inden prøveperioden var ovre.

Se i øvrigt kapitel 1 for flere data og fakta omkring selve frafaldet.

Data går på tværs af de tre merkantile erhvervsuddannelser

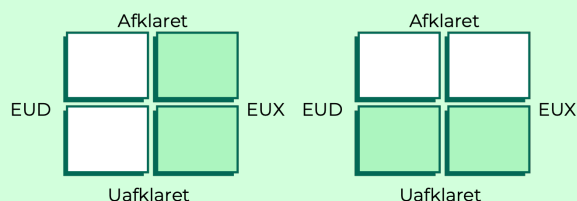
N= 510

ET NUANCERET BLIK PÅ INDSIGTERNE OMKRING UDDANNELSENS RAMMER OG FORLØB

Eleverne oplever at være færdige, når de har fået huen på efter EUD/EUX

EUX-elever stopper ofte i overgangen til hovedforløbet, fordi de enten ønsker at læse videre eller tage et eller flere sabbatår, da et pusterum er tiltrængt efter et intenzår.

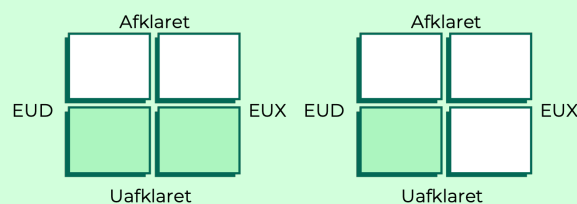
De uafklarede elever stopper ofte i overgangen til hovedforløbet, fordi de får tilbudt et attraktivt ufaglært job, der kan give dem et større rådighedsbeløb, end hvis de er på elevløn.

Eleverne skal tidligt beslutte uddannelsesretning, men ikke alle føler sig klar til det

De uafklarede elever oplever beslutningen om at skulle vælge uddannelsesretning som overvældende. De har ikke et konkret mål for fremtiden og er bange for at vælge forkert.

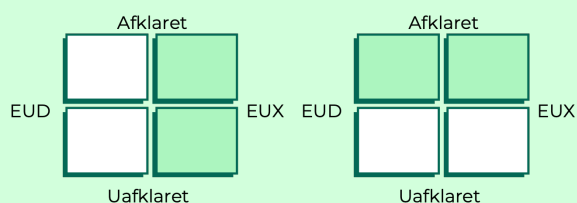
De uafklarede EUD-elever bliver allerede i starten af grundforløb 2 konfronteret med virkeligheden, når de skal finde en elevplads. De ønsker at udskyde beslutningen om deres fremtid, og hvad de gerne vil dedikere sig til, hvorfor de vælger at stoppe inden hovedforløbet.

Strukturen på uddannelsen skaber pressede situationer, der fører til frafaldstruede elever

Når de bliver fortalt og forberedt på, at det faglige niveau og arbejdsbyrden intensiveres på EUX, kan elever, som allerede har haft det svært på grundforløb 2, have en følelse af, at kompetenceforløbet er uoverkommeligt.

De afklarede elever har nemmere ved at stå imod og udholde en presset periode, fordi de i forvejen har et klart mål med at gennemføre uddannelsen og dermed ser en mening med "galskaben".

SKAB EN NATURLIG OVERGANG TIL HOVEDFORLØBET

Mange stopper, når de har "fået hue på" efter endt grundforløb eller kompetenceforløb. Det er en anden type frafald end dét, vi ser hos dem, der falder fra undervejs. De, der stopper før hovedforløbet, bruger nemlig i højere grad deres uddannelse til at læse videre andetsteds. En del andre vender faktisk senere tilbage til uddannelsen. Dem, der vender tilbage, minder (målt på folkeskolekarakterer, herkomst ol.) mere om dem, der er stoppet helt, end de minder om dem, der kører direkte videre fra grundforløb til hovedforløb.

UDFORDRINGEN

- Overgangsfrafaldet før hovedforløbet skal forstås ved, at eleverne tænker, de er færdige, når de har fået huen på.
- Sammenhængen mellem grundforløb og hovedforløb er svært at tyde for eleverne. De kan ikke se en stor værdi ved at tage hovedforløbet - og i dét at blive faglærte - sammenlignet med alle de andre muligheder, de kan vælge mellem.

ELEVBEHOV

- At læse videre på en uddannelse, som en EUX er adgangsgivende til
- At komme hurtigt i arbejde og tjene flere penge end med en elevløn
- At tage en pause efter et intenst uddannelsesforløb
- At udskyde beslutningen om, hvilket erhverv man vil dedikere sig til

INSPIRATION FRA SKOLERNE

Zeeland business college:

Moduler til at søge elevplads

På Zeeland Business College er der afsat moduler til, at eleverne kan bruge tid på og få støtte til at søge elevpladser bl.a. til at skrive sin ansøgning og lave sit CV. Desuden har modulerne til formål at give klarhed om, hvad de kan, og hvad de ikke kan, i en arbejdskontekst.

POTENTIALER

- Hvordan kan vi tidligt – og inden eleverne skal søge elevplads – bidrage til at afklare eleverne ved at vise den brede vifte af muligheder, som uddannelsen åbner op for? Sådan at eleverne får en forståelse for, at man ikke er låst fast i det arbejde, man får på hovedforløbet, men at det er muligt bevæge/udvikle sig videre?
- Hvilke elever, som falder fra i overgangen til og på hovedforløbet, kommer tilbage til uddannelsen, og hvem er dem, der ikke kommer tilbage? Og hvor bevæger frafaldne elever på hovedforløbet sig hen? Er der mønstre og fællestræk her, som med de rette indsatser kunne imødekomme elevernes ønsker eller udfordringer til hovedforløbet, inden de falder fra?
- Er fordelingen af frafald på skoler, som kun tilbyder grundforløb anderledes, end skoler som både tilbyder grundforløb og hovedforløb?
- Hvilken indvirkning har virksomheder, som er uerfarne med at have uddannelsesaftaler, på elevernes frafald på hovedforløbet?
- Føler eleverne på hovedforløbet sig mere forpligtede til at fortsætte på grund af den underskrevne virksomhedsaftale?

ANBEFALINGER

- Noget af det, der kan styrke elevernes afklarethed tidligt i forløbet, er at se, høre på og stille spørgsmål til andre unge, man let kan relatere til. Spørgsmål om, hvordan det er i hovedforløbet, eller når man er færdig. Man kan med fordel **styrke brugen af de nære rollemodeller**, særligt på GF1.
- Blandt elever, der stopper efter gennemført grundforløb eller EUX, er der flere, som læser videre inden for lignende fag. De vil gerne blive inden for det merkantile, men ser ikke nødvendigvis hovedforløbet som den rette vej. Eleverne **skal vises, at hovedforløbet er adgangsgivende til et arbejdsliv på det merkantile felt med mange muligheder** og ikke er fastlåst til et enkelt område.

“

Efter EUX kan man selv vælge, om man tager et sabbatår, eller om man tager direkte videre. Hvis jeg skal være helt ærlig, så er jeg lidt skoletræt, og lige nu kan jeg ikke overskue at gå direkte videre. Så om jeg fortsætter kommer an på, hvor jeg er henne i mit liv, når jeg er færdig med mine eksaminer.

Majd, 18 år, Handel (EUX).

UNDERVISNINGS- RUMMET

3.3

KORT OPSUMMERING

Eksistensen af gymnasiale dannelsesfag på uddannelserne betegnes af lærerne som nødvendige for at blive klar til et arbejdsliv, hvor mange forskellige kompetencer skal spille sammen. Men eleverne er skuffede over at skulle have disse fag – ikke mindst, når de formidles på traditionel vis som var det i folkeskolen eller gymnasiet. Eleverne er skuffede, fordi de netop har valgt en merkantil erhvervsuddannelse for at få praksisnær undervisning, og de kan ikke relatere den tværfaglige undervisning til deres uddannelsesretning. En del elever påvirkes desuden af, at der foregår en ubevidst opdeling af eleverne i "gode" og "mindre gode" elever, og det opleves især af unge drenge som et stigma, der kan drive dem mod frafald.

EN PRAKSISNÆR VEJ TIL HUEN

Udover grunde som den spændende uddannelse, de mange karrieremuligheder og øvrige motivationer som beskrevet på side 40 i indledningen til dette kapitel, ved vi fra vores interviews og spørgeskemaundersøgelse, at eleverne vælger Handelsuddannelsen, fordi den kan give dem huen på kortere tid samtidig med, at undervisningen forventes at være erhvervsrettet og praksisnær. Det vil sige, at eleverne har en forventning om, at undervisningsmaterialet tager udgangspunkt i problematikker og tematikker fra erhvervslivet, brancherne og virksomhederne - og at læring i høj grad sker gennem praktisk og virkelighedstro opgaveløsning.

Men når eleverne så pludselig står overfor gymnasiale dannelsesfag som f.eks. dansk og engelsk, bliver de både skuffede og forvirrede. Dels forstår de ikke, hvordan den type fag er relevante for dem og deres uddannelsesretning, og dels er skuffelsen særlig tydelig, hvis fagene formidles, som de kender det fra folkeskolen med en mere traditionel tavlegennemgang. De har jo netop ikke valgt STX, men en erhvervsorienteret retning for bl.a. at få endnu mere fokus på praksis frem for kun teori.

Lærerne beskriver de almene fag som dannende og nødvendige på en gymnasial uddannelse, men denne forståelse smitter bestemt ikke af på eleverne, som tværtimod fremhæver de nye og uddannelsesspecifikke fag som virksomhedsøkonomi og afsætning. Denne type erhvervsrettede fag opleves meningsfulde, fordi de giver eleverne kompetencer, som de let kan overføre til et fremtidigt arbejde.

“

Jeg har lært rigtig meget inden for de fag, som jeg føler, at jeg skal lære af – f.eks. markedsføring, afsætning og IT, men jeg lægger en mindre indsats i de fag, som jeg ikke mener er vigtige.

Hamal, 20 år, Handel (EUX)

“

Nogle fag er dannelsesfag. Det hører til på en gymnasial uddannelse.”

Camilla, Uddannelsesleder & Underviser

TVÆRFAGLIGE FAG STRIDER MOD UDDANNELSESRETNINGEN

Ifølge en del af lærerne i vores interviews er tværgående undervisning en nødvendighed for at forberede og klargøre eleverne til arbejdslivet, da undervisning på tværs af retninger giver eleverne indsigt i, hvordan de kan bruge hinandens kompetencer – fuldstændigt som det sker ude i virksomhederne. Desuden gør denne undervisningsform det muligt for også de mindre skoler at tilbyde flere merkantile erhvervsuddannelser, da der ellers ikke ville være nok elever til retningsspecifikke klasser.

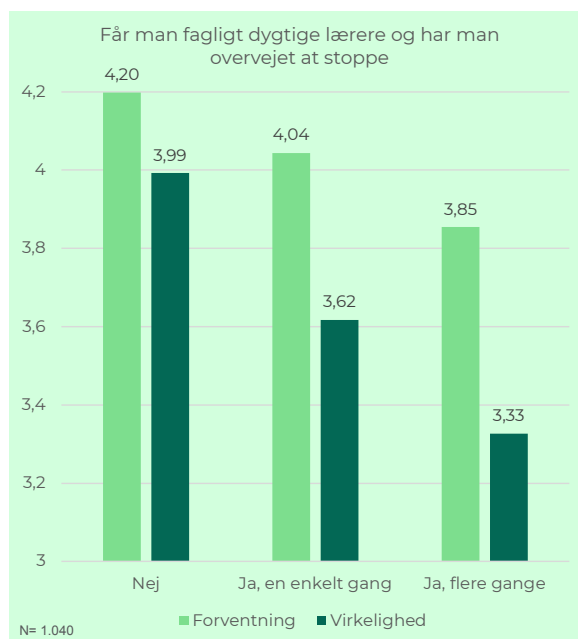
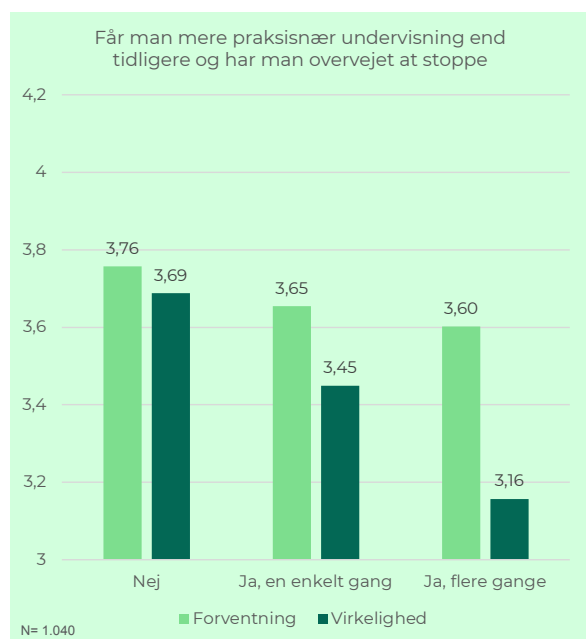
Men i både spørgeskemaundersøgelsen og gennem interviews er det tydeligt, at mange elever ikke synes, at denne form for tværgående undervisning lever op til forventningerne. Langt de fleste starter på Handelsuddannelsen med ønske om, at undervisningen bygger direkte bro til den virkelighed, som netop handel byder på, og desuden dykker ned i f.eks. virkelige regnskaber, administrative problemstillinger og kundeforhold. I den forbindelse foretrækker de at have lærere med erhvervs erfaring, som dermed kan trække eksempler ind fra den virkelige verden. Men samtidig fører det til skuffelse blandt eleverne, hvis de oplever, at samme lærere tager udgangspunkt i deres egen branche uden skelen til, hvilken retning de underviser i.

Det kan være svært at undervise klasser, der er blandet med alle tre retninger, fordi det faglige indhold ikke altid er for alle. Så forstår jeg godt, at de nogle gange tænker 'hvad skal jeg bruge det her til?'

Pia, Underviser

Data går på tværs af de tre merkantile erhvervsuddannelser

UBEVIDST OPDELING I "GODE" OG "MINDRE GODE" ELEVER PÅVIRKER ELEVERS SELVTILLID

Udover en kortere uddannelse med praksisnær undervisning, vælger en del elever de merkantile erhvervsuddannelser frem for eksempelvis STX eller HHX, fordi de ikke orker flere lange skoleår og masser af lektier. Skoletræthed og/eller evner, der klart gør sig bedst i et praktisk undervisningsrum, er en baggrund som oftere ses på erhvervsuddannelser end på de øvrige uddannelser.

Det gør også, at mange undervisere og lærere ubevidst deler elever op i "gode" og "mindre gode" elever, og elevernes selvtillid på uddannelsen påvirkes af den attitude, som de møder fra lærerne – uagtet om den faktisk er helt reel eller ej. Lærerne har nemlig klare forestillinger om hvem, der er de "gode" elever – som gør sig umage, uanset deres faglige niveau – og de "mindre gode" elever – som ifølge lærerne ikke mestrer at gå i skole. Dem, som ikke umiddelbart gør en aktiv indsats, ikke altid lige får afleveret opgaverne, og måske ikke møder op til undervisningen, fordi de f.eks. har et fritidsjob, som fylder.

Den 'gode' elev...
...er pligtopfyldende,
disciplineret, struktureret,
flittig og moden, tager
initiativ, deltager aktivt,
gør sig umage – men
behøves ikke at få 12-taller.

Denne gruppe, som lærerne oplever som "mindre gode" elever, passer ofte på de unge drenge. Og de føler sig jævnligt slået i hovedet med deres fravær, de oplever at få kortere snor, når de er bagud med afleveringerne, og de føler også, at der generelt er mindre tiltro til, at de kan arbejde selvstændigt. Så på trods af, at denne gruppes evner til at gå i skole ikke nødvendigvis har betydning for deres evner til at indgå på en arbejdsplads og være en super elev på hovedforløbet, så trækker dette stigma drengene mod frafald.

En af hovedårsagerne til at jeg havde det svært var fordi, jeg havde en lærer, som altid syntes, at jeg gjorde noget galt. Han sagde tit til mig: "Nå, nu kan du endelig finde ud af det her" eller "nå, så kunne du være her". Jeg følte, at det kun var mig det gik udover.

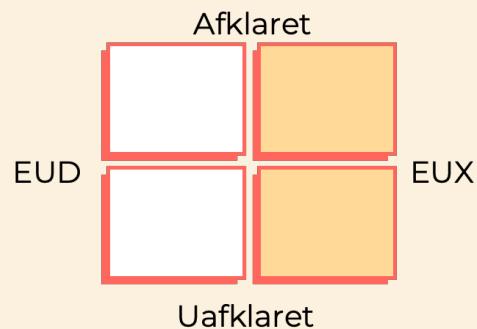
Fillip, 19 år, Detail (EUD)

Den 'mindre gode' elev...
...falder bagud med lektier
og afleveringer, har svært
ved at studere, falder fra når
tingene bliver for svære,
fylder for meget i
undervisningen, har for
meget at se til uden for
skolen, møder ikke op.

ET NUANCERET BLIK PÅ INDSIGTERNE OMKRING UNDERVISNINGSRUMMET

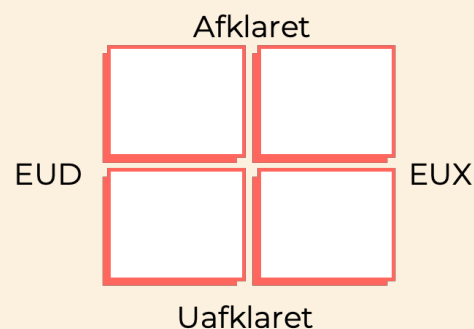
Eleverne bliver skuffede, når de opdager, at det kræver almene fag at få huen på

EUX-elever vælger uddannelsen, fordi det er en hurtigere vej til at få en gymnasial uddannelse samtidig med et erhvervsrettet fokus og endemål. Men de har ikke altid gjort sig særligt mange forestillinger om, hvad det konkret betyder at tage en uddannelse på et gymnasialt niveau. De bliver derfor skuffede, når de oplever, at uddannelsen er langt mere boglig og almen end forventet, samt at formidlingen af de almene fag ikke nødvendigvis har øje for, at de går på en erhvervsuddannelse. Dette gælder både de elever, som går videre til hovedforløbet og de elever, som bruger kompetenceforløbet som springbræt til en anden videregående uddannelse.

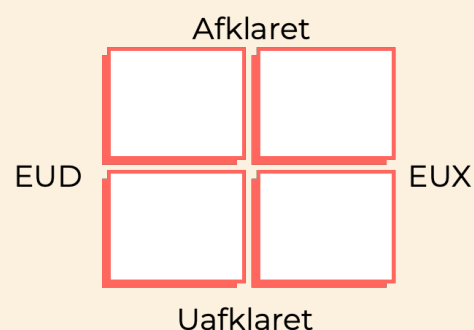
Undervisningen lever ikke op til elevernes forventninger, når den går på tværs af studieretninger, og at det kræver almene fag at få huen på

Uanset om EUD/EUX-eleverne fra start har været afklaret om uddannelsesretning, eller om de er blevet 'tvunget' til at vælge retning, så forventer de, at undervisningen er retningsspecifik fra den dag, de får tildelt deres uddannelsesretning.

Eleverne risikerer at blive tabt inden hovedforløbet, fordi de ikke mestrer at gå i skole, at det kræver almene fag at få huen på

Set fra lærernes perspektiv er de "gode" elever dem, som er gode til at gå i skole. Omvendt er de "mindre gode" elever dem, som ikke mestrer at gå i skole. Og begge grupper er repræsenteret på EUD og EUX og blandt afklarede og uafklarede elever.

TIDLIGERE PRAKSISNÆR UNDERVISNING – FORTÆL OM VÆRDIEN AF ALMENE FAG

Efter valg af studieretning forventer eleverne, at undervisningen er praksisnær og specifik for netop deres retning. Men de oplever ofte, at undervisningen er generel for alle retninger eller slet ikke specifik for deres retning, da læreren tager udgangspunkt i sin egen branche. De gymnasiale fag på EUX lever ikke op til forventningerne om at gå på en erhvervsuddannelse, da formidlingen af fagene ikke er direkte overførbare til en virkelighedsnær kontekst.

UDFORDRINGEN

- De elever, der overvejer at stoppe på uddannelsen, giver udtryk for skuffelse over, at de ikke har fået mere praksisnær undervisning eller har lærere, der ikke er fagligt dygtige nok. En særlig frafaldsårsag fra GF1 til GF2 er, at man ikke føler, at uddannelsen var det, man troede, den ville være.
- Blandt elever, der klarede sig relativt dårligere i folkeskolen, er der flere, som overvejer at stoppe på uddannelsen. Det kan bl.a. skyldes, at de føler, de bare har fået mere af det samme – eller at de ikke er blevet mødt med et tilbud, der matcher deres ønsker til, hvad det at gå i skole skal være.

POTENTIALER

- Hvordan kan skolerne gøre undervisningen mere praksisnær og studierettet, så snart eleverne har valgt deres retning?
- Hvordan kan skolerne fortælle om værdien ved de gymnasiale fag?
- Hvordan kan skolerne konceptualisere undervisningsmaterialet for de gymnasiale fag, så disse bliver så vidt muligt praksisnære og mere spiselige for de skoletrætte elever?
- Hvordan kan skolerne skabe et undervisningsrum, hvor der er plads til de elever, som ikke er boglige, men motiveres af det praktiske?

ELEVBEHOV

- At få undervisning, som er praksisnær for ens studieretning
- At tilegne sig kompetencer, som let kan overføres til en arbejds kontekst
- At kunne se en værdi ved de gymnasiale, boglige fag på EUX

INSPIRATION FRA SKOLERNE

Zeeland business college:

Tværfaglig, men praksisnær undervisning

På en skole tilknyttet ZBC har de en elevbutik for GF2 eleverne, som de bruger til at gøre undervisningen praksisnær for klasserne, der er blandet på tværs af uddannelsesretningerne. Eleverne starter med at få undervisning i plenum for derefter at gå ud i butikken, hvor hver retning har deres eget ansvarsområde. Det gør, at eleverne kun varetager opgaver, som er relevante for deres retning, samtidig med at de får indsigt i, hvad eleverne kan bruge hinanden til, og at virkelige udfordringer skal løses tværfagligt.

Hvis undervisningen begynder at ligne gymnasiet, så har vi ingen chance.

Jakob, Uddannelsesleder.

ANBEFALINGER

- Hvis **eksempler, cases og opgaver angår elevens valgte retning i højere grad**, vil det højne undervisningens oplevede relevans. I blandede klasser, vil det give anledning til at se og tale om synergier mellem retningerne, hvis detaileleverne fortæller om detail-cases, kontor om kontor og handel om handel. Det kan undersøges nærmere, hvilke fag eller områder, der er særligt udfordret af oplevede irrelevante cases, og her kan udvikles understøttende materiale til lærerne.
- På EUX efterspørger eleverne **mere praksisnærhed i de almene fag**. Man kan måske skruer ned for Steen Steensen Blicher i danskundervisningen og op for salgstekster, men holde fast i metoderne til at forstå og analysere dem såsom Aktant- og Berettermodellen.

IDENTITET

3.4

KORT OPSUMMERING

Elever på de merkantile erhvervsuddannelser mødes ofte af fordomme om, at deres uddannelse er for de dovne og bogligt svage. Mange elever tager selv disse fordomme til sig og begynder at agere i henhold til fordommene. Der er brug for en fælles markør, en samlende og positiv fortælling, som bygger på de mange positive historier, der også kan fortælles om uddannelserne, for eksempel at eleverne bliver forberedt på det fremtidige arbejdsliv og en kommende karriere. En større kollektiv identitetsfølelse kan mindske omfanget af frafald.

FORDOMMENE DIKTERER ELEVERNES IDENTITET

Man ved, hvad en sygeplejerske, en tømrer og en tandklinikassistent laver, men hvad laver man på det der handel? Og er erhvervsuddannelser ikke kun for dem, der enten har for lavt snit til gymnasiet eller ikke gider at gå i skole mere?"

Når det udefinerbare eller ukendte er svært at indkapsle, får fordommene frit lejde, og uddannelsessnobberiet lever i bedste velgående. Og det rammer også eleverne på Handelsuddannelsen. De bliver mødt af fordomme om, at de merkantile erhvervsuddannelser er for de dovne og bogligt svage elever, og de føler, at uddannelserne ses som et mindre ambitiøst valg end f.eks. STX og HHX. Og så lærer de ikke engang et "håndværk" som på de tekniske erhvervsuddannelser.

Det påvirker både elevernes opfattelser af uddannelsen og dem selv. De agerer ofte ud fra fordommene ved at forvente, at den merkantile retning ikke kræver så meget af dem, og i vores interviews begrundede mange elever deres valg af den merkantile uddannelse med, at de er fagligt svagere, skoletrætte eller har svært ved at koncentrere sig.

Elevernes manglende fælles markør og kollektive identitet gør, at fordommene dikterer, hvem de er. Og det gør det ikke bedre, at der på mange skoler ofte ikke er en samlende fortælling, som det ses på eksempelvis gymnasier, hvor man ikke bare går på "gym" – man går på VG, .CG etc. Langt de fleste skoler mangler tydelige markører, som differentierer dem fra de øvrige. Dette forstærker blot elevernes generelle manglende fælles identitet, og ikke mindst omverdenens syn på dem.

Mine venner har fordomme om, at EUX er en slackerskole og når jeg havde lektier sagde de altid, 'nå jamen I laver jo aldrig en skid'. I starten generede det mig, men til sidst var det fint – vi tog jo også pis på hinanden.

Mads, 17 år, Handel (EUX)

EUX bliver set ned på af STX og HHX for, at det ikke er en rigtig studentereksamen. Og det irriterer mig rigtig meget.

Sabine, 36 år, Handel (EUX)

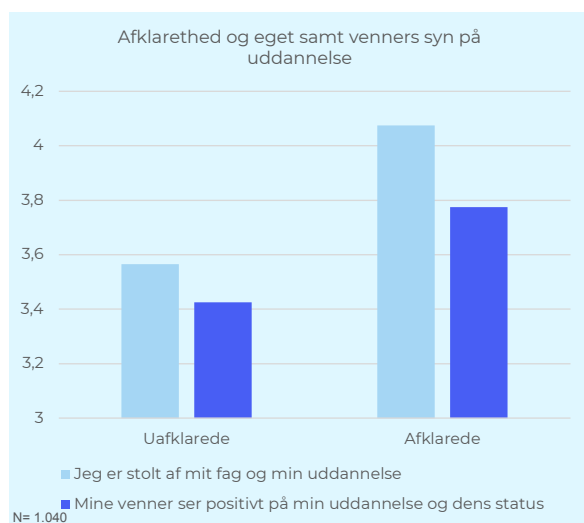
KAMPEN OM AT DISTANCERE SIG POSITIVT SPIRER

Men der er håb! Og der er rum for optimisme. For i vores samtaler med elever og skoler spirer ønsket om at skabe den fælles identitet, som bygger på de mange positive historier ved at tage en merkantil erhvervsuddannelse sammenlignet med f.eks. STX eller HHX. For ifølge eleverne er de generelle styrker ved de merkantile uddannelser, at den erhvervsrettede profil netop forbereder dem på det fremtidige arbejdsliv og den karriere, som de virkelig ser frem til at indgå i.

Flere elever ser faktisk deres uddannelse som langt mere værd end de øvrige ungdomsuddannelser, da den gennemføres på kortere tid, er mere målrettet og langt tættere på virksomheden, åbner for flere muligheder for brancher og videreuddannelse, og at der er plads til alle typer elever på EUD og EUX. Og handelseleverne ser sig selv som lige så gode eller faktisk endnu bedre end STX eller EUX-eleverne, og de har ofte store ambitioner og iværksætter- og karrieredrømme.

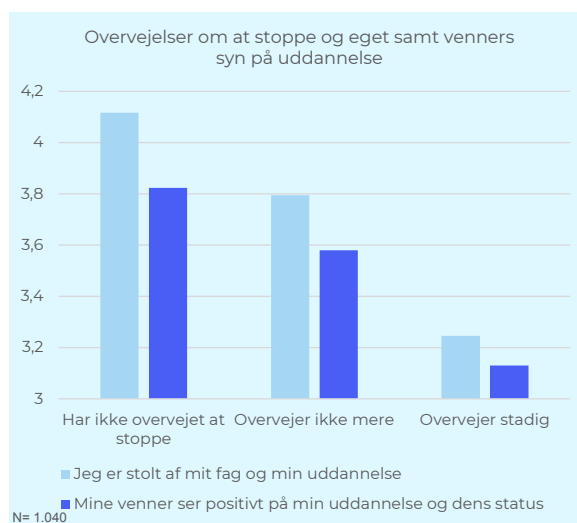
I vores spørgeskemaundersøgelse er det tydeligt, at de afklarede elever er langt mere stolte af deres uddannelse og også oplever et mere positivt syn fra vennerne. Det er også i langt højere grad gældende for dem, der enten slet ikke har overvejet at stoppe eller ikke går med de tanker længere. Der er altså lighedstegn mellem fastholdelse og den kollektive identitetsfølelse og identitet.

Data går på tværs af de tre merkantile erhvervsuddannelser

“Folk ved ikke, at det faktisk er hårdt at tage en EUX. Vi skal nå alt det på 2 år som gymnasiet skal nå på 3 år. Og måske dem i gymnasiet bare ender med at holde en masse sabbatår og aldrig kommer videre.

Milo, 21 år, Handel (EUX)

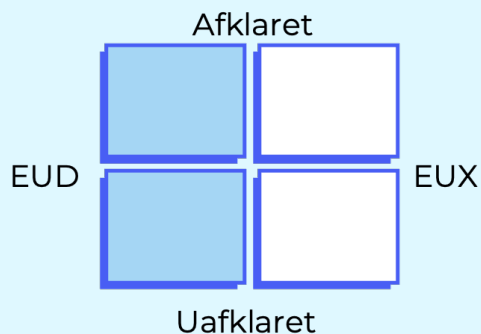

I hvilken grad er du enig i de to udsagn:
1 = i meget lav grad 5 = i meget høj grad.

ET NUANCERET BLIK PÅ INDSIGTERNE OMKRING IDENTITET

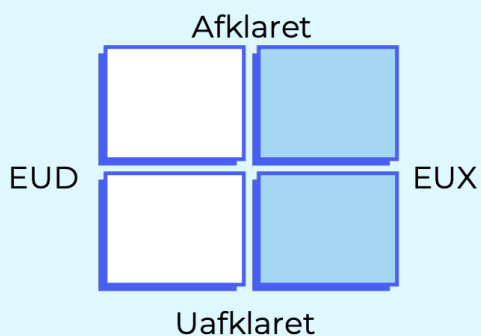
En manglende kollektiv identitet gør, at fordomme dikterer, hvem eleverne er

Det er særligt EUD-eleverne, som bliver mødt af fordommene om de merkantile erhvervsuddannelser og agerer herefter. Og det gælder særligt fordommene om, at EUD er en uddannelse for ordblinde og skoletrætte og en uddannelse, som man altid "bare" kan tage.

Kampen om at distancere sig positivt fra de gymnasiale uddannelser spirer

Flere EUX-elever hæfter sig ved, at uddannelsen er både sværere og hårdere end STX og HHX, da den giver en gymnasial uddannelse på bare to år. De føler til gengæld ikke, at omverdenen ser på uddannelsen med samme øjne, og det blik tager de derfor ofte også selv ind.

STYRK DEN KOLLEKTIVE, POSITIVE IDENTITET BLANDT ELEVERNE

Eleverne mangler en kollektiv, positiv identitet, som giver stolthed og anerkendelse ved at tage en merkantil uddannelse. Pga. den manglende kollektive, positive identitet er det fordommene om, at de merkantile erhvervsuddannelser er et mindre ambitiøst valg end STX/HHX, som vejer tungest i elevernes bevidsthed. Flere EUX-elever hæfter sig dog ved, at uddannelsen er 'mere værd', da den 1) gennemføres på kortere tid, 2) er mere målrettet og tættere på virkeligheden, 3) åbner for flere muligheder.

UDFORDRINGEN

- Elevernes følelse af en kollektiv, positiv identitet - eller mangel på samme - påvirker, hvorvidt de overvejer at stoppe på uddannelsen. Elever, der overvejer at stoppe på uddannelsen, er i mindre grad stolte af deres uddannelse og oplever i mindre grad, at deres venner ser positivt på deres uddannelse. Det er særligt uafklarede elever, som oplever en manglende kollektiv, positiv identitet.

ELEVBEHOV

- En uddannelse, de er stolte over at tage, og som de bliver anerkendt for af deres nære omgangskreds
- En uddannelse, som åbner op for en meningsfuld tilværelse
- En uddannelse, der skaber alsidige karrieremuligheder

INSPIRATION FRA SKOLERNE

Business College Syd:

Opgør med hierarkiet på skolen

På uddannelsesinstitutionen er der et hierarki, hvor EUX/EUD-eleverne ikke kommer til de store fester og fredagsbarer, fordi de bliver set ned på af HHX-eleverne som dem, der er dumme og bare skal i butik. Uddannelsesinstitutionen arbejder med at gøre op med dette hierarki ved at skabe nogle nye traditioner, hvor EUX/EUD-eleverne er en naturlig del af dem. Derudover har de arbejdet med at få EUX/EUD-eleverne med i elevrådet, så elevernes interesser på de merkantile uddannelser også varetages.

POTENTIALER

- Hvordan kan vi give eleverne billeder på, hvad uddannelsen konkret åbner op for af muligheder, samt en forståelse af den virkelighed og hverdag, de kommer ud til?
- Hvordan kan vi vise alsidigheden i både brancher og jobretninger ift. at skabe spejling og identitet (sport, biler, mode mv.)?
- Hvordan kan vi hjælpe udvalg, skoler og samfund med at gøre op med uddannelsessnobberiet? Og kan virksomhederne spille en særlig rolle her?

ANBEFALINGER

- Noget af det som kan bidrage til at tale uddannelserne op, er **historier om nogen, der har fået succes med en merkantil erhvervsuddannelse**. Find gode eksempler på iværksættere eller dygtige meningsdannere, som kan vise, hvad man kan som uddannet fra en merkantil erhvervsuddannelse, og som elever (og deres omgangskreds ikke mindst) kan se op til.
- Ligesom Skills og andre konkurrencer i faglighed på uddannelserne er med til at skabe opmærksomhed omkring faglig dygtighed, kan man **sætte øget fokus på gode serviceoplevelser**. I en tid hvor e-handel stiger støt, tvinges fysiske butikker til at kunne præstere på denne front – og her kan de uddannede fra de merkantile erhvervsuddannelser noget særligt, som verden skal se.

“

Når folk hører EUX, så tænker de, at man tager den, fordi man ikke er klog nok til at tage en STX. Men på EUX'en skal man lære alt det gymnasiale på 1 år i stedet for de 3 år, som de har på gymnasiet.

Milo, 21 år, Handel (EUX)

DET SOCIALE MILJØ

3.5

KORT OPSUMMERING

Langt de fleste mennesker har brug for en grad af et socialt miljø med samhørighed og fællesskabsfølelse. Det forstærker trygheden, og det fremmer den generelle trivsel. Dette gælder også på de merkantile erhvervsuddannelser, og det har også været en tydelig tendens i både vores spørgeskemaundersøgelse og interviews.

De store aldersforskelle på uddannelsen kan særligt på grundforløbet og det efterfølgende kompetenceforløb være en udfordring for at bygge et fællesskab og sammenhold. For specielt de yngre elever er det vigtigt med venner på uddannelsen, og det sociale miljø er en vigtig faktor, som i sidste ende har indvirkning på både fastholdelse og frafald. Alle elever – uanset studieretning og afklarethed – er dog påvirket af det sociale miljø, og hvis dette er dårligt eller ikke-eksisterende, trækker det eleverne mod frafald.

DET KAN VÆRE SVÆRT FOR UNGE OG ÆLDRE AT FØLE, AT DE HØRER TIL

Der kan være stor forskel i alderssammensætningen på de merkantile erhvervsuddannelser. Det opleves ikke som en udfordring på hovedforløbet, hvor eleverne ofte starter et nyt kapitel i virksomheder med kolleger i alle aldre, og de har dermed fokus på at opbygge et socialt netværk her. Men ifølge vores spørgeskemaundersøgelse og interviews er oplevelsen med de store aldersforskelle noget anderledes på grundforløbet og det efterfølgende kompetenceforløb.

Skolerne er ofte en stor blanding af forskellige erhvervsuddannelser, retninger, brancher, elevsammensætninger og uddannelsesstarter. Det fordrer ikke umiddelbart et stærkt fællesskab og sammenhold, og når eleverne så også selv internt i klasserne befinder sig på forskellige stadier i livet, så svækkes det sociale miljø og samhørighed. Og det gør bestemt ikke skuffelsen mindre for de (særligt unge) elever, som alligevel forventer en ungdomsuddannelse med alt, hvad det indeholder af fester og sociale aktiviteter.

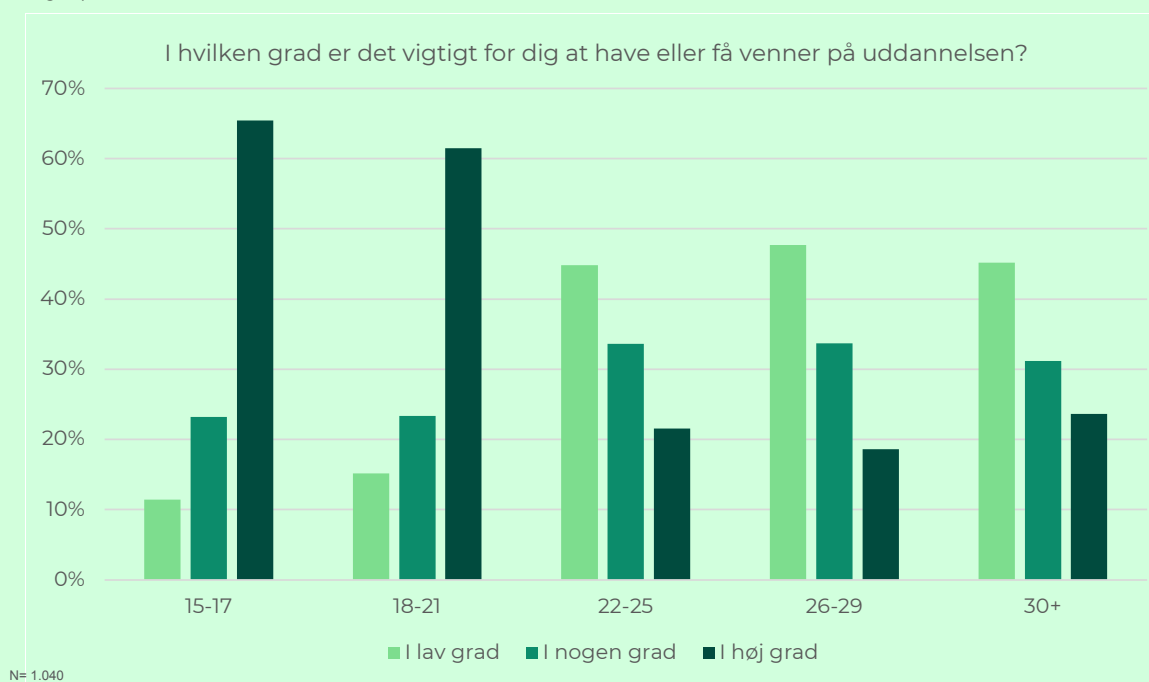
Godt nok er det de færreste elever på Handelsuddannelsen, som har valgt den for at få et godt socialt fællesskab – og både unge og ældre elever ved også godt, at de til en vis grad har valgt det sociale miljø fra ved at vælge en erhvervsuddannelse fremfor STX eller HTX. Men særligt for de yngre elever er det vigtigt med venner på uddannelsen, og det sociale miljø er en vigtig faktor, som i sidste ende har indvirkning på både fastholdelse og frafald. For alle – unge som ældre – har brug for at føle, at de hører til og er en del af et fællesskab, uanset om man forventer det eller ej. Mennesker har brug for mennesker.

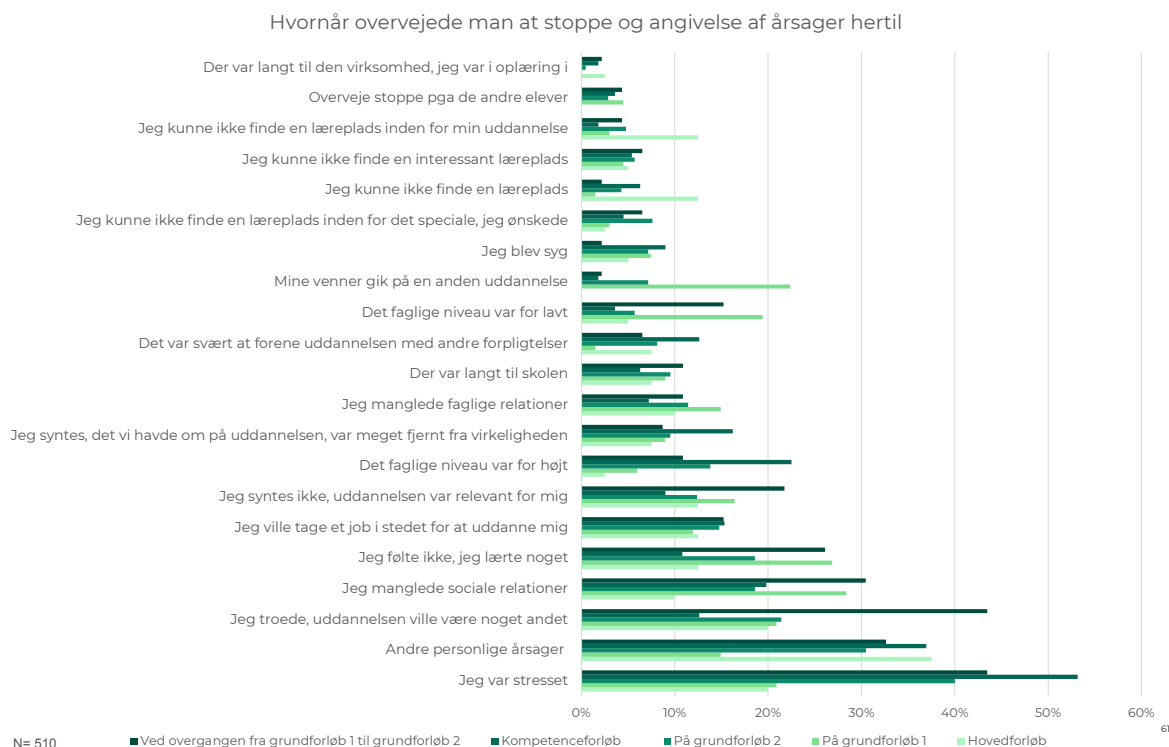
Når jeg kommer ind om morgenen og råber godmorgen i klassen, så bliver de ældre sure, fordi de ikke har sovet i nat, men hvis man har et barn, burde man nok ikke tage en uddannelse.

Majd, 18 år, Handel (EUX)

Data går på tværs af de tre merkantile erhvervsuddannelser

Data går på tværs af de tre merkantile erhvervsuddannelser

CODE RELATIONER ER (UBEVIDST) EN FORUDSÆTNING FOR AT FASTHOLDE – UANSET ALDER

Det er essentielt med gode sociale relationer i klassen. Hvis det sociale miljø opleves som ikke-eksisterende eller ligefrem dårligt, trækker det eleverne mod et frafald – og det gælder også de elever, der startede på uddannelsen uden en forventning om at danne sociale relationer.

De sociale relationer hjælper eleverne til at komme igennem pressede perioder. Eleverne hjælper hinanden, og de skaber en god og fælles arbejdsmoral, der løfter og griber. Samtidig føler mange, at det er rart at kunne spejle sig i andre elever, der også er udfordret med arbejdsbyrden eller med at finde en elevplads.

Skolerne anerkender i høj grad vigtigheden af elevernes sociale trivsel, og relationsopbyggende aktiviteter eleverne imellem har højeste prioritet, når skolerne danner klasser og laver faglige introduktionsforløb i starten af uddannelserne.

Det har været det, at man kan grine sammen med sin studiegruppe (red. når det har været hårdt på studiet), der har holdt på mig.

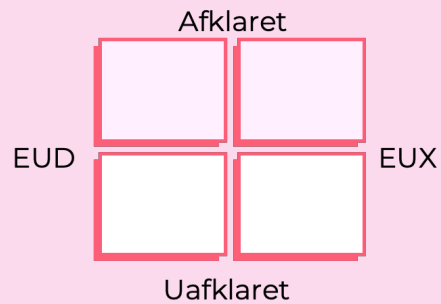
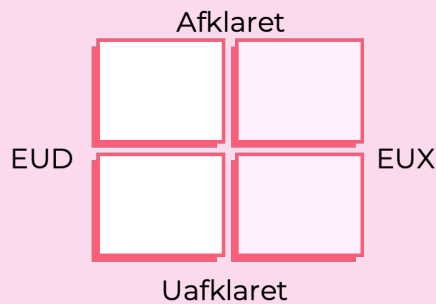
Sabine, 36 år, Handel (EUX)

ET NUANCERET BLIK PÅ DET SOCIALE MILJØ

En ungdomsuddannelse, hvor det kan være svært for både unge og ældre at føle, at de hører til

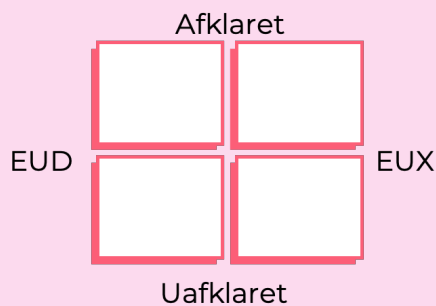
EUX-eleverne har højere forventninger til et socialt miljø på uddannelsen, fordi de skal være på skolen i to år og sammenligner uddannelsen med STX og HHX.

De afklarede elever har mindst fokus på det sociale miljø, da de har et klart andet mål med at tage uddannelsen.

Gode relationer er (ubevidst) en forudsætning for at fastholde eleverne – uanset alder

Alle elever – uanset studieretning og afklarethed – er påvirket af det sociale miljø på uddannelsen.

UNDERSTØTTE SKOLERNE I AT FREMME ET GODT SOCIALT MILJØ

Uanset om et godt socialt miljø vægter højt i elevernes valg af uddannelse eller ej, så er gode relationer af høj værdi og et væsentligt element i fastholdelsen af elever. De sociale relationer hjælper eleverne til at komme igennem pressede perioder, fordi eleverne hjælper hinanden og finder ro i, at man ikke er alene om at føle sig presset.

UDFORDRINGEN

Andelen, som overvejer at stoppe, er større blandt dem med få venner på uddannelsen. Særligt er det vigtigt for elever under 21 år at have - eller få - venner på uddannelsen. Hvis de har mange venner på uddannelsen, er de i mindre grad i risiko for at falde fra.

ELEVBEHOV

- At have en følelse af at høre til, og hvor der tages højde for den enkeltes livssituation
- At have et socialt miljø, som rækker ud over klasselokalet (yngre elever)
- At have gode sociale relationer i klassen, for bedre at komme igennem pressede perioder

POTENTIALER

- Hvordan kan vi tydeliggøre vigtigheden af et godt socialt miljø på skolerne?
- Hvordan kan vi opmuntre virksomhederne til at skabe det vigtige sociale miljø for elever, der er i oplæring?
- Hvordan kan vi øge elevernes forståelse for, at der er plads til alle typer af elever?
- Hvordan kan de faglige udvalg gøre mere ift. at indrette undervisningen for at lade de sociale fællesskaber vokse gennem projekt- og gruppearbejde?

ANBEFALINGER

- Det styrker trivslen blandt eleverne, når de laver sociale aktiviteter sammen. En måde at tilskynde til det er, at der kan **afsættes midler, som eleverne kan søge, hvis de får en god idé til sociale aktiviteter med fagligt indhold**. Fx en tur i biografen, hvor eleverne først taler med biografbestyreren om hans arbejde. De kan konkret udmøntes af den enkelte skole, så de er lettere at forholde sig til for eleverne.
- Gode sociale relationer vokser ofte ud af gode faglige relationer, og jo mere og jo tættere man arbejder sammen i grupper, desto bedre kan disse relationer gro. Derfor kan man arbejde mere med at **indrette arbejdet på uddannelserne som projektorienteret gruppearbejde**, hvor grupperne sammen skal løse opgaver. Det afgørende er her, at opgaverne ikke akademiseres, men holdes tæt på fagenes praksis.

INSPIRATION FRA SKOLERNE

Business College Syd:

Sociale arrangementer der skaber nye, gode relationer

Klasselærerne gør rigtig meget for at mindske frafaldet ved at lave sociale arrangementer, hvor eleverne bliver inddelt i grupper med nogen, de i forvejen ikke kender så godt, sådan at de kan indgå nye sociale relationer. Eksempelvis har de lige haft Laser Games, hvor de mørklagde hele skolen og gav eleverne lov til at løbe rundt på skolen, hvilket eleverne syntes var en stor succes.

Vi er nødt til at lave noget socialt og have et godt studiemiljø, fordi vores konkurrenter er gymnasierne. Relationer er vigtige, og jeg tror vi holder på vores elever ved at have et godt studiemiljø.

Jakob, Uddannelsesleder

BILAG

REGISTERDATAANALYSE

Vi har fået konstrueret et særudtræk af Danmarks Statistiks registre på uddannelsesområdet, som indeholder data på alle de elever, som er startet på en af de tre uddannelser siden 2015. Det er i alt godt 100.000 uddannelsesforløb fordelt på ca. 88.000 unikke personer. At der er flere forløb end personer skyldes delvist, at nogle elever falder fra for at starte nye uddannelsesforløb indenfor de tre uddannelser, men også delvist at nogle gennemfører flere uddannelsesforløb. Begge disse grupper har vi hermed viden om via data.

Stopper man på en merkantil erhvervsuddannelse for at starte igen på en anden, eller starter man igen på samme uddannelse et andet sted, tæller vi det ikke med som frafald her, hvis der er tale om brug af skiftekompetence eller man fortsætter på det forløb, man var i gang med. Frarafald er derimod, hvis man vælger at afbryde sin uddannelse undervejs i forløbet eller gennemfører grundforløb eller kompetenceforløb uden efterfølgende at starte på hovedforløbet.

Elevregistret er blevet beriget med mange forskellige registre i Danmarks Statistik og indeholder bl.a. in-

formation om køn, alder, bopæl, etnicitet, forældres beskæftigelse og uddannelsesniveau, karakterer i grundskolen og afstand til uddannelsessted.

Vi har med afsæt i registerdata gennemført en analyse i to dele:

Den første del er en deskriptiv analyse af frafaldet opgjort som enten afbrudte forløb eller manglende fortsættelse efter afsluttet grundforløb eller kompetenceforløb. Hvem er dem, der falder fra, hvornår sker det, er der forskelle på uddannelserne osv.? Herudover kan vi også se, hvad der efterfølgende sker med dem, der falder fra.

Den anden del er en såkaldt logistisk regressionsanalyse, som ser på, hvilke forhold der rent statistisk påvirker ens sandsynlighed for at falde fra uddannelsen. Her ser den statistiske model på tværs af de mange observationer og finder mønstre og bagvedliggende forklaringer i de inkluderede variable. På den måde kan effekten af hvert forhold anskueliggøres i forhold til, om det højner eller mindsker sandsynligheden for frafald.

SPØRGESKEMA-UNDERSØGELSEN

Spørgeskemaundersøgelse blandt de nuværende elever på uddannelserne er distribueret gennem skolerne, og der blev udloddet 10 gavekort til en biograftur for to for at få flere til at deltage.

I alt har 1.040 gennemført spørgeskemaet, hvilket er mange for en undersøgelse af denne type, og de mange besvarelser fra eleverne gør selvsagt resultaterne af undersøgelsen mere valide.

Vi har fået lige mange svar fra de tre uddannelser, så givet, at Handelsuddannelsen ikke har helt så mange elever som de andre, er de lidt overrepræsenteret i data. Vi har fået svar fra 66 pct. kvinder i spørgeskemaet, så det er en lille smule højere end de 62 pct., som kvinderne udgør på uddannelserne, men ikke en skæv fordeling i besvarelserne i forhold til den virkelige fordeling.

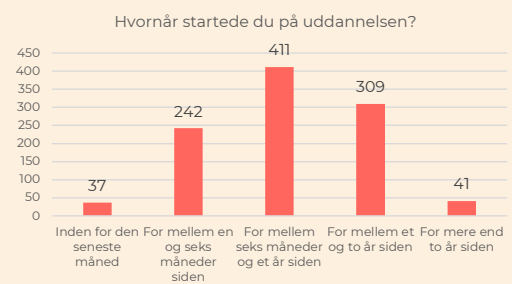
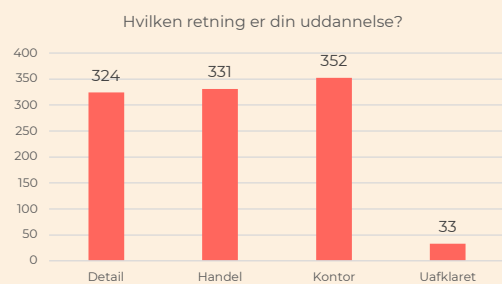
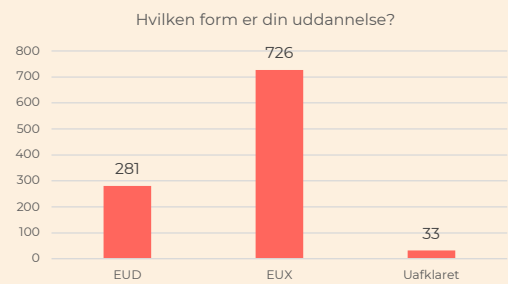
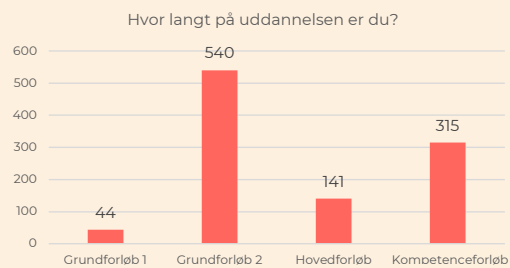
Vi har fået mange svar fra elever på grundforløb 1 og 2. De udgør hhv. 4 pct. og 52 pct. af svarene i undersøgelsen. Det er markant flere end blandt alle eleverne, hvor knap tre ud af fire er i hovedforløb. I vores stikprøve er denne andel kun 14 pct. At vi har flere i starten af uddannelsen, betyder også, at respondenterne i spørgeskemaet er yngre end eleverne på uddannelserne i virkeligheden. I spørgeskemaet er 55 pct. under 20 år, mens det kun er 25 pct. af alle eleverne. Tilsvarende er der så færre over 20 år.

Respondenterne i spørgeskemaet er altså ikke repræsentative for alle eleverne på uddannelserne, men det er også forventeligt for denne type af undersøgelse, som distribueres via skolerne, og hvor det er frivilligt at deltage. Ikke desto mindre har vi så mange besvarelser, at vi meningsfuldt kan dykke ned i del-grupper af elever og se på deres trivsel, motivation og forhold til frafald. Spørgeskemaet er desuden blevet brugt til at rekruttere til de kvalitative interviews, idet mange har angivet, at de er villige til at uddybe deres svar i et opfølgende interview.

Elever fra følgende skoler har deltaget i spørgeskemaundersøgelsen: Niels Brock (Copenhagen Business College), Svendborg Erhvervsskole & -Gymnasier, Tradium, Erhvervsskole og -gymnasier, Randers, Herningsholm Erhvervsskole og Gymnasier, Campus Bornholm, Business College Syd, EUC Nordvestsjælland, Skive College, EUC Nord, Aarhus Business College, Rybners, NEXT UDDANNELSE KØBENHAVN, Zealand Business College, Lemvig Gymnasium, TietgenSkolen, Frederikshavn Handelsskole, College360, Erhvervsgymnasiet Grindsted, Viden Djurs, U/NORD, IBC International Business College, UCRS, Ribe Katedralskole, Roskilde Handelsskole, Mercantec, Uddannelsescenter Holstebro, CELF - Center for erhv. rettede udd. Lolland-Falster, Campus Vejle, Haderslev Handelsskole, EUC Nordvest og Køge Handelsskole.

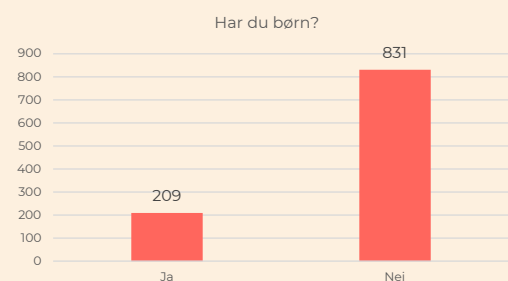
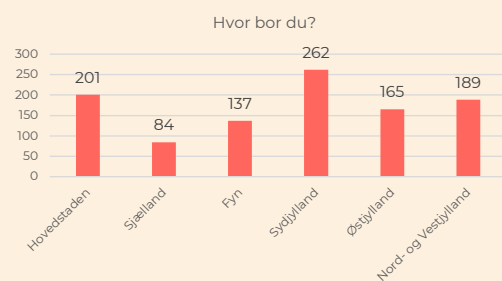
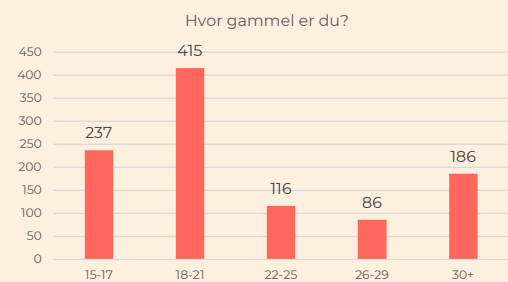
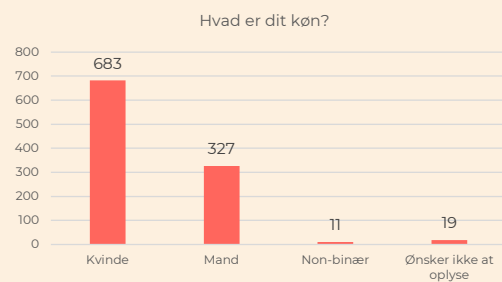
Data i alle tabeller går på tværs af de tre merkantile erhvervsuddannelser

Fordeling af besvarelser i spørgeskemaundersøgelsen

(Datagrundlag: Spørgeskemaundersøgelsen)

Fordeling af besvarelser i spørgeskemaundersøgelsen

(Datagrundlag: Spørgeskemaundersøgelsen)

KVALITATIVE 1:1 INTERVIEWS

De kvantitative data gav os et stærkt vidensfundament om årsager til frafald, som vi kvalitativt undersøgte nærmere for at forstå, hvordan frafaldet kan reduceres på en meningsfuld måde. Vi brugte også den kvalitative research til at undersøge, hvad vi endnu ikke ved om frafald på de merkantile erhvervsuddannelser. Baseret på de kvantitative analyser udledtes ni tematikker, som vi zoomede ind på i den kvalitative research.

Gennem etnografisk research mødte vi i interviews eleverne, hvor de var og satte os i deres sted - ikke udelukkende som elever, men som mennesker. Det betyder, at vi i de etnografiske interviews tog højde for, at eleverne ikke ser verden i temaer. Vi tog i stedet afsæt i en interviewopbygning, hvor vi talte om tiden før og op til start på uddannelsen, oplevelsen med at gå på uddannelsen, overvejelser omkring at stoppe samt (for dem som det er relevant for) selve beslutningen om at stoppe, og hvad de efterfølgende har gjort. Vi undersøgte dermed uddannelse og frafald i konteksten af elevernes egne liv, og gik eksplorativt til værks for at udvide med nye og dybere indsigter.

Den kvalitative undersøgelse er baseret på en eksplorativ og udforskende tilgang, hvor vi stillede åbne

spørgsmål og udviste oprigtig nysgerrighed. I et semi-struktureret interviewformat var vi guidet af de ni temaer, hvilket sikrede opnåelse af ny viden. Samtidig forfulgte vi det, som er på spil for eleverne, og var derved åbne for at udvide vores horisont. Vi udforskede herigennem, hvordan elevernes verden ser ud, årsagerne til elevernes adfærd, holdninger og oplevelser – alt sammen med fokus på at komme med anbefalinger til at reducere frafald.

Udvælgelsen af interviewsubjekter blandt eleverne er foretaget på baggrund af resultaterne fra de kvantitative analyser, hvor vi har kunnet identificere, hvilke individer som tidligere har været eller er frafaldstruet. Desuden har vi kunnet opstille demografiske kriterier for særligt frafaldstruede elevtyper, som vi har stræbet efter at få repræsenteret i den kvalitative analyse.

For at sikre data fra skoler, hvor der i overhængende grad er frafaldstruede elever samt best practice cases for at give indsigt i, hvordan frafaldsproblematikken håndteres på en god måde, har vi til interviews blandt skoler hhv. udvalgt repræsentanter fra skolen med den laveste trivsel, skolen med den højeste trivsel og skolen, hvor flest elever har overvejet at stoppe.

DEFINITION AF FRAFALD

Følgende definitioner er gældende som frafald i analysen:

- Alle forløb i hele perioden er inkluderet, så alle afbrudte merkantile uddannelsesforløb betragtes som udgangspunkt som individuelle frafald
- Frafall er defineret som afbrudt grundforløb, EUX kompetence-forløb eller hovedforløb, samt tilfælde hvor kun grundforløb eller EUX kompetenceforløb er gennemført
- Samme elev kan fremgå flere gange, hvis der gentagende gange er afbrudt og opstartet et uddannelsesforløb på en merkantil uddannelse
- Igennem analysen benyttes forskellige afgrænsninger af data alt efter analysens form, f.eks. benyttes kun seneste forløb i regressioner for at sikre lige vægtning af forklarende variable
- Nærmere analyser af frafall undersøger, om frafall førte til nyt merkantilt uddannelsesforløb på samme/ny uddannelse og/eller institution, og om dette endte i frafall eller gennemførelse

DEFINITION AF AFKLAREDE/ UAFKLAREDE ELEVER

I operationaliseringen af afklarethed her er man afklaret, hvis man har svaret mindst to af følgende motivationer for at vælge uddannelsen:

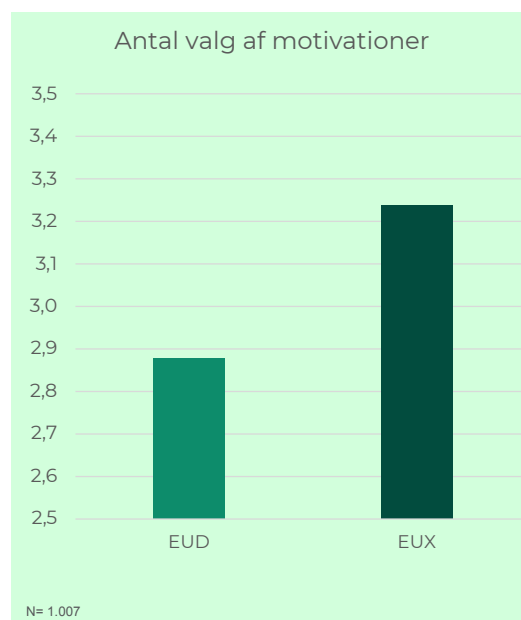
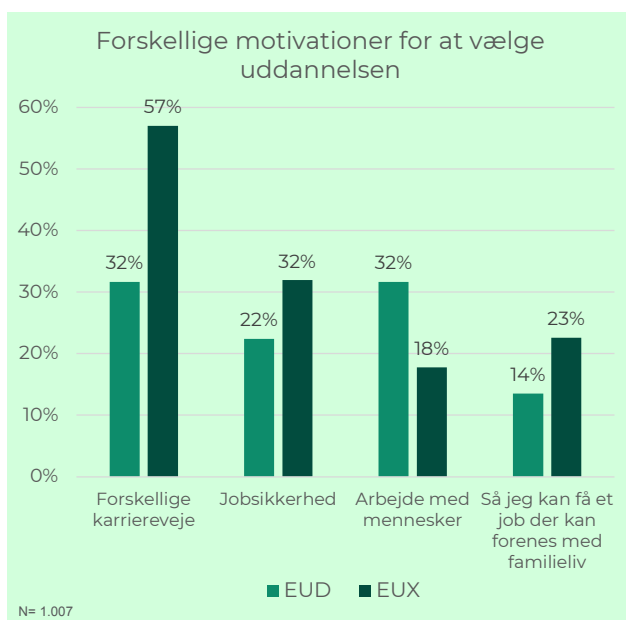
- God løn undervejs
- Arbejde med mennesker
- Socialt fællesskab på uddannelsen
- Arbejdstider familieliv
- God løn færdig
- Jobsikkerhed
- Forskellige karriereveje
- Udfordrende job
- Virker spændende

- Drømmejob
- En del foregår i virksomhed
- Skånsom arbejdsstilling (flere nævnte dette under "andet")

Og dermed ikke:

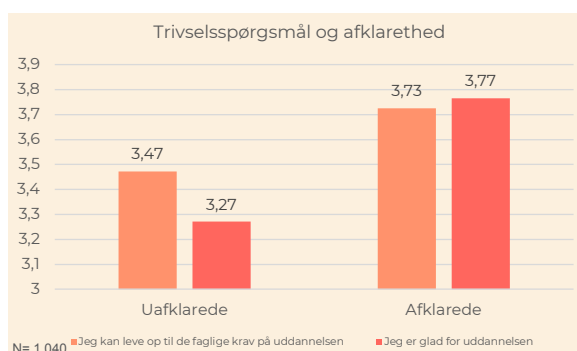
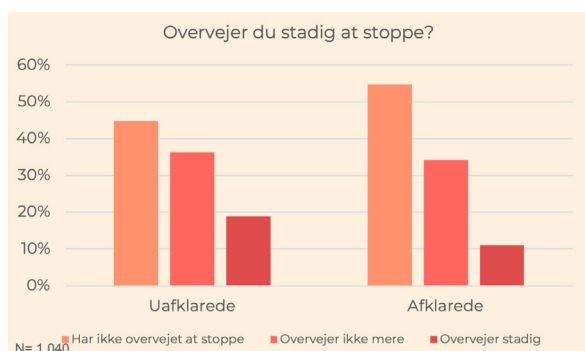
- Let job
- Lærer/uddannelsesvejleder
- Forældre
- Venner på uddannelsen i forvejen
- Tilfældigt
- Havde uddannelsesaftale på plads inden

Data i alle tabeller går på tværs af de tre merkantile erhvervsuddannelser

(Datagrundlag: Spørgeskemaundersøgelsen)

Afklarethed hænger sammen med trivsel og risiko for frafald

(Datagrundlag: Spørgeskemaundersøgelsen)

FORSKELLE MELLEM EUD OG EUX

Opdeling af de deltagende elever i spørgeskemaundersøgelsen

De grønne elever:

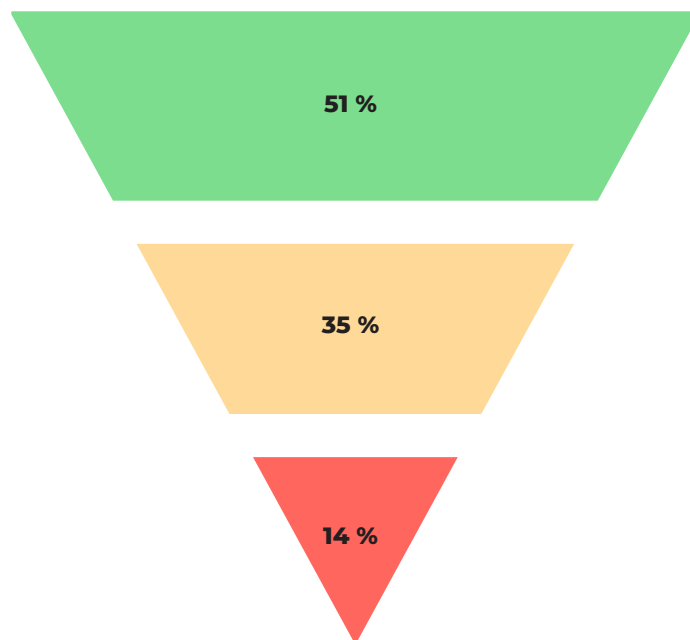
Føler de kan leve op til kravene på deres uddannelse, og de er glade for den. Overvejer ikke at stoppe på uddannelsen.

De gule elever:

Har oplevet udfordringer undervejs og gør det måske stadig. De har på mindst et tidspunkt undervejs overvejet at stoppe på uddannelsen, men gør det ikke mere.

De røde elever:

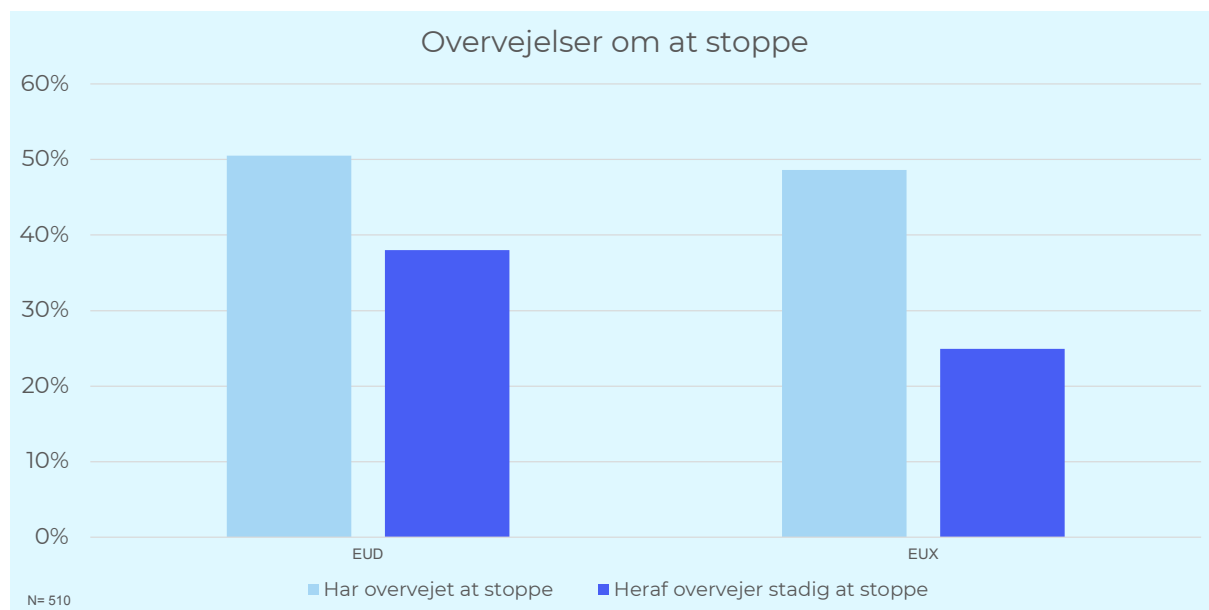
Trives ikke på uddannelsen og overvejer at stoppe.

(Datagrundlag: Spørgeskemaundersøgelsen)

Data i alle tabeller går på tværs af de tre merkantile erhvervsuddannelser

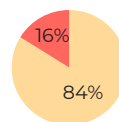
Overvejelser om at stoppe, fordelt på EUD og EUX

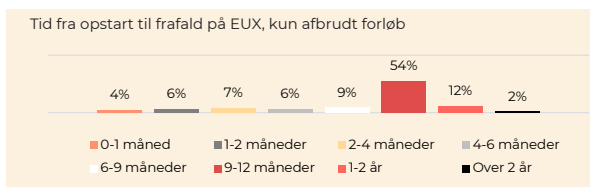
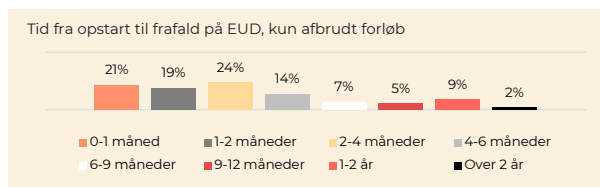
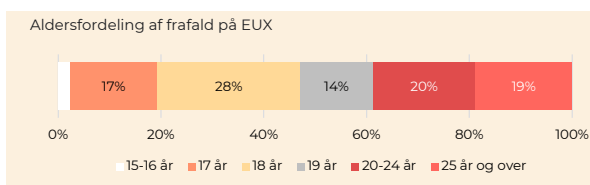
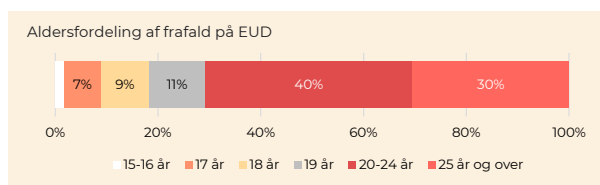
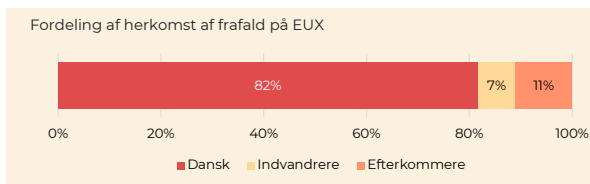
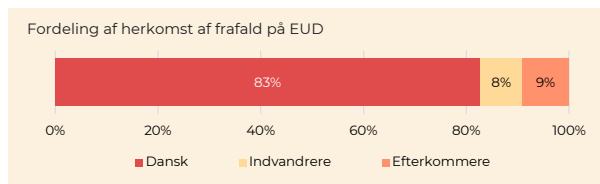
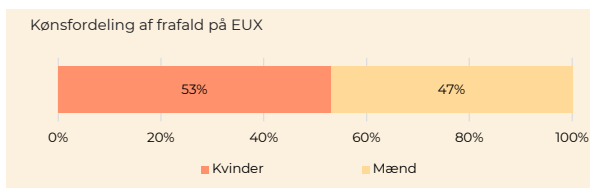
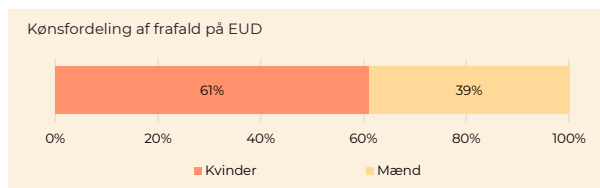
(Datagrundlag: Spørgeskemaundersøgelsen)

Data i alle tabeller går på tværs af de tre merkantile erhvervsuddannelser

Frafaldet fordelt på EUD og EUX

■ Frafaldet EUD ■ Frafaldet EUX

MOTIVATIONER FOR AT VÆLGE UDDANNELSEN

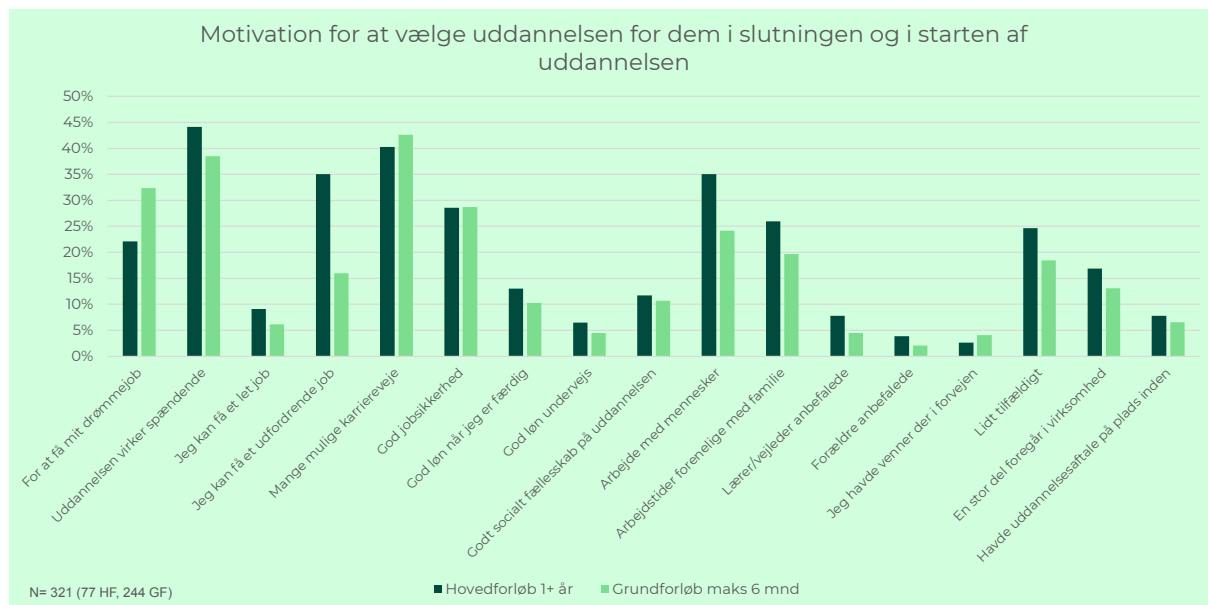
Motivationer fordelt på kontor, handel og detail

(Datagrundlag: Spørgeskemaundersøgelsen)

Data i alle tabeller går på tværs af de tre merkantile erhvervsuddannelser

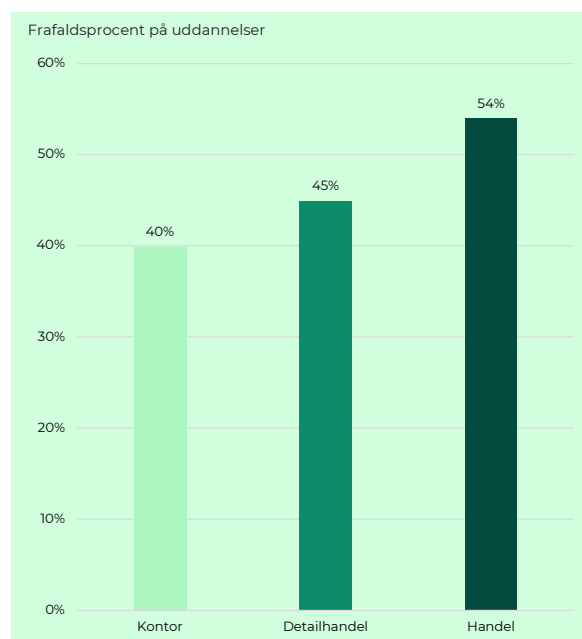
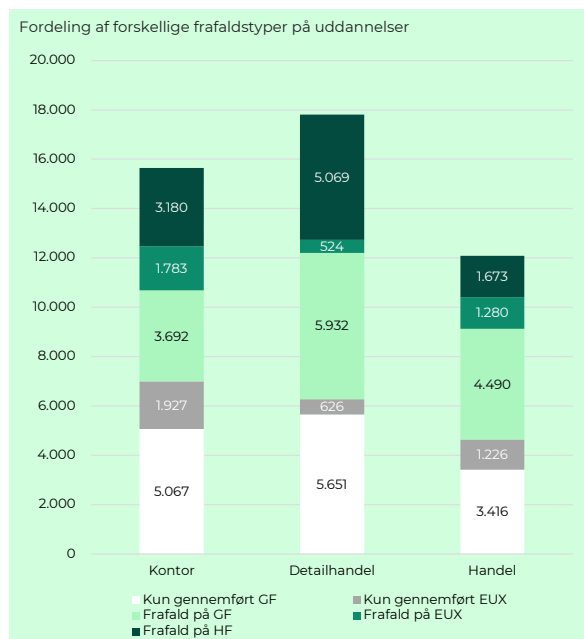
Motivationer fordelt på starten og slutningen af uddannelsen, på tværs af de tre merkantile erhvervsuddannelser

(Datagrundlag: Spørgeskemaundersøgelsen)

FRAFALDETS OMFANG

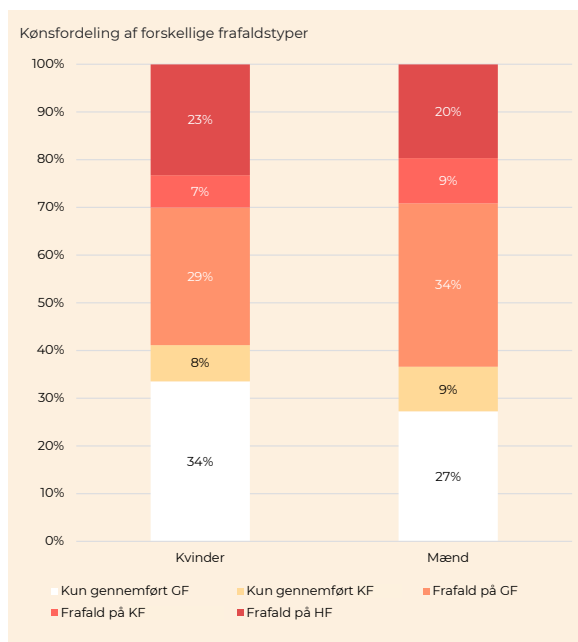
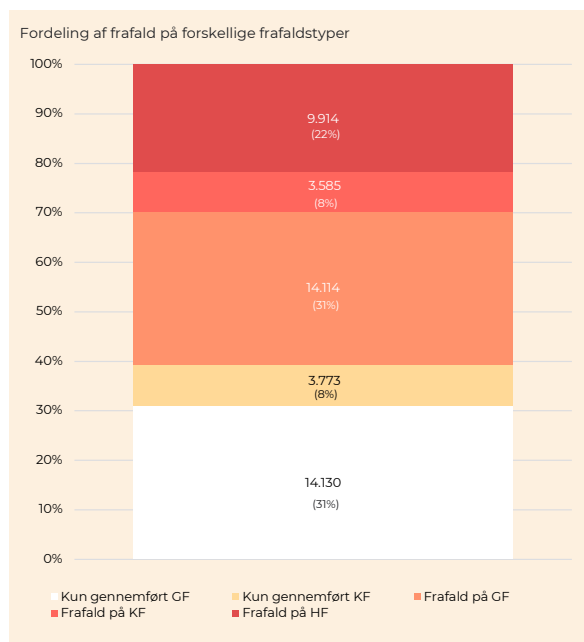
Frafaldet på de tre merkantile erhvervsuddannelser

(Datagrundlag: Registerdataanalysen)

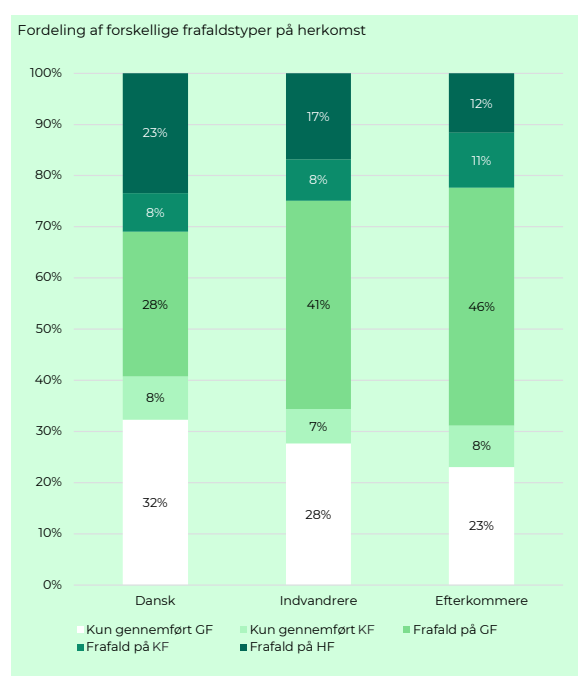
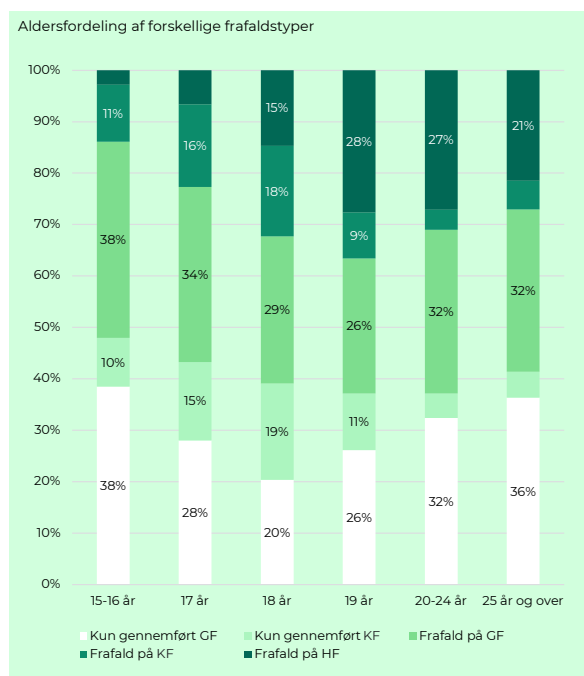
Data i alle tabeller går på tværs af de tre merkantile erhvervsuddannelser

Frafald ift. uddannelsens forløb på tværs af de tre merkantile erhvervsuddannelser

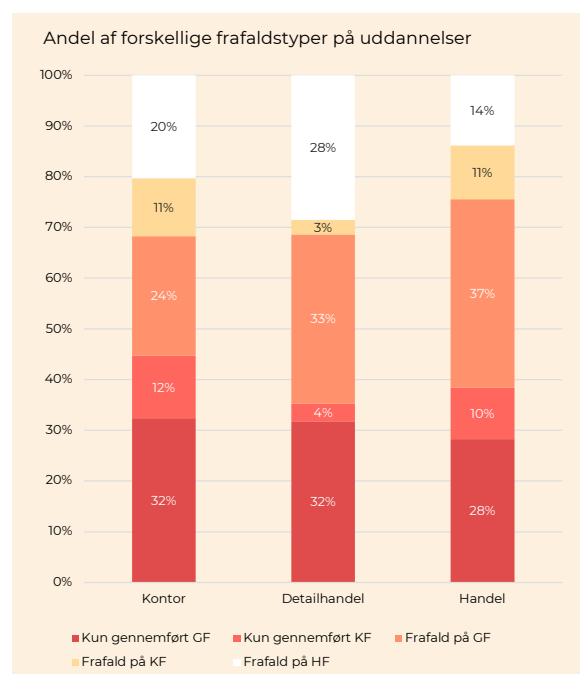
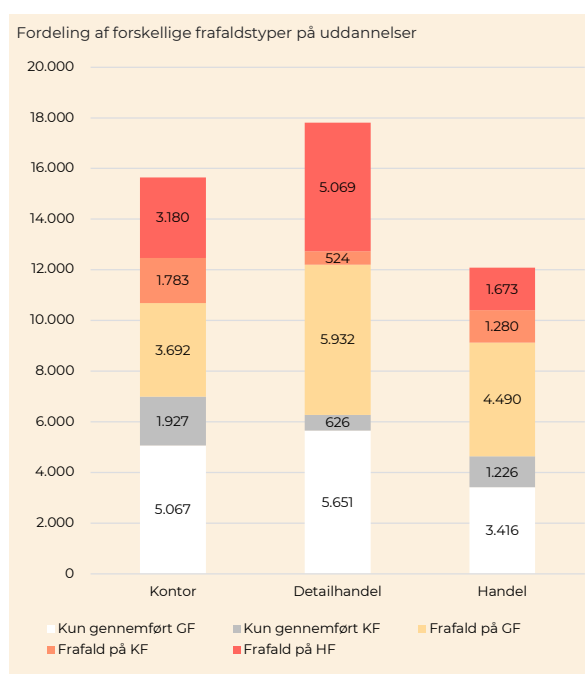
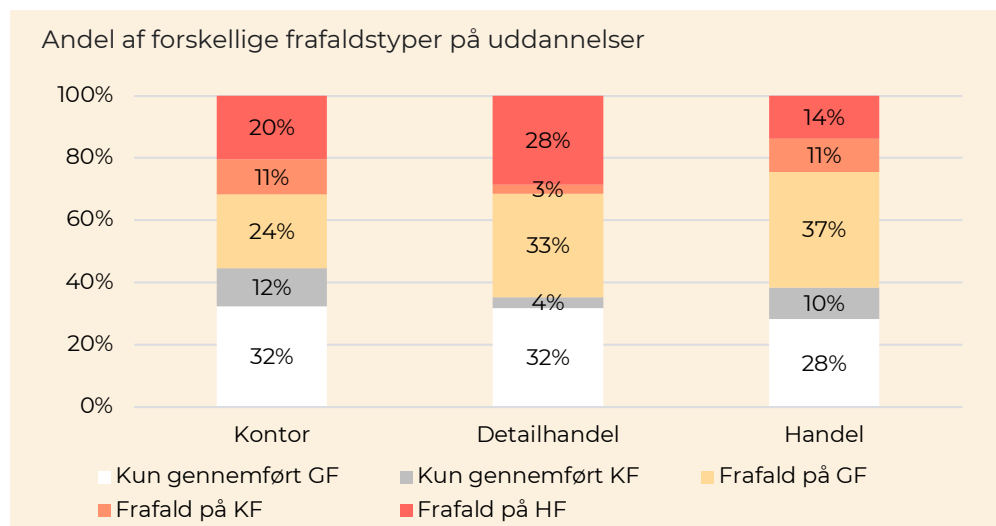
(Datagrundlag: Registerdataanalysen)

Frafald ift. uddannelsens forløb på tværs af de tre merkantile erhvervsuddannelser, profiler

(Datagrundlag: Registerdataanalysen)

Frafald ift. uddannelsens forløb, fordelt på kontor, handel og detail

(Datagrundlag: Registerdataanalysen)

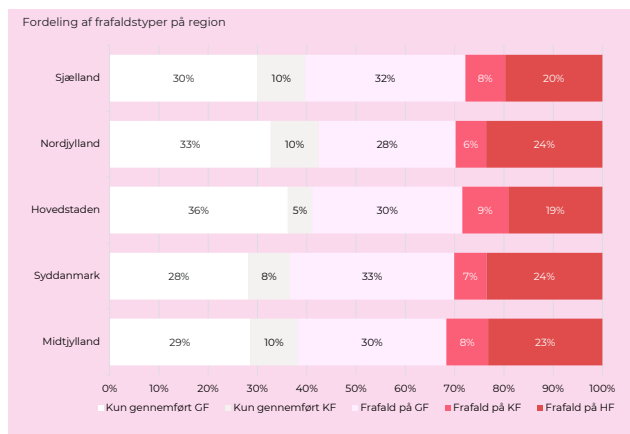
Frafald ift. uddannelsens tidspunkt på forløb, på tværs af de tre merkantile erhvervsuddannelser

Varighed til frafald	Frafald på GF	Frafald på KF	Frafald på HF
0-1 måned	26%	4%	14%
1-2 måneder	22%	6%	14%
2-4 måneder	25%	7%	22%
4-6 måneder	17%	6%	9%
6-9 måneder	5%	9%	10%
9-12 måneder	2%	54%	9%
1-2 år	2%	12%	18%
Over 2 år	1%	2%	3%
Total	100%	100%	100%

(Datagrundlag: Registerdataanalysen)

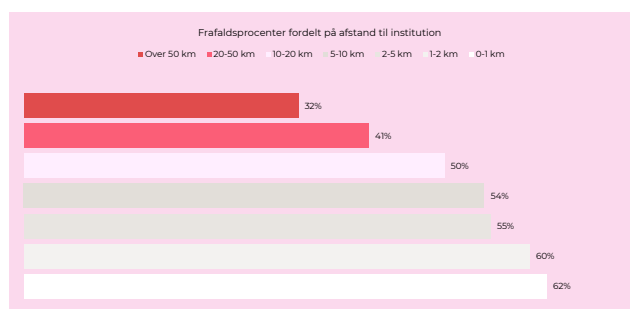
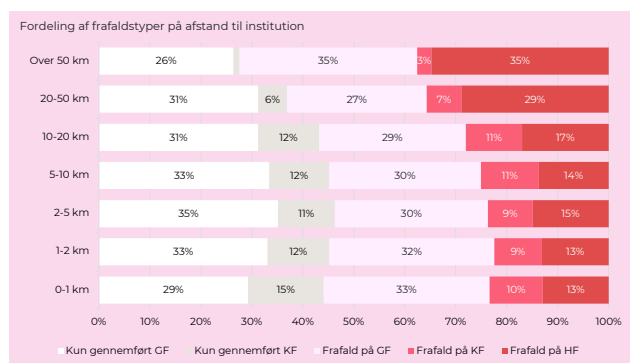
Data i alle tabeller går på tværs af de tre merkantile erhvervsuddannelser

Frafald ift. regioner, på tværs af de tre merkantile erhvervsuddannelser

(Datagrundlag: Registerdataanalysen)

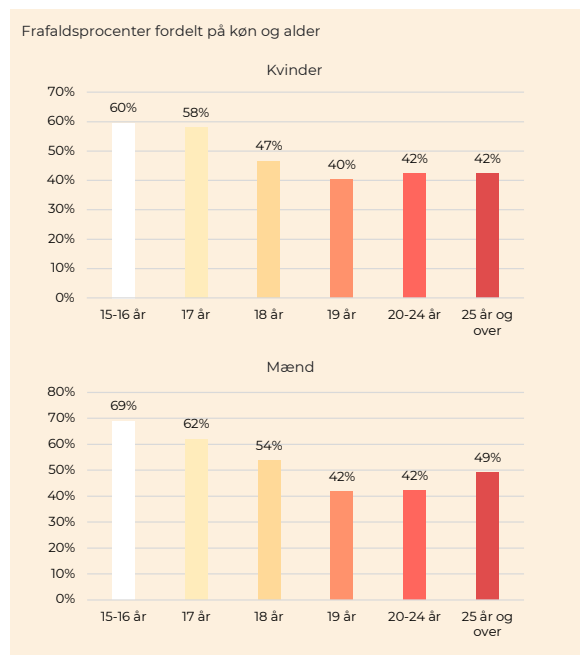
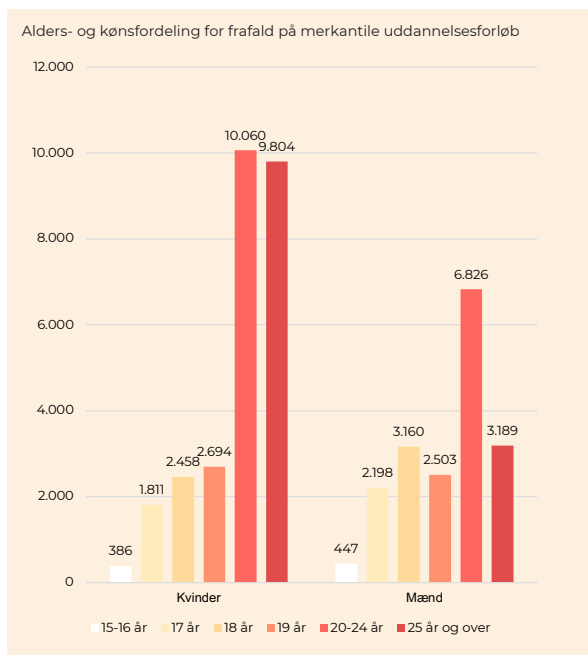
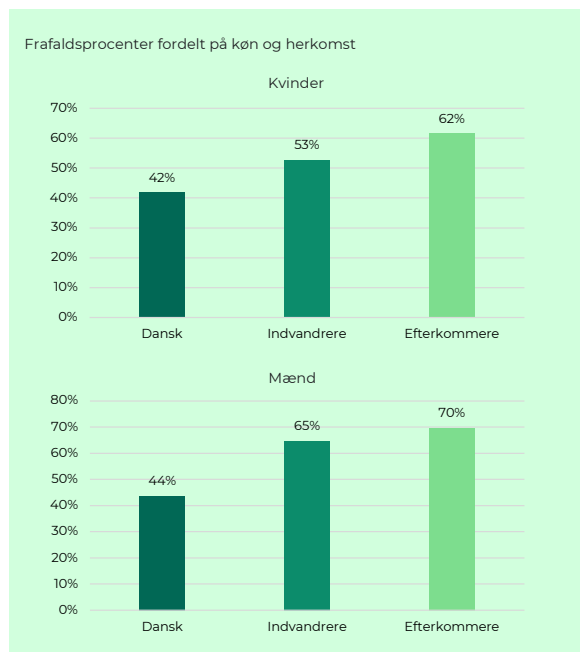
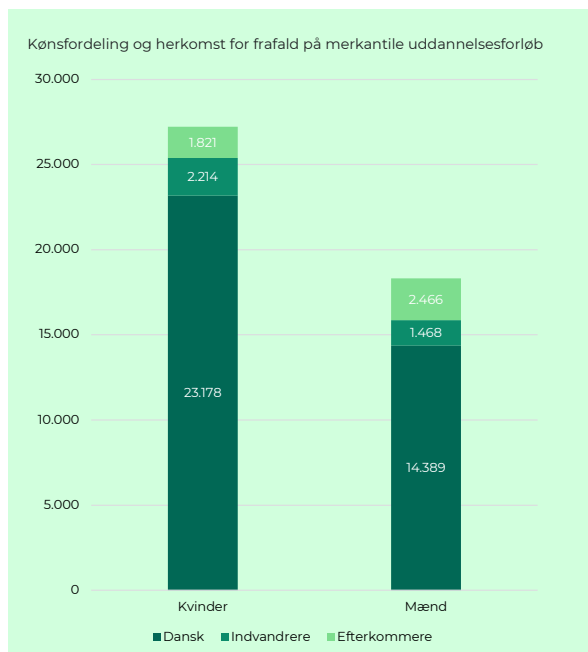
Frafald ift. afstand til uddannelsessted, på tværs af de tre merkantile erhvervsuddannelser

(Datagrundlag: Registerdataanalysen)

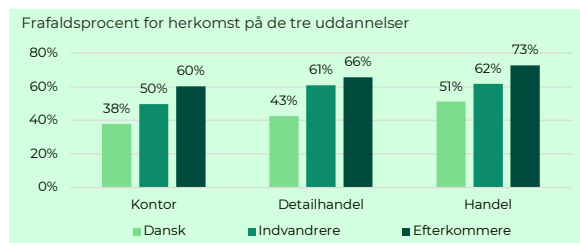
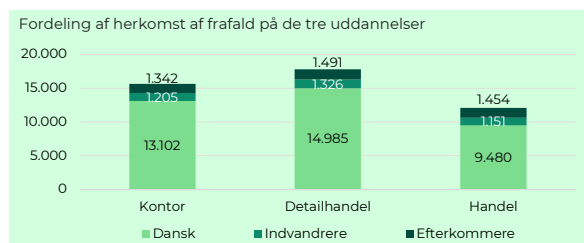
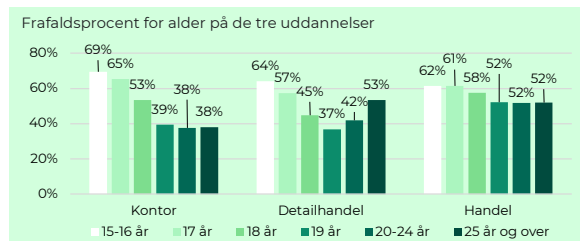
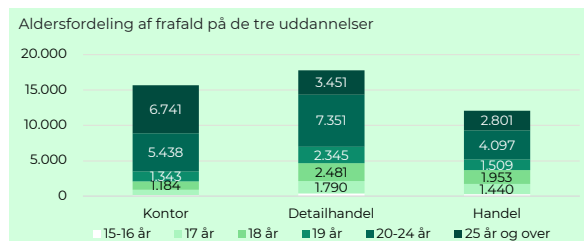
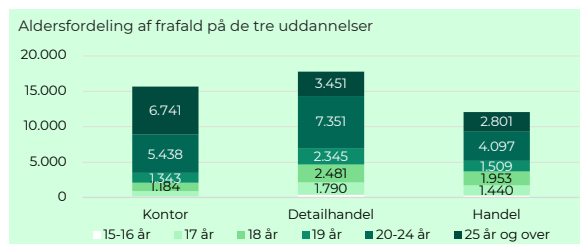
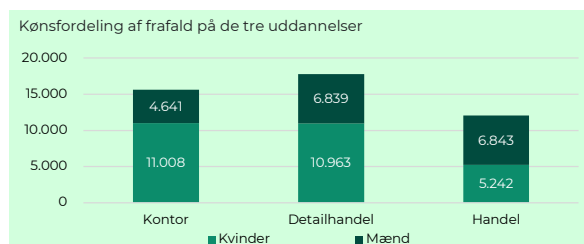
Data i alle tabeller går på tværs af de tre merkantile erhvervsuddannelser

Frafald siden 2015, profiler på tværs af de tre merkantile erhvervsuddannelser

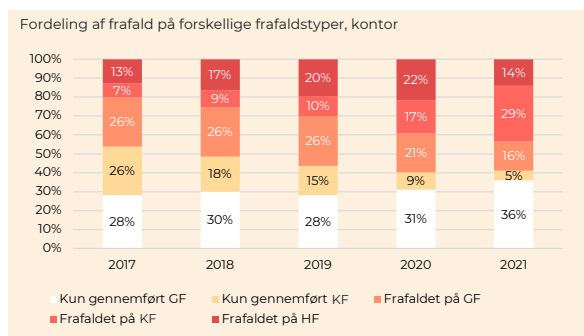
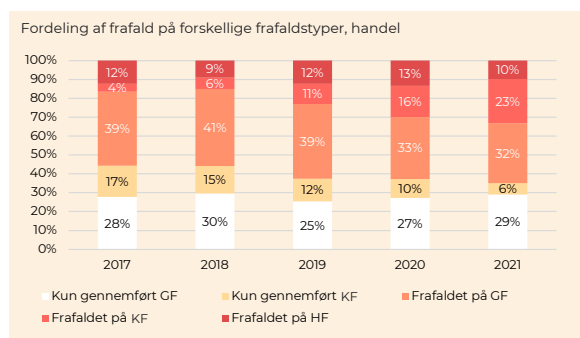
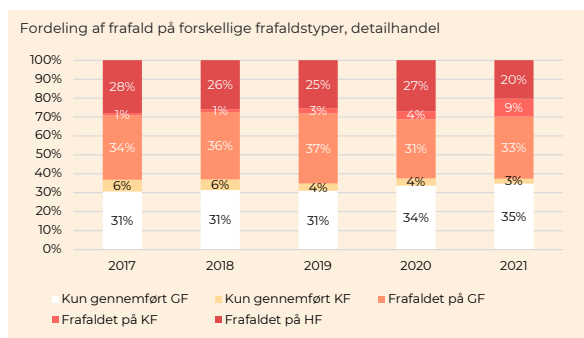
(Datagrundlag: Registerdataanalysen)

Frafald siden 2015, profiler fordelt på kontor, handel og detail

(Datagrundlag: Registerdataanalysen)

Frafald siden 2017 ift. uddannelsens forløb, fordelt på kontor, handel og detail

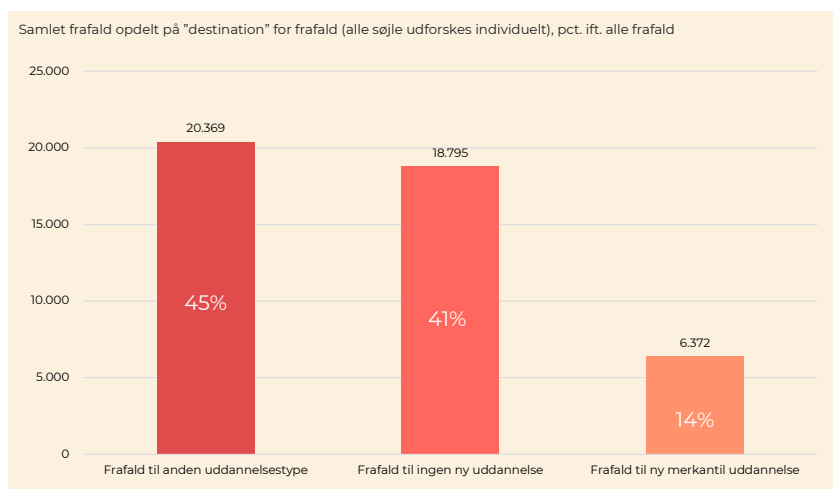

(Datagrundlag: Registerdataanalysen)

TIDEN EFTER FRAFALD

Data går på tværs af de tre merkantile erhvervsuddannelser

Hvad sker der med de frafaldne?

(Datagrundlag: Registerdataanalysen)

Data i alle tabeller går på tværs af de tre merkantile erhvervsuddannelser

Frafaldne og ikke-fracfaldne elever på de merkantile erhvervsuddannelser, profiler

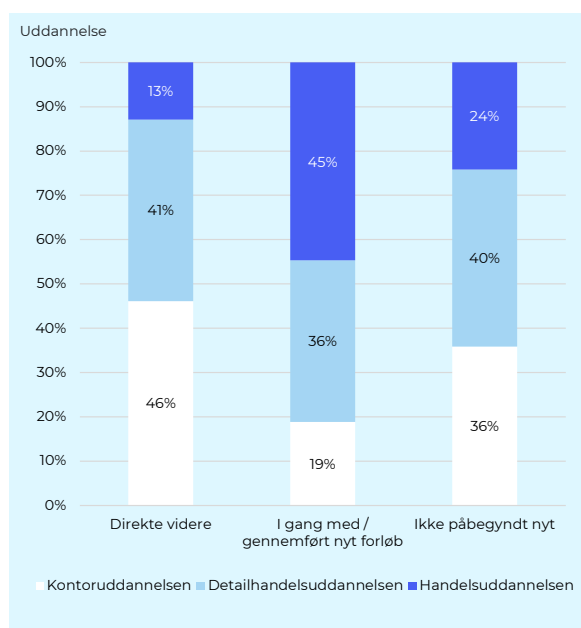
Direkte videre: Ikke-fracfaldne

I gang med/gennemført nyt forløb: Frarafaldne, som vender tilbage til de merkantile uddannelser

Ikke påbegyndt nyt: Frarafaldne, som ikke starter ny uddannelse

(Datagrundlag: Registerdataanalysen)

Frafaldne og ikke-frafaldne elever fordelt på kontor, handel og detail, profiler

Direkte videre: Ikke-frafaldne

I gang med/gennemført nyt forløb: Frarafaldne, som vender tilbage til de merkantile uddannelser

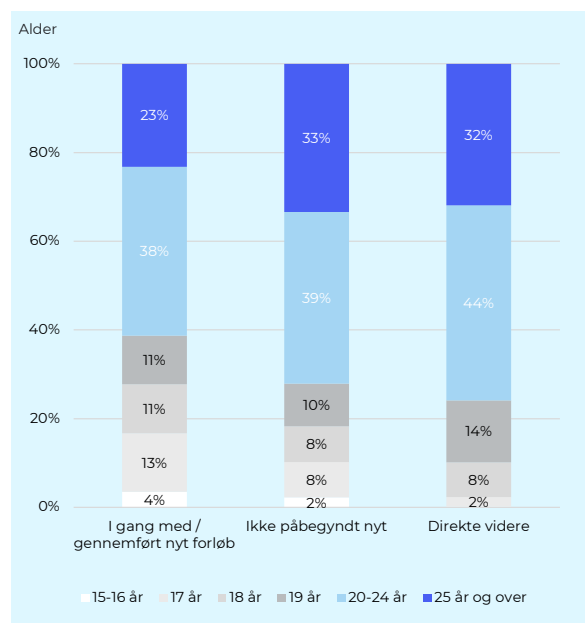
Ikke påbegyndt nyt: Frarafaldne, som ikke starter ny uddannelse

(Datagrundlag: Registerdataanalysen)

FRAFALDNE ELEVER, SOM KOMMER TILBAGE TIL NY ELLER SAMME MERKANTILE UDDANNELSE

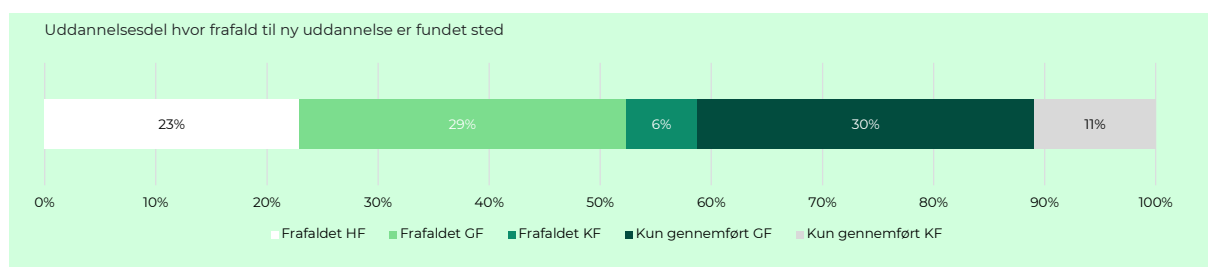
Frafaldne, som vender tilbage til ny eller samme merkantile uddannelse, alder

Data går på tværs af de tre merkantile erhvervsuddannelser

(Datagrundlag: Registerdataanalysen)

Frafaldne, som vender tilbage til ny eller samme merkantile uddannelse, frafaldstidspunkter

Tid fra uddannelsesstart til frafald til ny uddannelse fundt sted

Varighed til frafald	Frafald på GF	Frafald på EUX	Frafald på HF
0-1 måned	27%	4%	15%
1-2 måneder	21%	6%	16%
2-4 måneder	26%	8%	26%
4-6 måneder	18%	8%	10%
6-9 måneder	4%	9%	11%
9-12 måneder	2%	50%	10%
1-2 år	2%	13%	12%
Over 2 år	0%	2%	1%
Total	100%	100%	100%

(Datagrundlag: Registerdataanalysen)

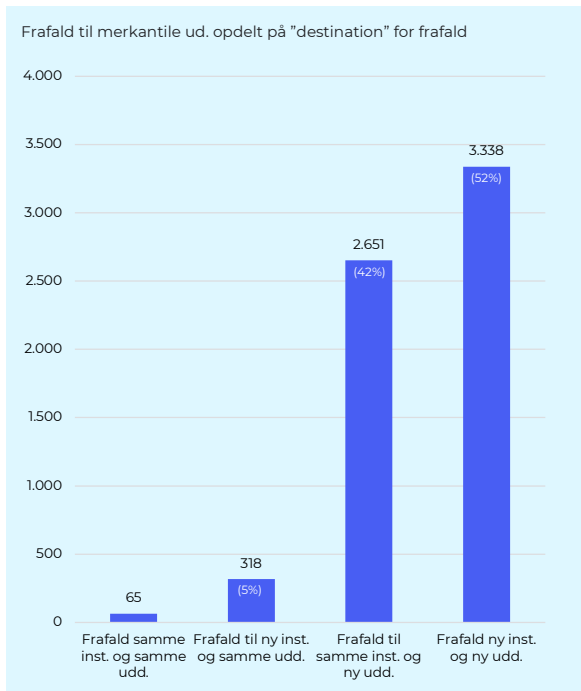
Frafaldne, som vender tilbage til ny eller samme merkantile uddannelse, længde på pause

Tid fra frafald til nyt forløb	Andel	Tid fra frafald til nyt forløb	Andel
0-3 måneder	32%	0-6 måneder	43%
3-6 måneder	11%	+6 måneder	57%
6-12 måneder	28%		
12-18 måneder	10%		
18-24 måneder	7%		
Mere end 24 måneder	12%		

(Datagrundlag: Registerdataanalysen)

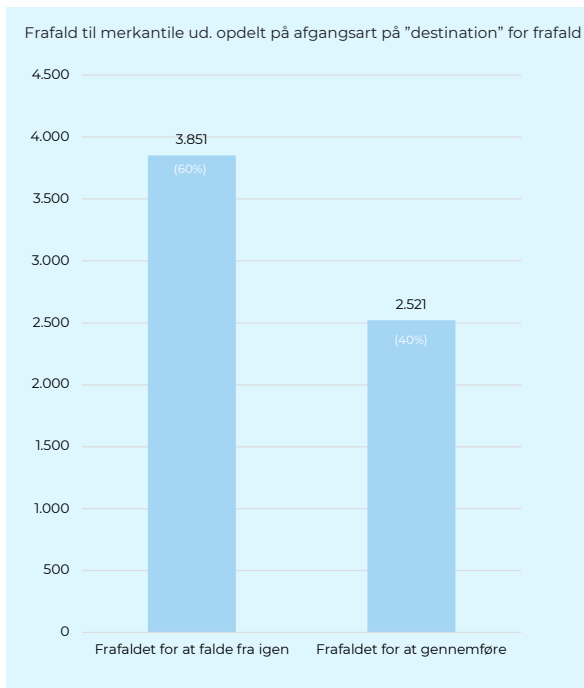
Data i alle tabeller går på tværs af de tre merkantile erhvervsuddannelser

Frafaldne, som vender tilbage til ny eller samme merkantile uddannelse, uddannelse og uddannelsessted

(Datagrundlag: Registerdataanalysen)

Frafaldne, som vender tilbage til ny eller samme merkantile uddannelse, ny frafaldsprocent

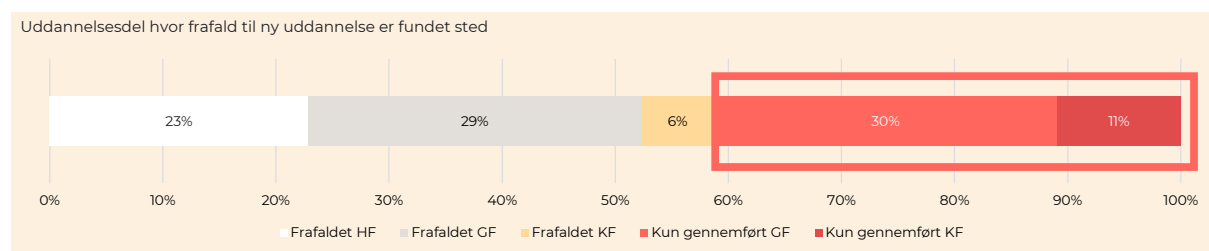

(Datagrundlag: Registerdataanalysen)

FRAFALDNE ELEVER, SOM BEGYNDER ANDEN NY UDDANNELSE

Data i alle tabeller går på tværs af de tre merkantile erhvervsuddannelser

Frafaldne elever til anden uddannelse, fordelt på frafaldsforløb og tidspunkt

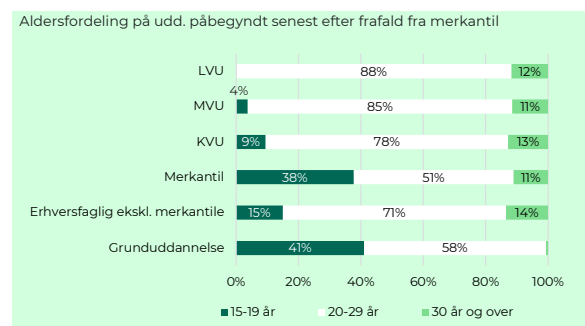
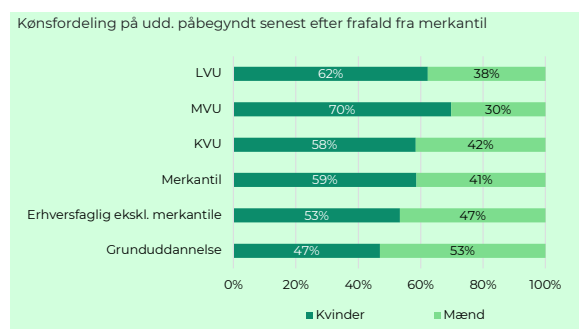
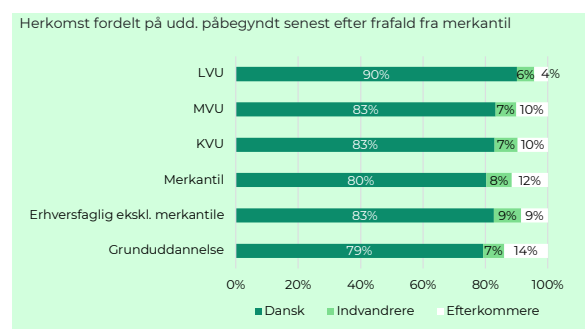

Tid fra uddannelsesstart til frafald til ny uddannelse fandt sted

Varighed til frafald	Frafald på GF	Frafald på KF	Frafald på HF
0-1 måned	27%	4%	15%
1-2 måneder	21%	6%	16%
2-4 måneder	26%	8%	26%
4-6 måneder	18%	8%	10%
6-9 måneder	4%	9%	11%
9-12 måneder	2%	50%	10%
1-2 år	2%	13%	12%
Over 2 år	0%	2%	1%
Total	100%	100%	100%

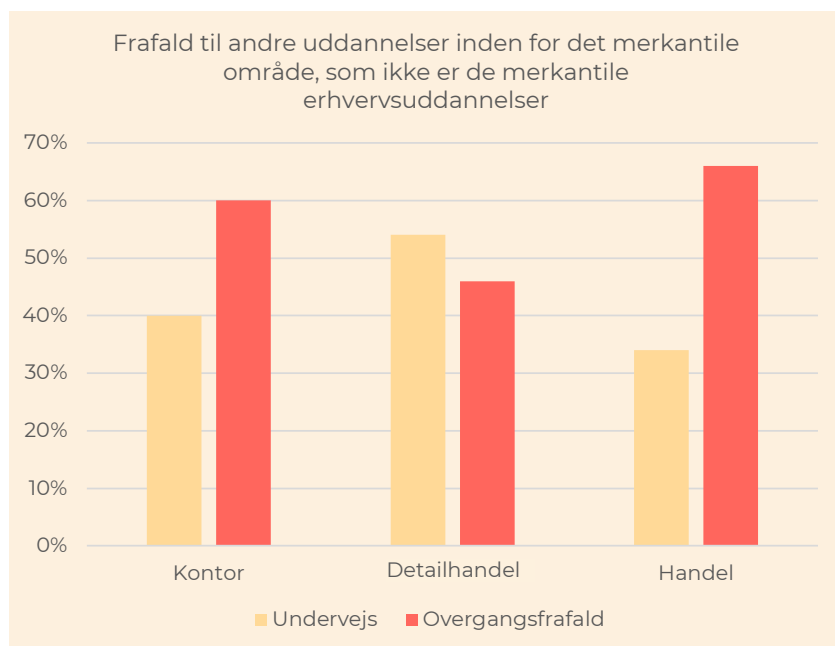
(Datagrundlag: Registerdataanalysen)

Frafaldne elever til anden uddannelse, profiler pr. uddannelsesniveau

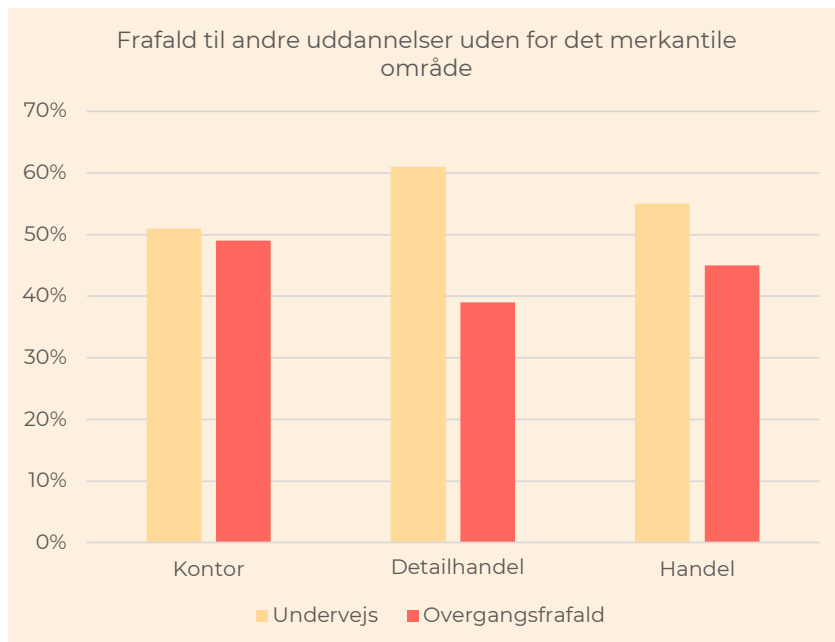
(Datagrundlag: Registerdataanalysen)

Frafald til nye merkantile uddannelser, ekskl. de merkantile erhvervsuddannelser

(Datagrundlag: Registerdataanalysen)

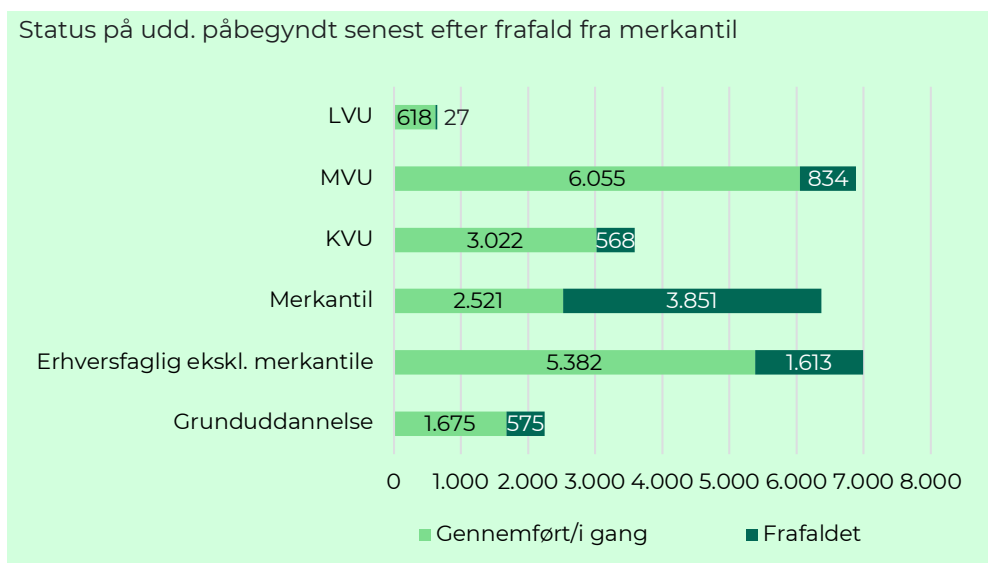
Frafald til nye uddannelser udenfor det merkantile område

(Datagrundlag: Registerdataanalysen)

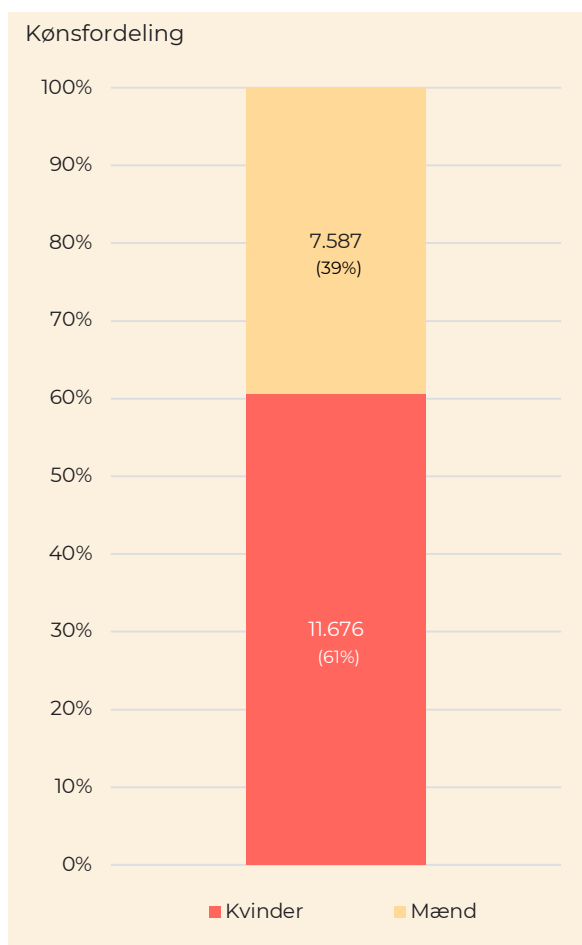
Data i alle tabeller går på tværs af de tre merkantile erhvervsuddannelser

Frafaldne elever til anden uddannelse, fordelt på uddannelse og gennemført/fracald

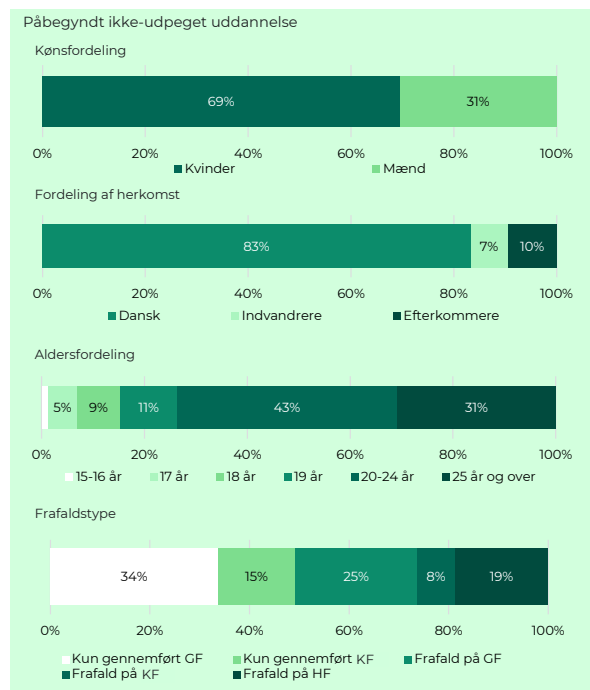
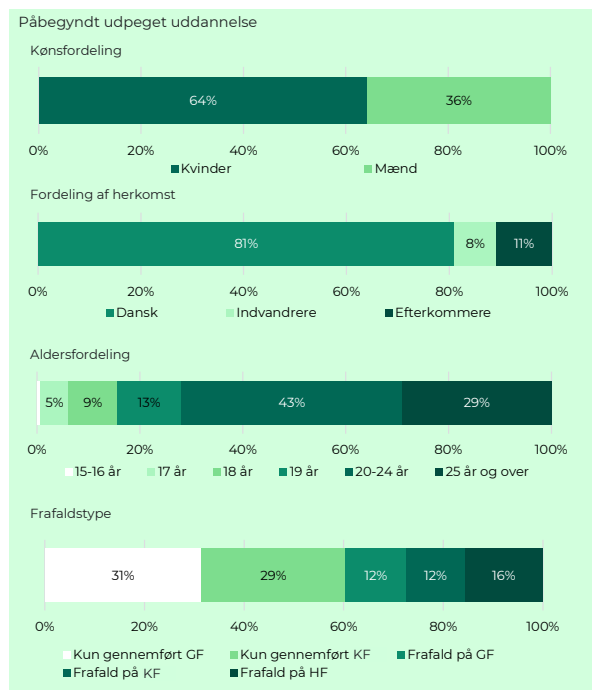
(Datagrundlag: Registerdataanalysen)

Frafaldne elever til anden uddannelse, profil

(Datagrundlag: Registerdataanalysen)

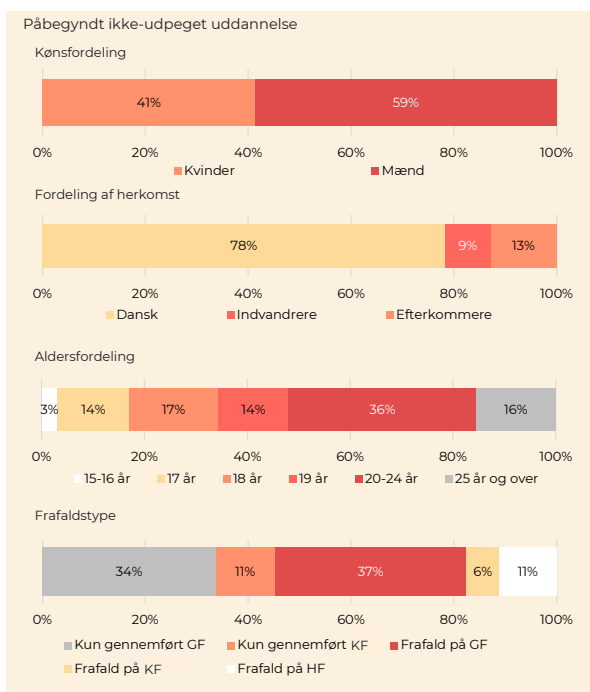
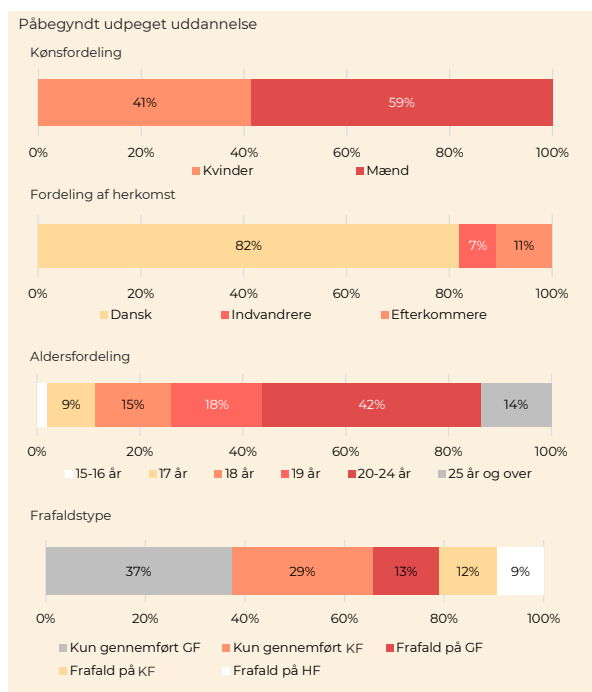
Frafaldne elever til anden uddannelse, profiler - kontor

Følgende uddannelser er inkluderet: Handels- og markedsføringsøkonom, Finansøkonom, Erhvervsøkonom, Serviceøkonom, Administration mv. og Administrationsøkonom

(Datagrundlag: Registerdataanalysen)

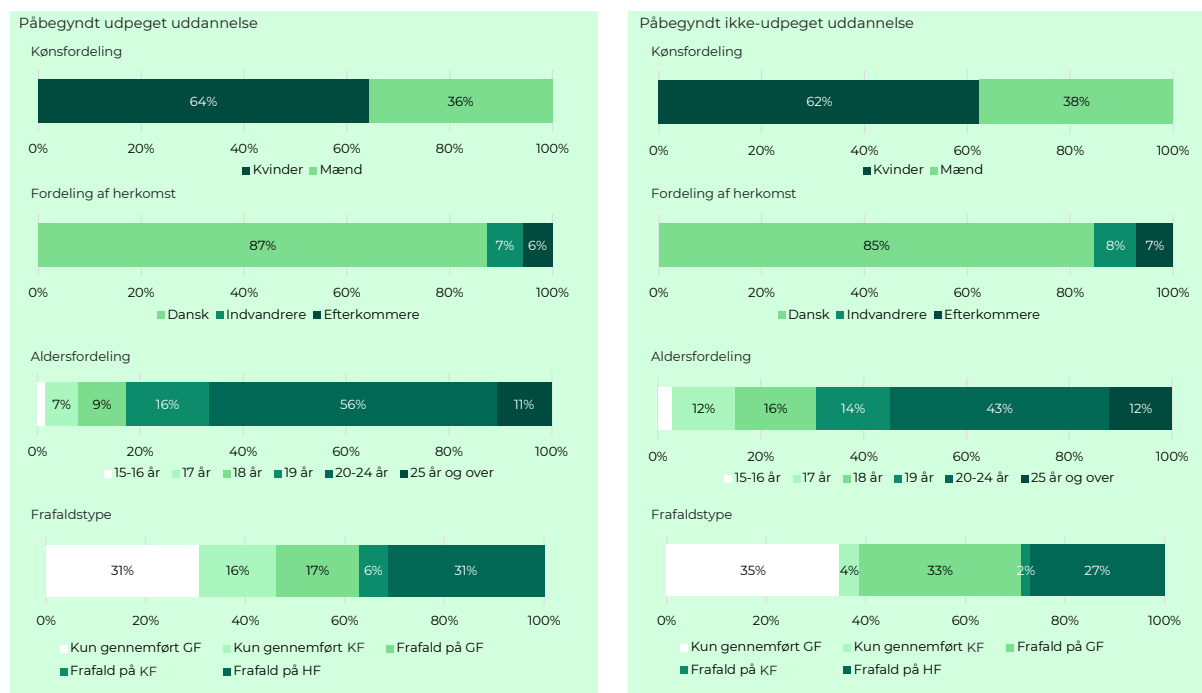
Frafaldne elever til anden uddannelse, profiler - handel

Følgende uddannelser er inkluderet: Handels- og markedsføringsøkonom, Finansøkonom, Erhvervsøkonom, Serviceøkonom, Administration mv. og Administrationsøkonom

(Datagrundlag: Registerdataanalysen)

Frafaldne elever til anden uddannelse, profiler - detailhandel

Følgende uddannelser er inkluderet: Handels- og markedsføringsøkonom, Finansøkonom, Erhvervsøkonom, Serviceøkonom, Administration mv. og Administrationsøkonom

(Datagrundlag: Registerdataanalysen)

De frafaldne elevers nye uddannelser, på tværs af handel, kontor og detailhandel

Top 10 uddannelseslinjer som frafald på merkantil fører til, alle tre uddannelser

Uddannelseslinje	Andel
Social- og sundhedsuddannelsen	8,4%
Pædagog, MVU	7,9%
Hf	6,1%
Finansøkonom mv., KVU	5,7%
Handels- og markedsføringsøkonom mv., KVU	4,8%
Særlige ungdomsuddannelser	3,2%
Folkeskolelærer, MVU	3,2%
Socialrådgivning og -formidling mv., MVU	3,2%
Sygepleje og sundhedspleje, MVU	2,7%
Tømrer mv.	2,2%

(Datagrundlag: Registerdataanalysen)

De frafaldne elevers nye uddannelser, handel

Top 10 uddannelseslinjer som frafald på handel fører til

Uddannelseslinje	Andel
Handels- og markedsføringsøkonom mv., KVVU	7,3%
Hf	7,2%
Social- og sundhedsuddannelsen	6,0%
Finansøkonom mv., KVVU	5,1%
Pædagog, MVU	5,0%
Tømrer mv.	3,4%
Erhvervsøkonomi, HA, BACH	3,3%
Særlige ungdomsuddannelser	2,6%
Folkeskolelærer, MVU	2,5%
Serviceøkonom mv., KVVU	2,4%

(Datagrundlag: Registerdataanalysen)

De frafaldne elevers nye uddannelser, kontor

Top 10 uddannelseslinjer som frafald på handel fører til

Uddannelseslinje	Andel
Handels- og markedsføringsøkonom mv., KVVU	7,3%
Hf	7,2%
Social- og sundhedsuddannelsen	6,0%
Finansøkonom mv., KVVU	5,1%
Pædagog, MVU	5,0%
Tømrer mv.	3,4%
Erhvervsøkonomi, HA, BACH	3,3%
Særlige ungdomsuddannelser	2,6%
Folkeskolelærer, MVU	2,5%
Serviceøkonom mv., KVVU	2,4%

(Datagrundlag: Registerdataanalysen)

De frafaldne elevers nye uddannelser, detailhandel

Top 10 uddannelseslinjer som frafald på detail fører til

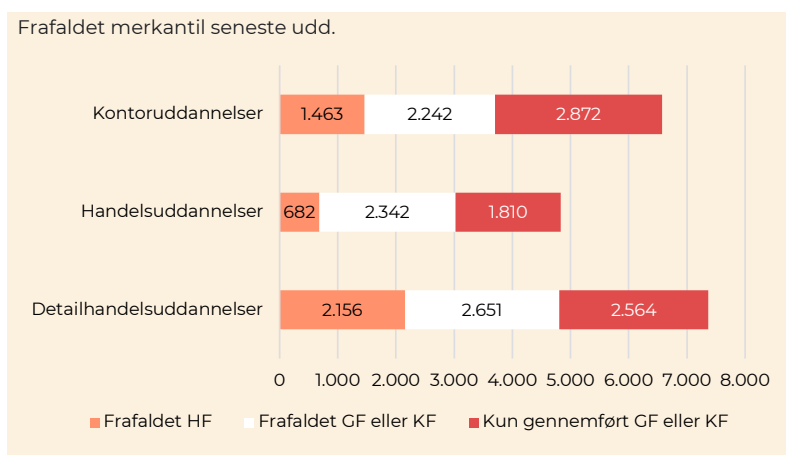
Uddannelseslinje	Andel
Social- og sundhedsuddannelsen	11,3%
Pædagog, MVU	9,1%
Hf	9,1%
Særlige ungdomsuddannelser	5,8%
Handels- og markedsføringsøkonom mv., KVVU	2,8%
Folkeskolelærer, MVU	2,6%
Tømrer mv.	2,6%
Finansøkonom mv., KVVU	2,3%
Sygepleje og sundhedspleje, MVU	2,2%
Socialrådgivning og -formidling mv., MVU	2,2%

(Datagrundlag: Registerdataanalysen)

FRAFALDNE ELEVER, SOM HVERKEN ER I BESKÆFTIGELSE ELLER I GANG MED NY UDDANNELSE

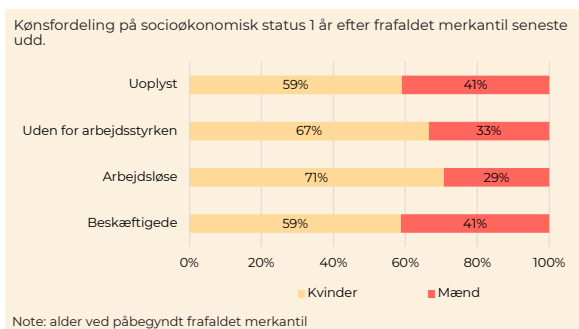
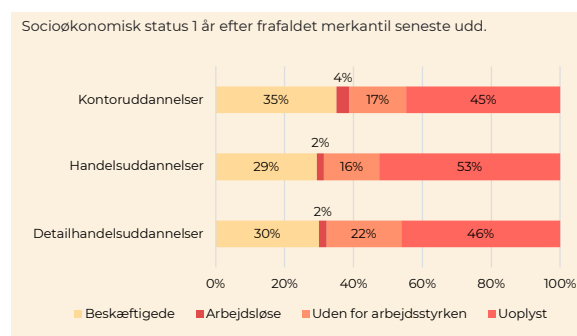
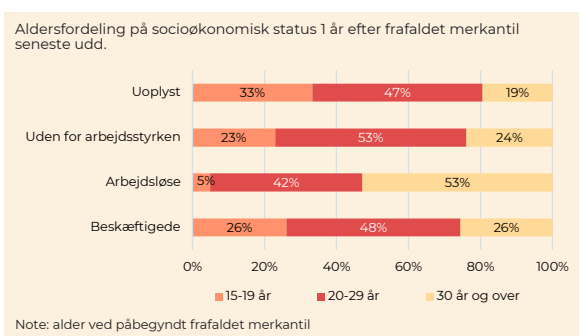
Data i alle tabeller går på tværs af de tre merkantile erhvervsuddannelser

Frafaldne, som ikke er i uddannelse eller i beskæftigelse (inkl. uoplyst), antal fordelt på kontor, handel og detailhandel

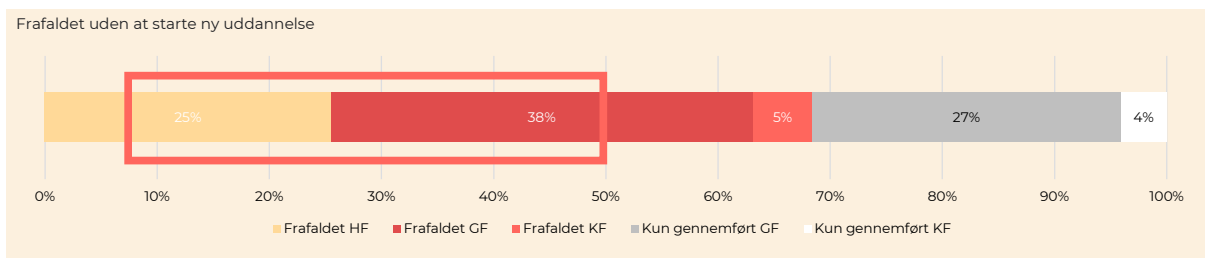
(Datagrundlag: Registerdataanalysen)

Frafaldne, som ikke er i uddannelse eller i beskæftigelse (inkl. uoplyst), socioøkonomisk status

(Datagrundlag: Registerdataanalysen)

Data i alle tabeller går på tværs af de tre merkantile erhvervsuddannelser

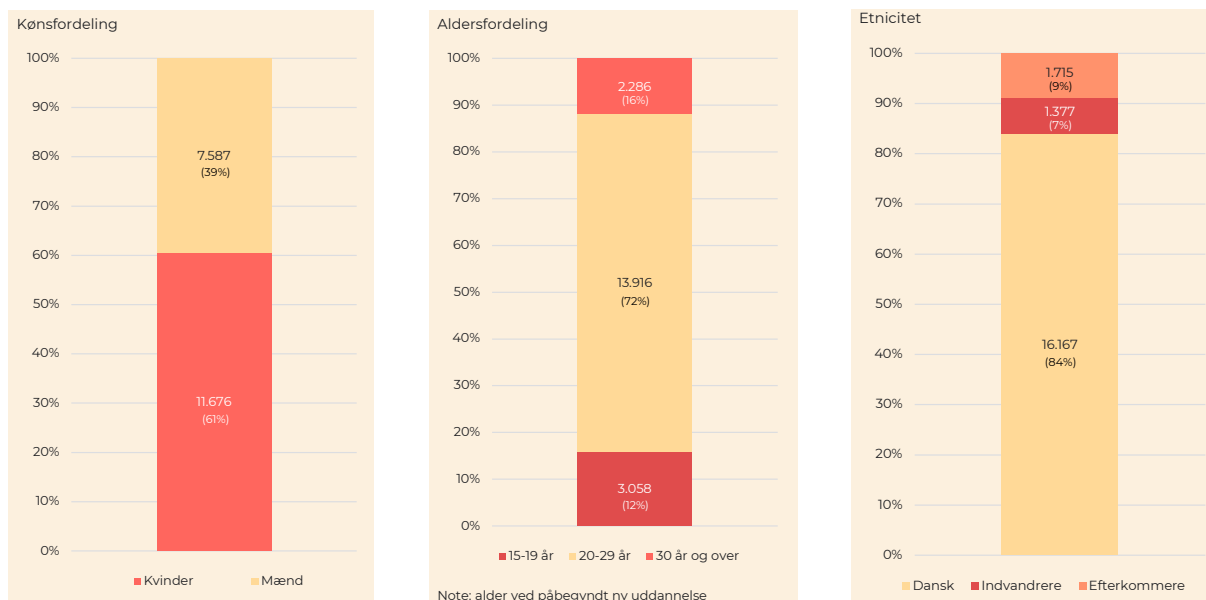
Tid fra uddannelsesstart til frafald uden start af ny uddannelse

Varighed til frafald	Frafald på GF	Frafald på KF	Frafald på HF
0-1 måned	22%	10%	14%
1-2 måneder	25%	15%	14%
2-4 måneder	25%	17%	19%
4-6 måneder	15%	10%	9%
6-9 måneder	6%	14%	11%
9-12 måneder	3%	22%	8%
1-2 år	3%	13%	21%
Over 2 år	1%	0%	4%
Total	100%	100%	100%

(Datagrundlag: Registerdataanalysen)

Frafaldne, som ikke er i uddannelse eller i beskæftigelse (inkl. uoplyst), profiler

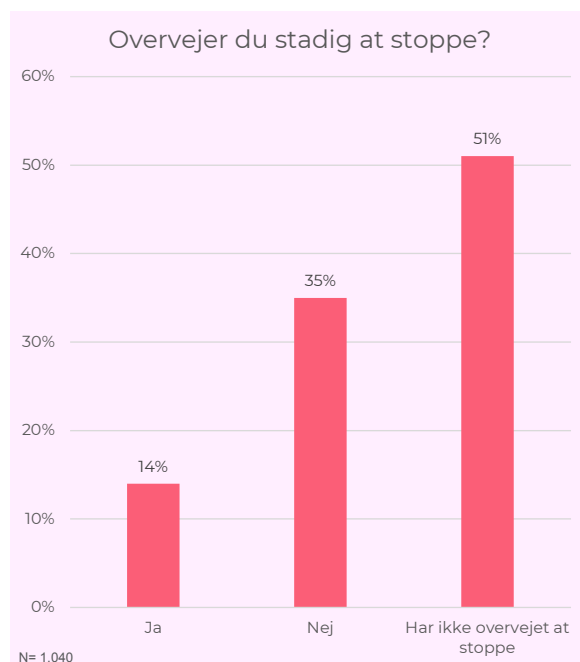
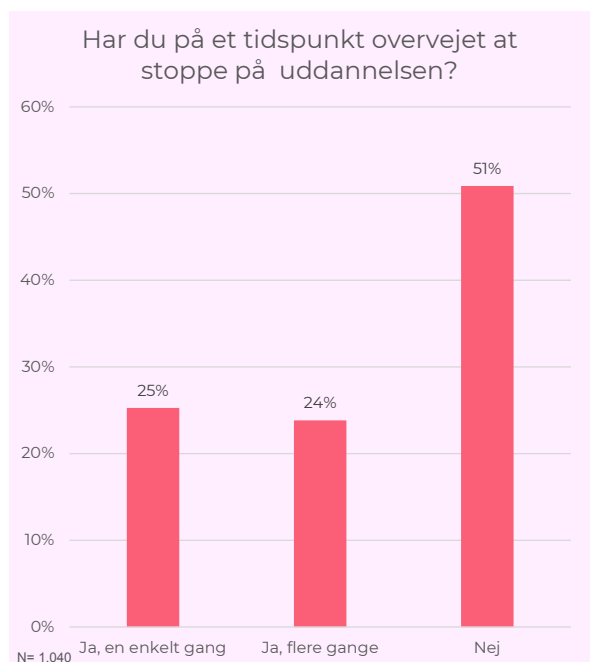
Startet på ny uddannelse og stadig i gang eller færdiggjort denne

(Datagrundlag: Registerdataanalysen)

ÅRSAGER TIL FRAFALD

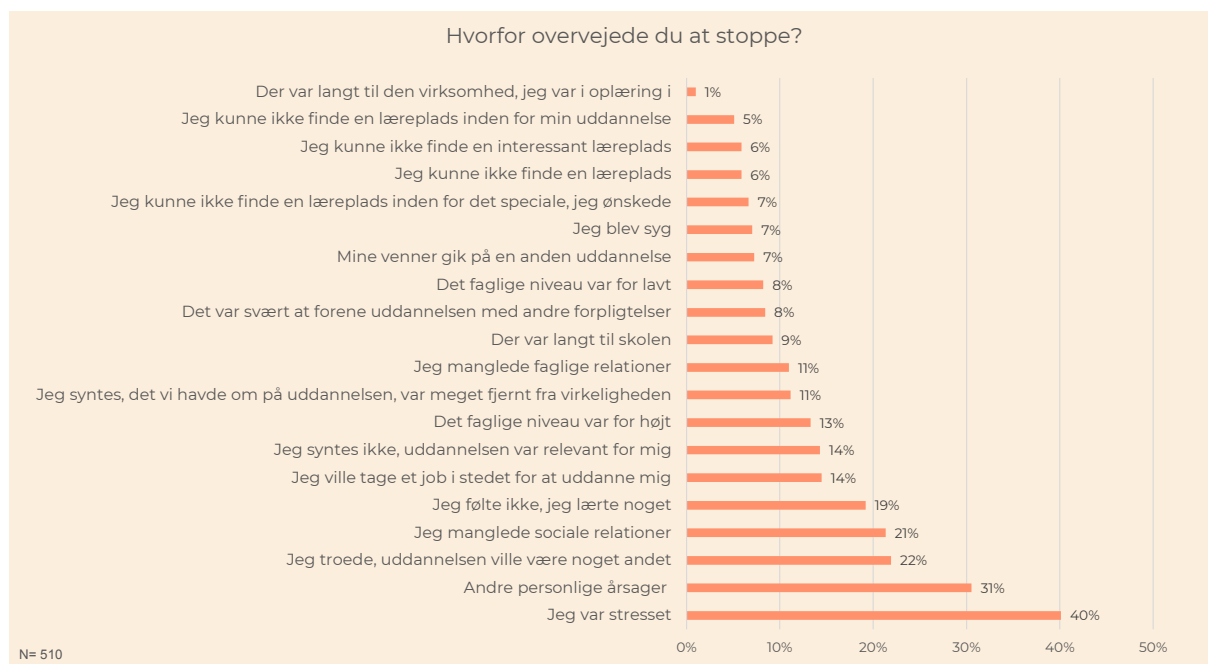
Overvejelser om frafald, på tværs af de tre merkantile erhvervsuddannelser

(Datagrundlag: Spørgeskemaundersøgelsen)

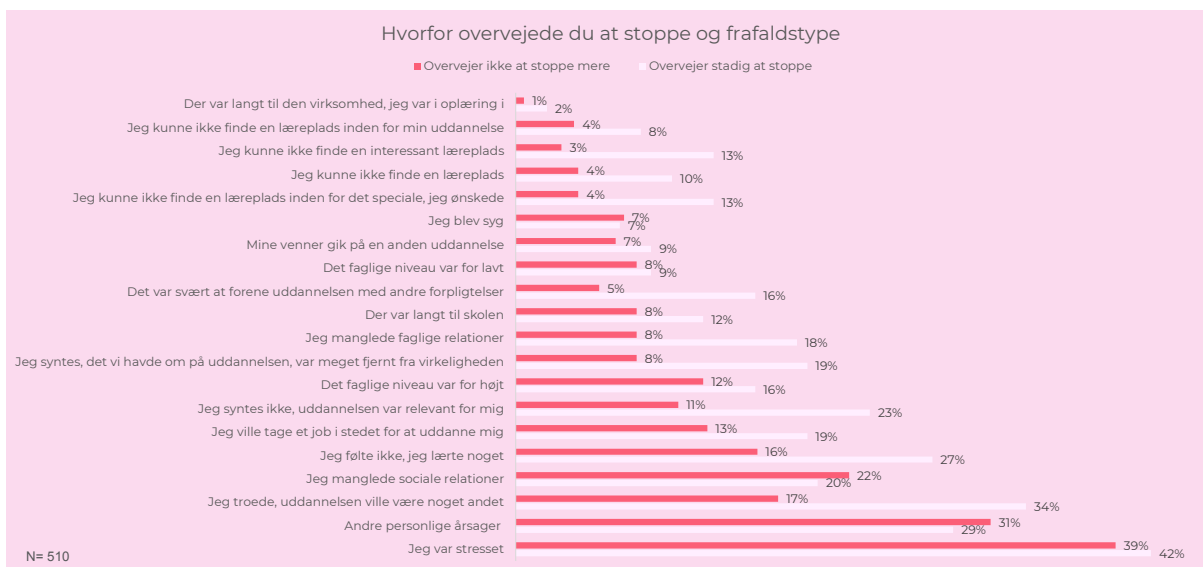
Data går på tværs af de tre merkantile erhvervsuddannelser

Bevæggrunde for frafald, total

(Datagrundlag: Spørgeskemaundersøgelsen)

Frafaldsårsager på tværs af de tre merkantile erhvervsuddannelser ift. overvejelser om at stoppe

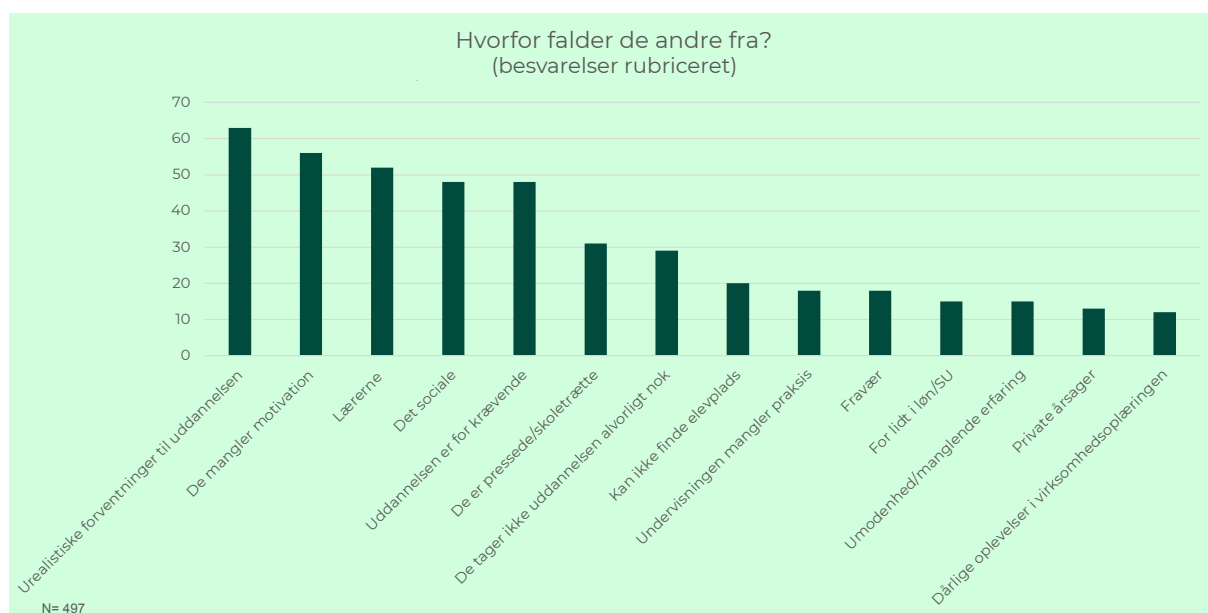
(Datagrundlag: Spørgeskemaundersøgelsen)

Årsager til ikke at stoppe på uddannelsen efter at have overvejet det på tværs af de tre merkantile erhvervsuddannelser

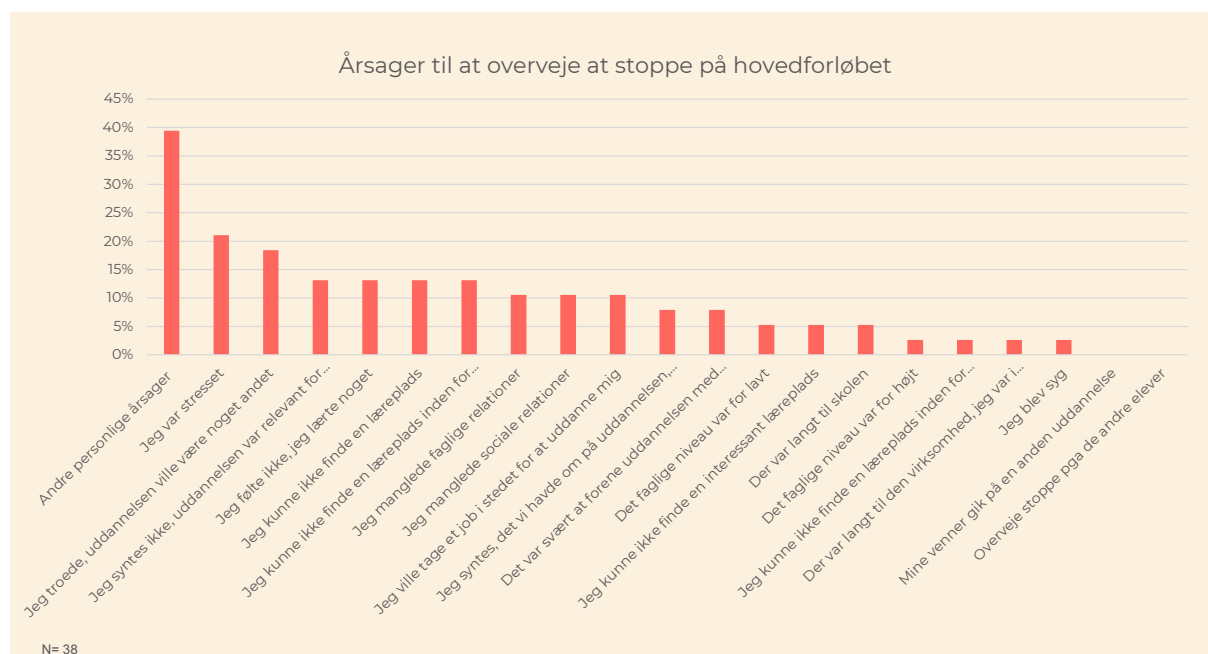
(Datagrundlag: Spørgeskemaundersøgelsen)

Ikke frafaldselevers formodninger om de frafaldnes årsager til at stoppe, på tværs af de tre merkantile erhvervsuddannelser

(Datagrundlag: Spørgeskemaundersøgelsen)

Bevæggrunde for frafald på hovedforløbet på tværs af de tre uddannelser

Grafen inkluderer svarene fra 38 elever i spørgeskemaundersøgelsen, som er på hovedforløb og har overvejet at stoppe på hovedforløbet (og ikke før).

(Datagrundlag: Spørgeskemaundersøgelsen)

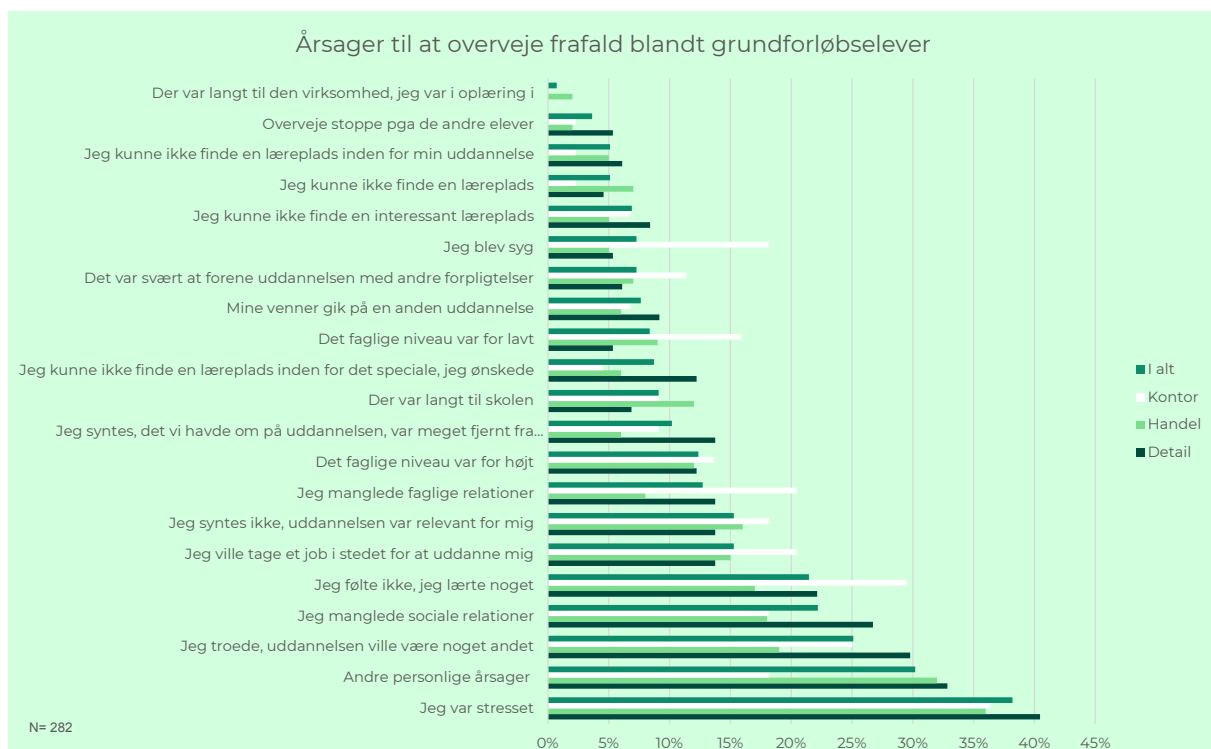
Bevæggrunde for frafald på hovedforløbet på tværs af de tre uddannelser

Den negative kollega er ikke længere i virksomheden.
Det blev bedre på min læreplads.
Det er altid en god uddannelse at have :D Så jeg fortsatte og blev glad for den med tiden.
Det var nok mere min praktikvirksomhed jeg gerne ville stoppe ved og ikke uddannelsen. Jeg ved at jeg altid kan finde et andet job, når jeg er færdiguddannet - derfor blev jeg i virksomheden.
Fordi det er vigtigt for mig at gøre noget færdigt når jeg først er startet
Fordi jeg gerne vil færdiggøre min uddannelse, og fordi jeg var får langt henne i forløbet til at det gav mening at skifte læreplads.
Fordi jeg har verdens bedste instruktør og lærer
Følger ikke det rigtig at stoppe når man er så lang inden på uddannelsen og finder det bare ikke rigtigt at stoppe
Havde kort tid tilbage og nogen at snakke med om det
Jeg arbejder med min angst og vil ikke lade den stoppe mig. Hvad ang. økonomien må jeg bare kæmpe igennem.
Jeg er færdig d 2-9 så de år jeg har brugt indtil nu vil være spildt
Jeg fandt en anden læreplads, som passede bedre til mig personligt.
Jeg havde motivation til at færdig uddanne mig. Jobbet som jeg havde før var som vikar.
Jeg sidder i landbrugsstyrelsen og der er rigtig meget med botanik i den afd. Jeg skal være der 1 år. Det troede jeg aldrig jeg skulle komme til at forstå, men efter en måneds tid var det jo okay
Jeg skal bliver færdig !
Jeg stoppede ikke, fordi min arbejdsplads er fleksibel og ikke lider under at jeg er syg. Derudover har jeg fået en §56 aftale, som gør at jeg ikke har dårlig samvittighed overfor min arbejdsgiver når jeg er syg.
stige skærg frygten fra stiger skal bare overvindes
Årsagen var til at jeg ville stoppe, var fordi jeg havde problemer derhjemme, som jeg ikke kunne overskue og at komme på arbejde og udfører mit arbejde.

Grafen inkluderer svarene på spørgsmålet "Hvorfor valgte du at fortsætte på uddannelsen?", som eleverne på hovedforløbet kunne svare kvalitativt på.

(Datagrundlag: Spørgeskemaundersøgelsen)

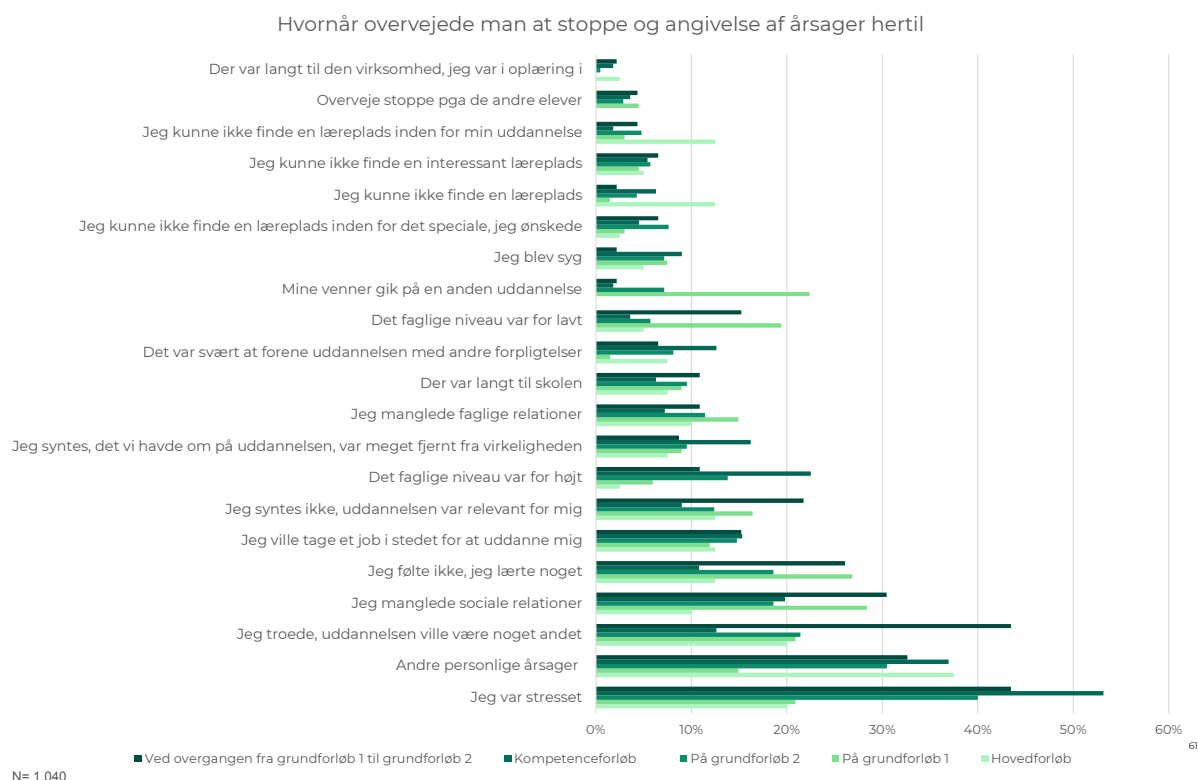
Bevæggrunde for frafald, fordelt på kontor, handel og detailhandel

(Datagrundlag: Spørgeskemaundersøgelsen)

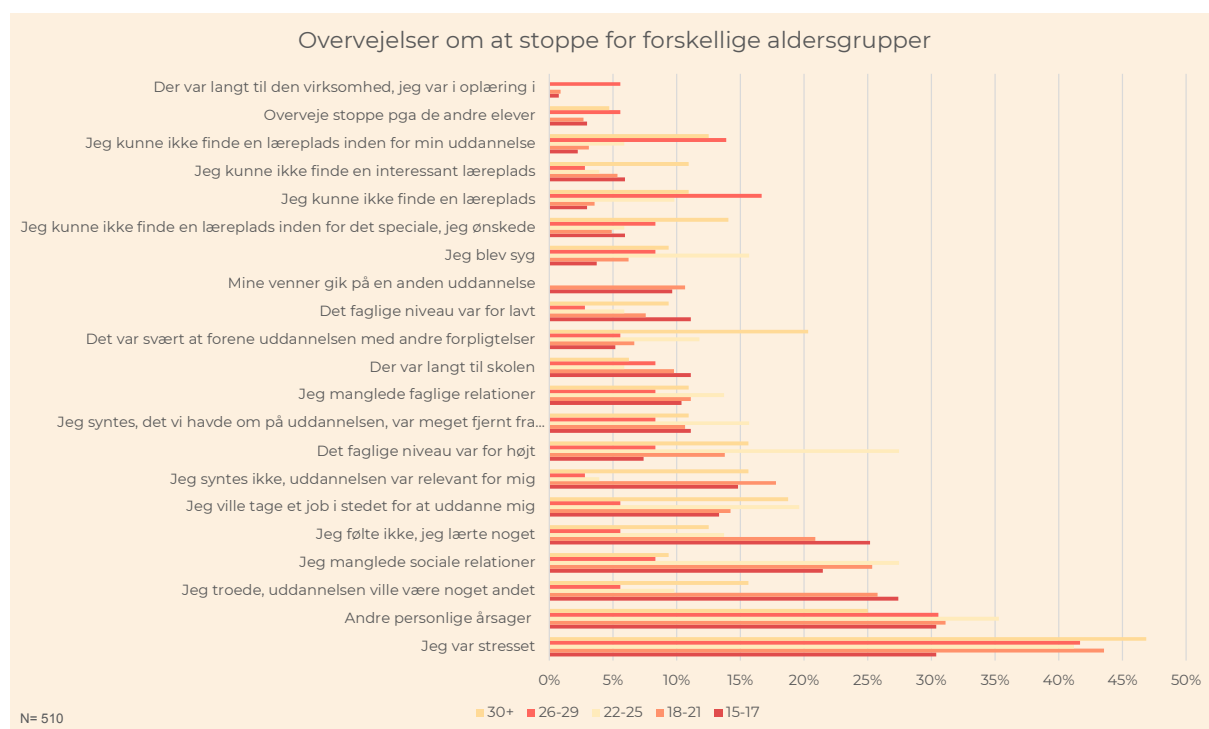
Data i alle tabeller går på tværs af de tre merkantile erhvervsuddannelser

Bevæggrunde for frafald, fordelt på forløb

(Datagrundlag: Spørgeskemaundersøgelsen)

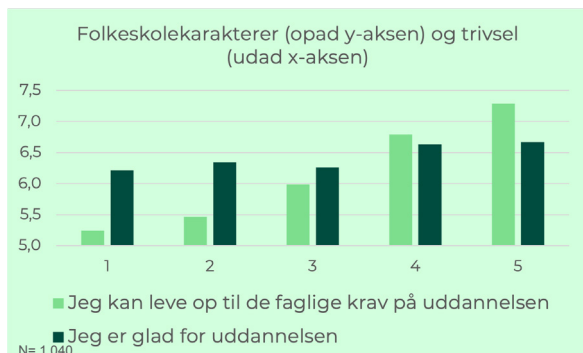
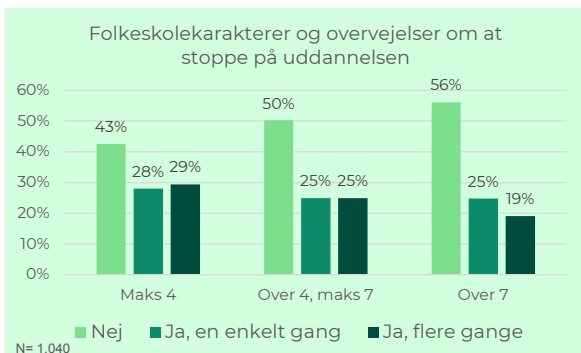
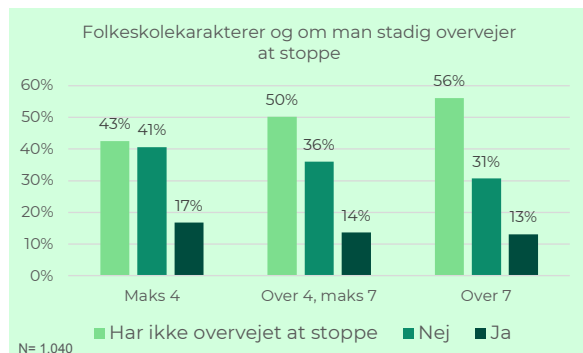
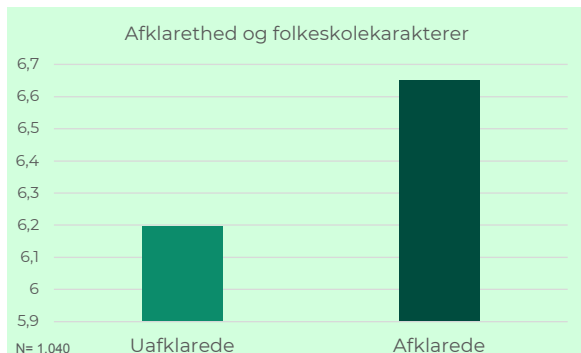
Bevæggrunde for frafald, fordelt på alder

(Datagrundlag: Spørgeskemaundersøgelsen)

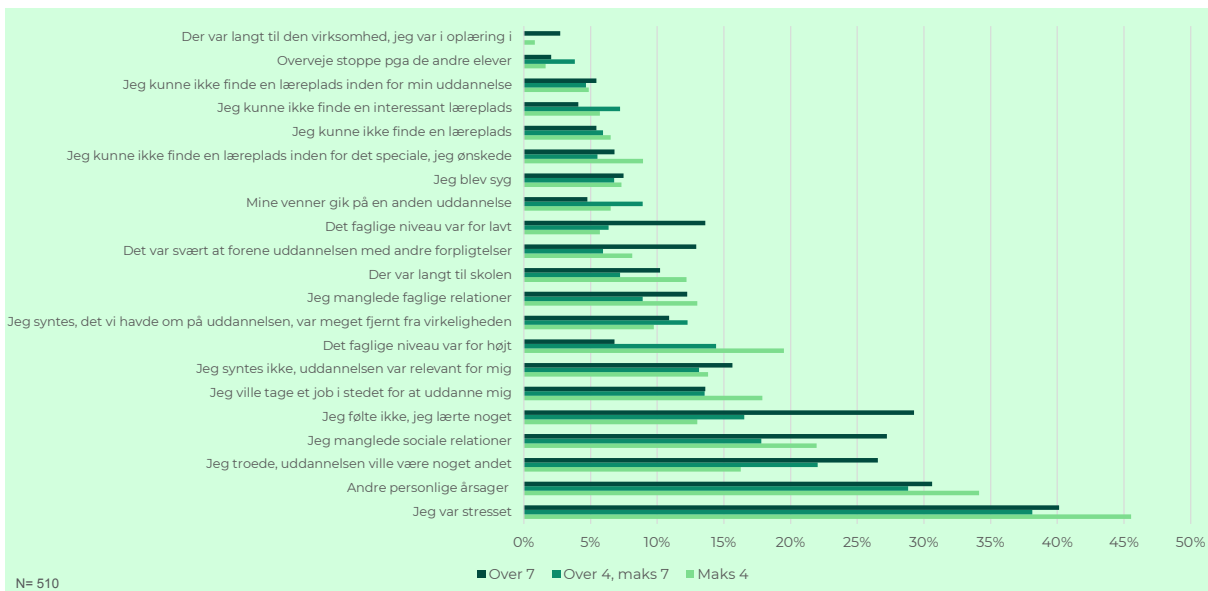
Data i alle tabeller går på tværs af de tre merkantile erhvervsuddannelser

Karakterer fra folkeskolen ift. trivsel og afklarethed

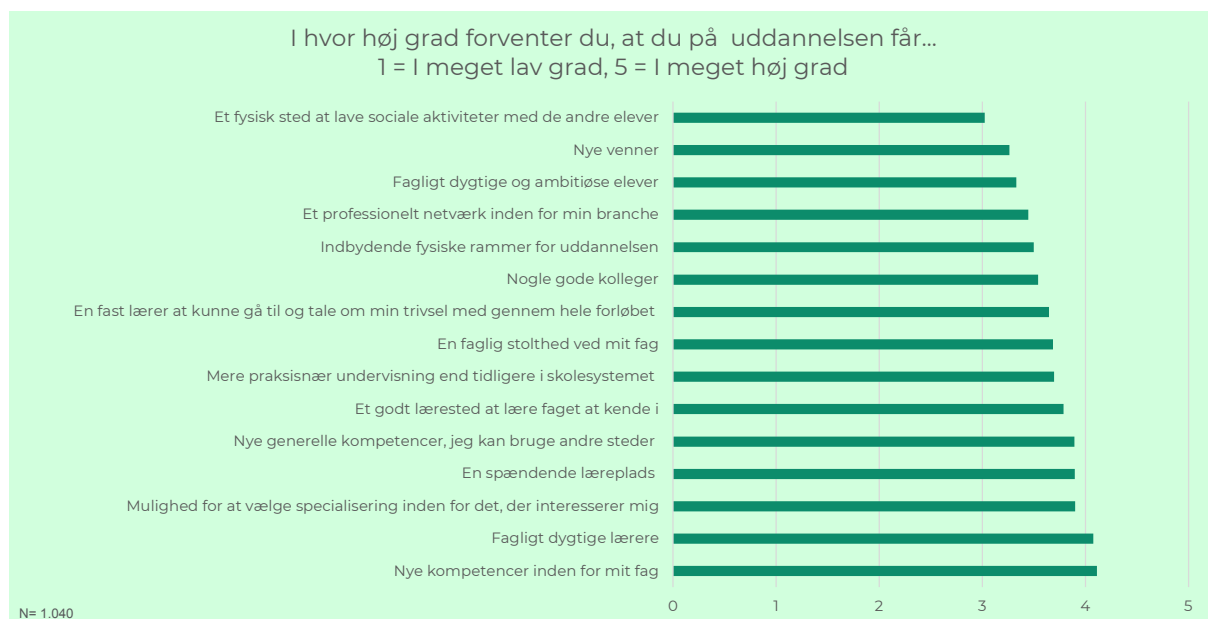
(Datagrundlag: Spørgeskemaundersøgelsen)

Karakterer fra folkeskolen ift. bevæggrunde for frafald

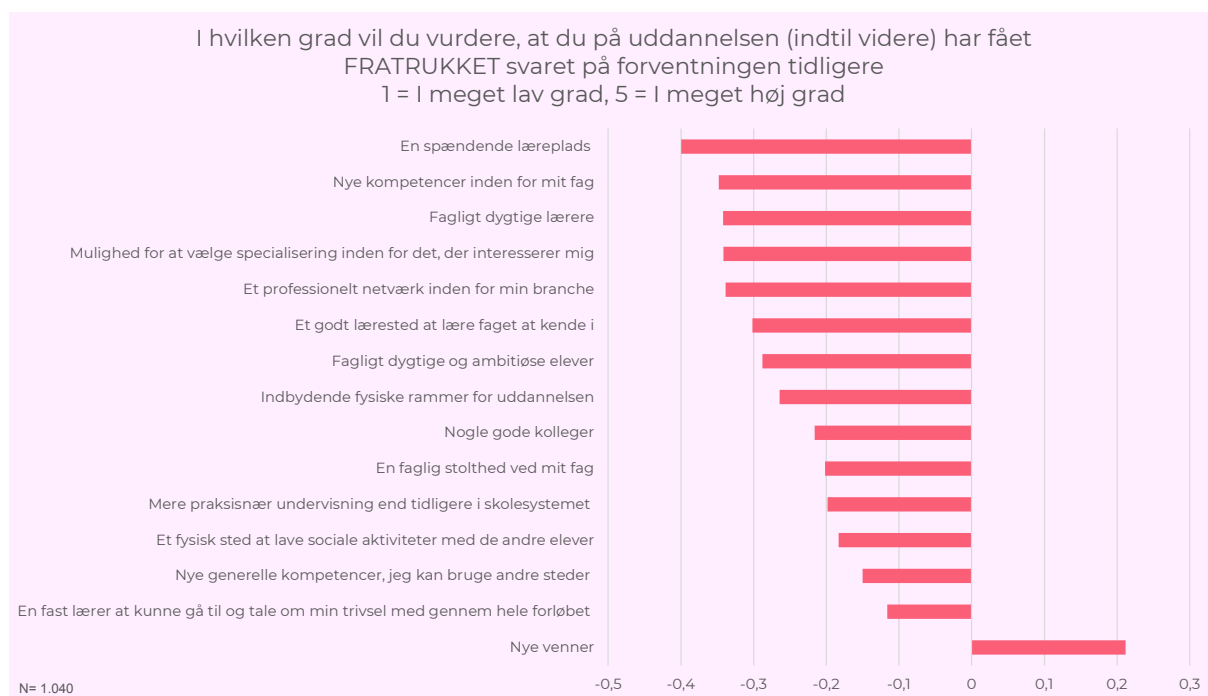
(Datagrundlag: Spørgeskemaundersøgelsen)

Forventninger til uddannelsen på tværs af de merkantile erhvervsuddannelser

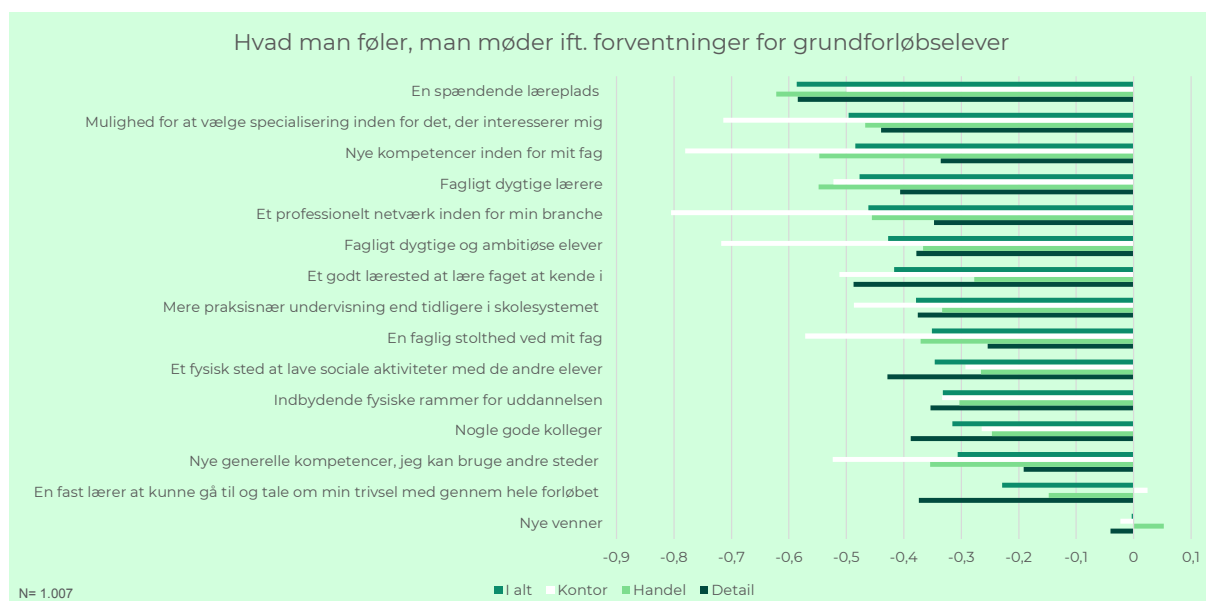
(Datagrundlag: Spørgeskemaundersøgelsen)

Forventninger vs. virkeligheden på tværs af de merkantile erhvervsuddannelser

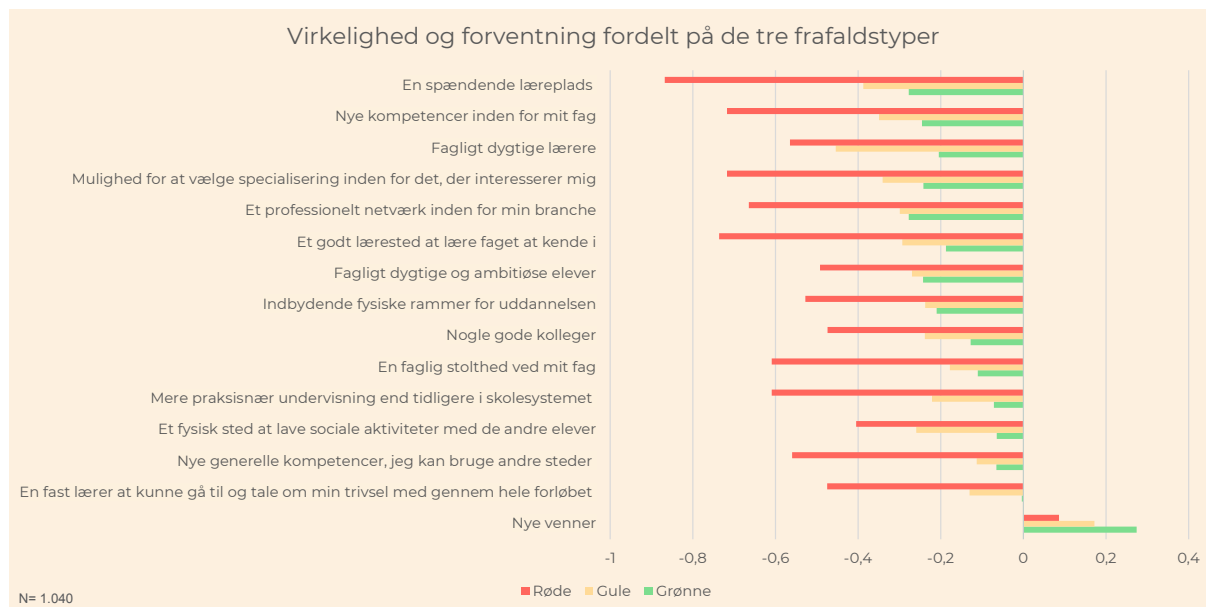
(Datagrundlag: Spørgeskemaundersøgelsen)

Forventninger vs. virkeligheden, fordelt på kontor, handel og detailhandel

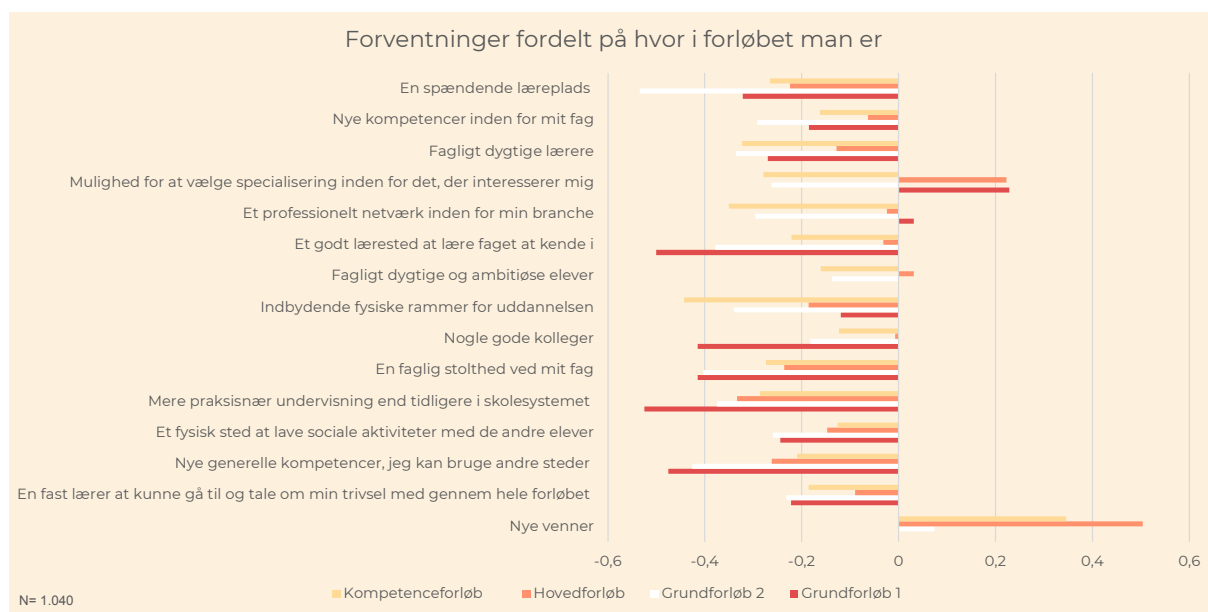
(Datagrundlag: Spørgeskemaundersøgelsen)

Forventninger vs. virkeligheden ift elevtyper, på tværs af de merkantile erhvervsuddannelser

(Datagrundlag: Spørgeskemaundersøgelsen)

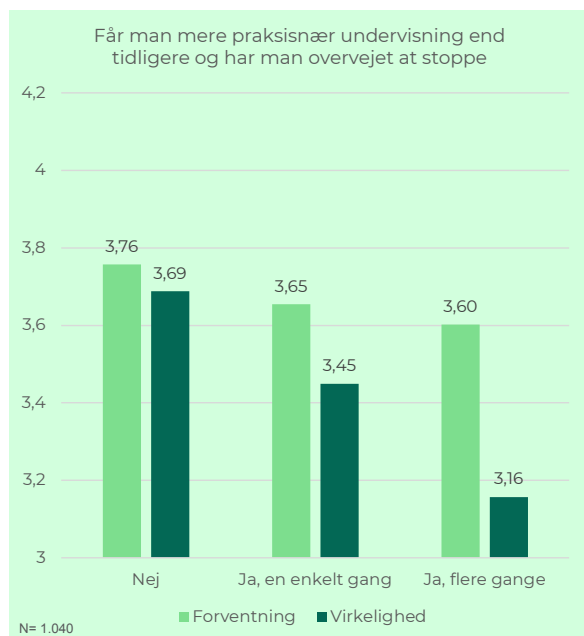
Forventninger vs. virkeligheden ift forløb, på tværs af de merkantile erhvervsuddannelser

(Datagrundlag: Spørgeskemaundersøgelsen)

Data går på tværs af de tre merkantile erhvervsuddannelser

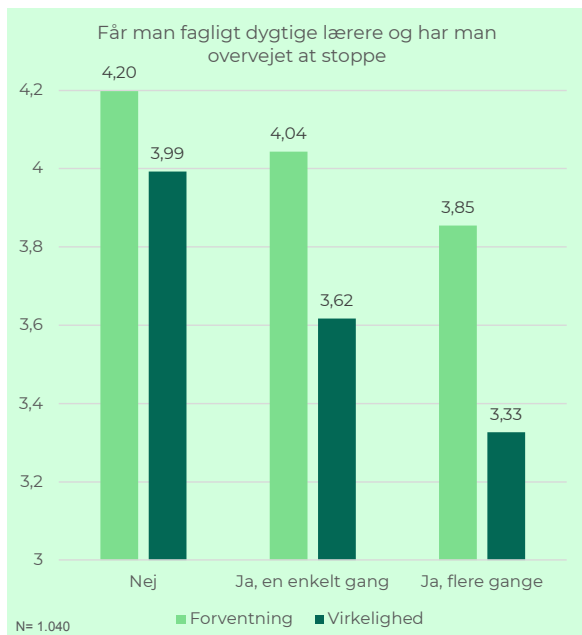
Forventninger: Undervisningens form ift. overvejelser om frafald

(Datagrundlag: Spørgeskemaundersøgelsen)

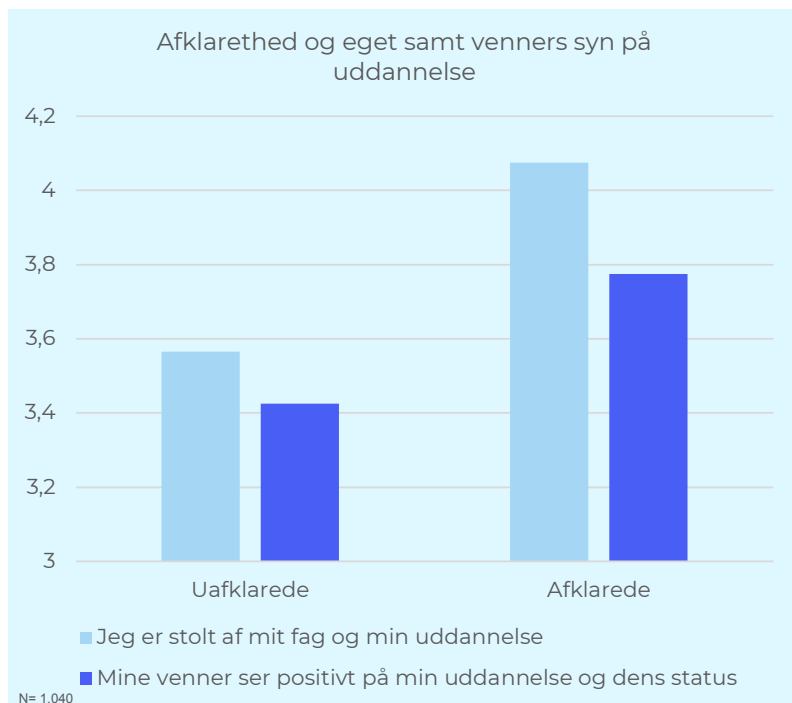
Data i alle tabeller går på tværs af de tre merkantile erhvervsuddannelser

Forventninger: Lærernes faglighed ift. overvejelser om frafald

(Datagrundlag: Spørgekemaundersøgelsen)

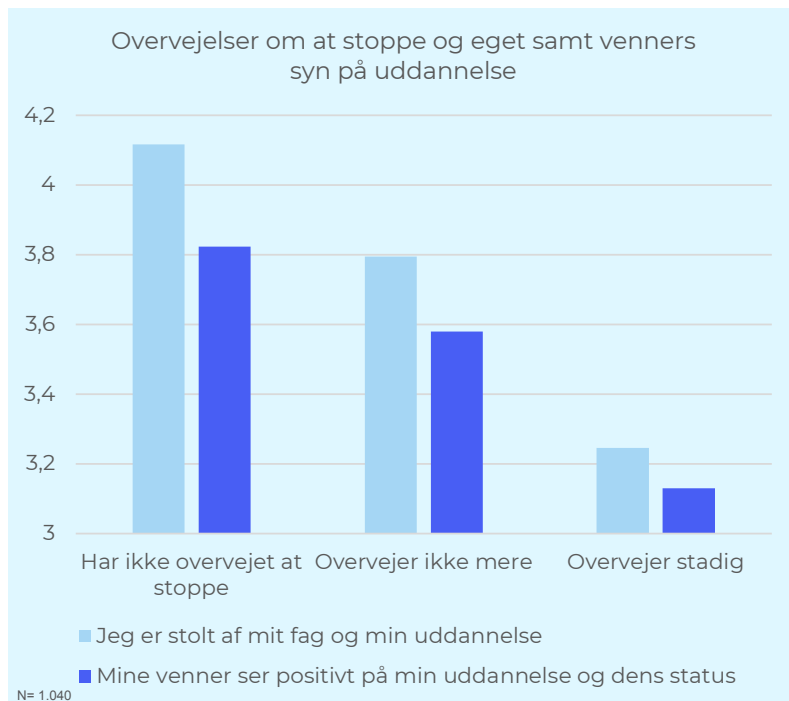
Identitet og image: Egen og venners syn på uddannelsen ift. afklarethed/uafklarethed

(Datagrundlag: Spørgekemaundersøgelsen)

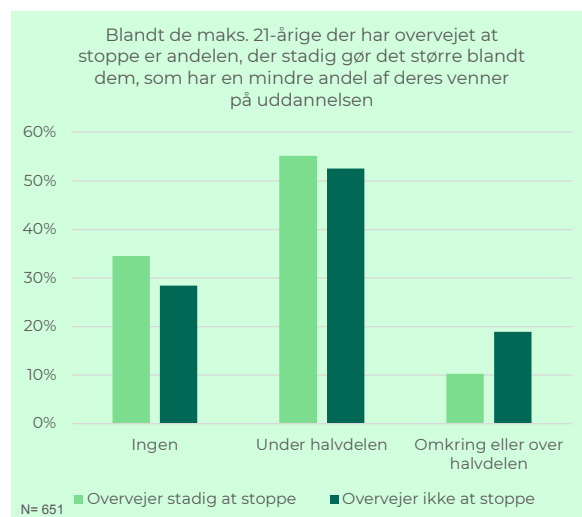
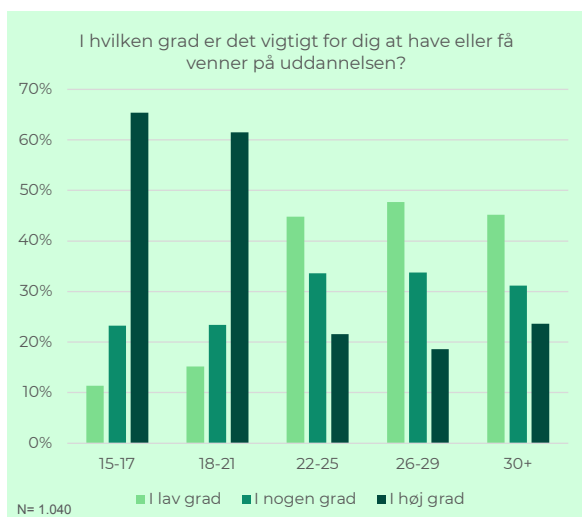
Data i alle tabeller går på tværs af de tre merkantile erhvervsuddannelser

Identitet og image: Egen og venners syn på uddannelsen ift. overvejelser om frafald

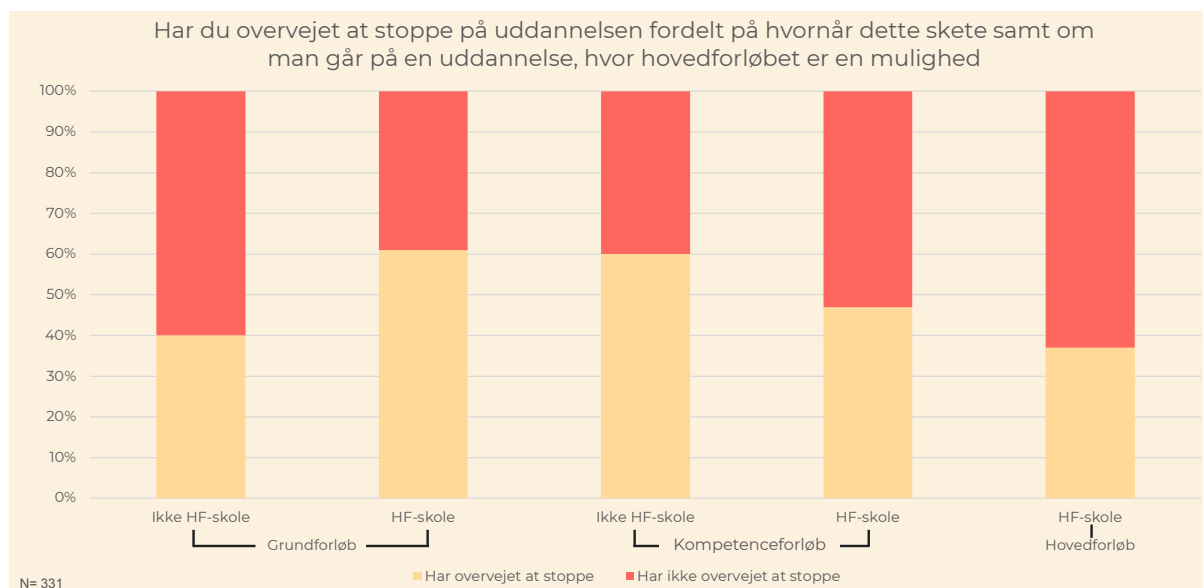
(Datagrundlag: Spørgeskemaundersøgelsen)

Socialt miljø: Vigtigheden af venner på uddannelsen ift. alder

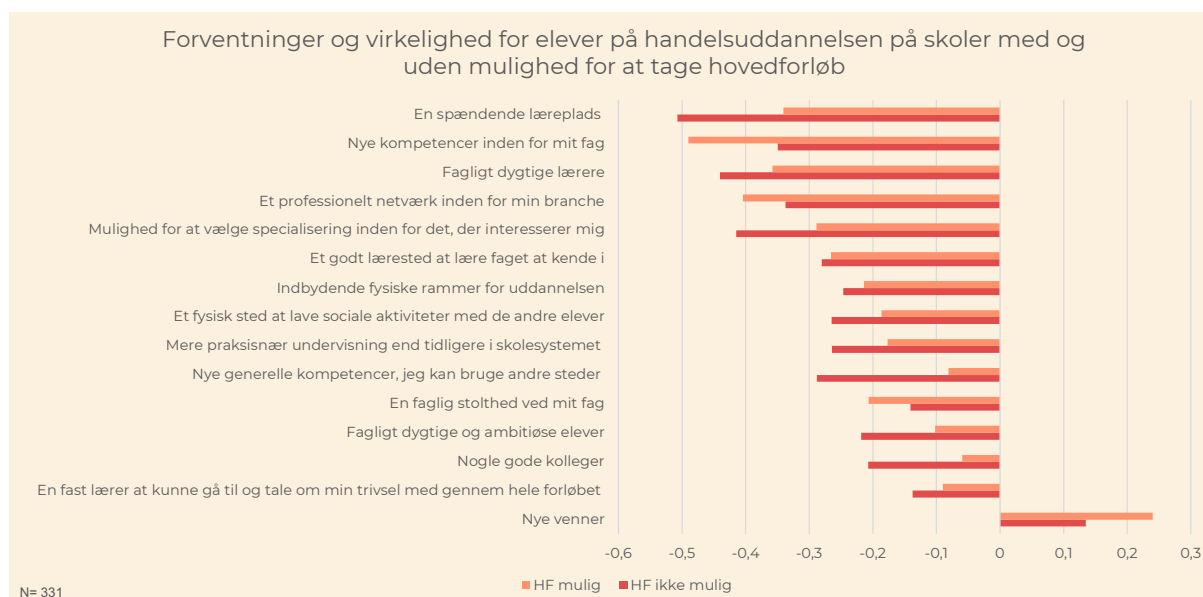
(Datagrundlag: Spørgeskemaundersøgelsen)

Overvejelser om frafald ift. om grundforløbsskolen også tilbyder hovedforløb, kun handel

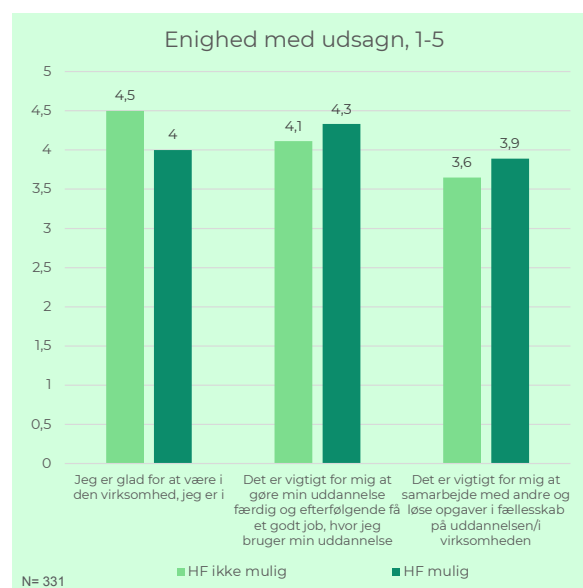
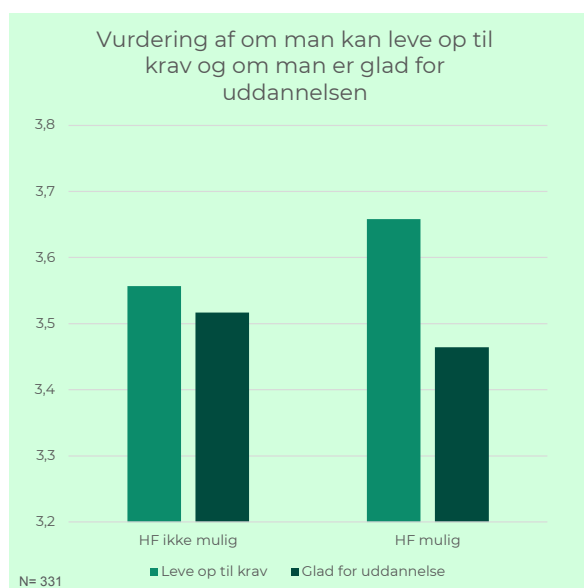
(Datagrundlag: Spørgeskemaundersøgelsen)

Forventninger vs. virkelighed ift. om grundforløbsskolen også tilbyder hovedforløb, kun handel

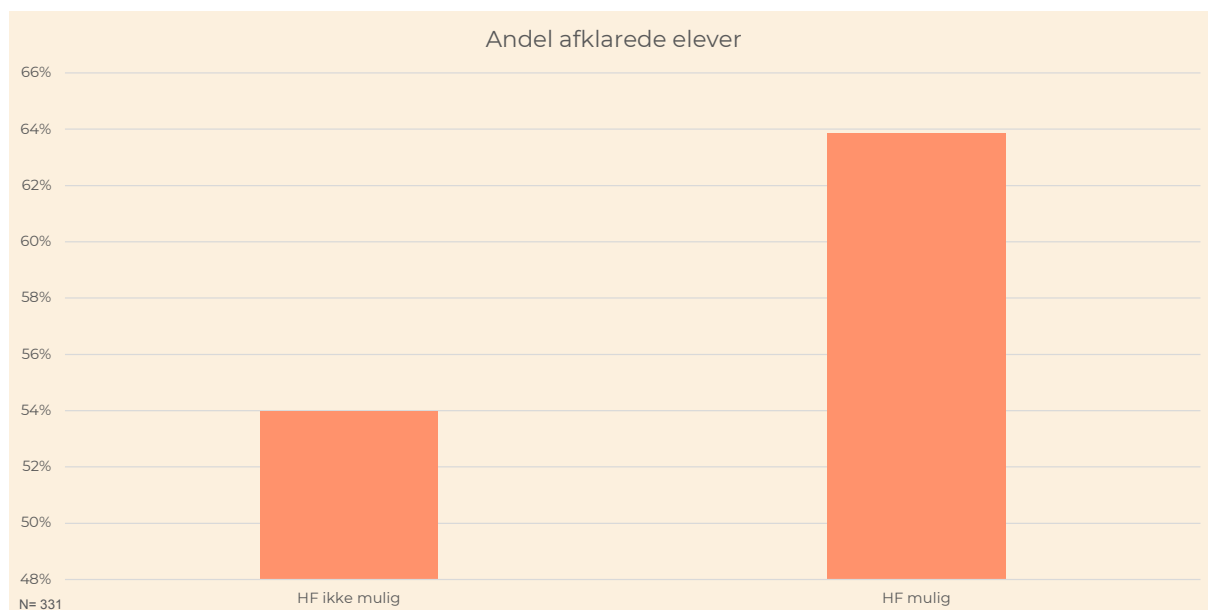
(Datagrundlag: Spørgeskemaundersøgelsen)

Trivsel og motivation ift. om grundforløbsskolen også tilbyder hovedforløb, kun handel

(Datagrundlag: Spørgeskemaundersøgelsen)

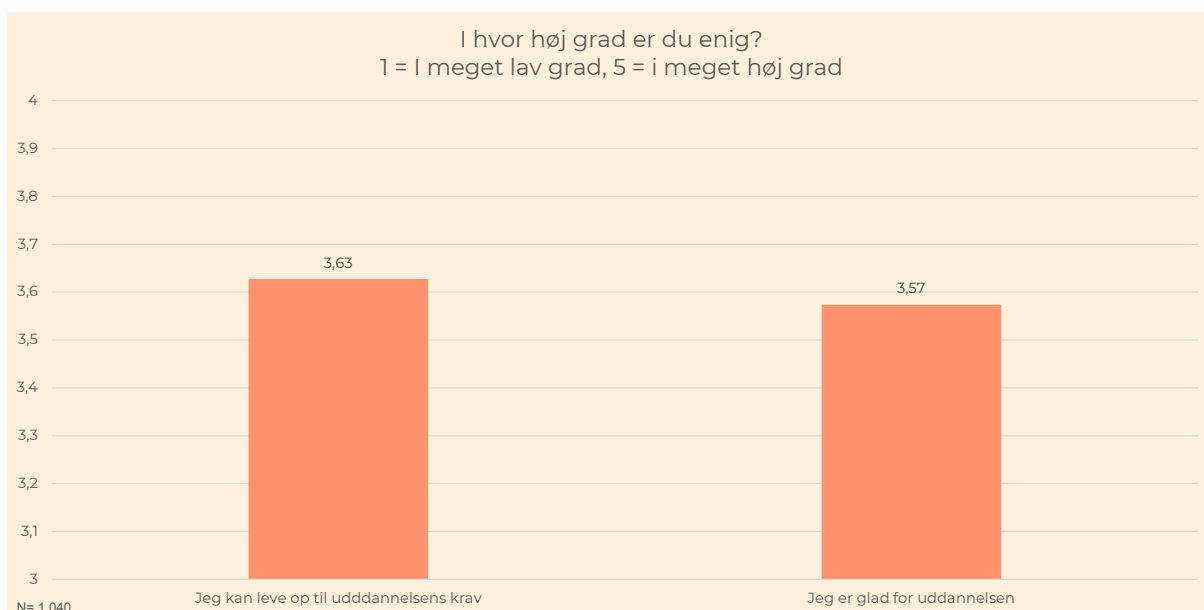
Afklerethed/uafklarethed ift. om grundforløbsskolen også tilbyder hovedforløb, kun handel

(Datagrundlag: Spørgeskemaundersøgelsen)

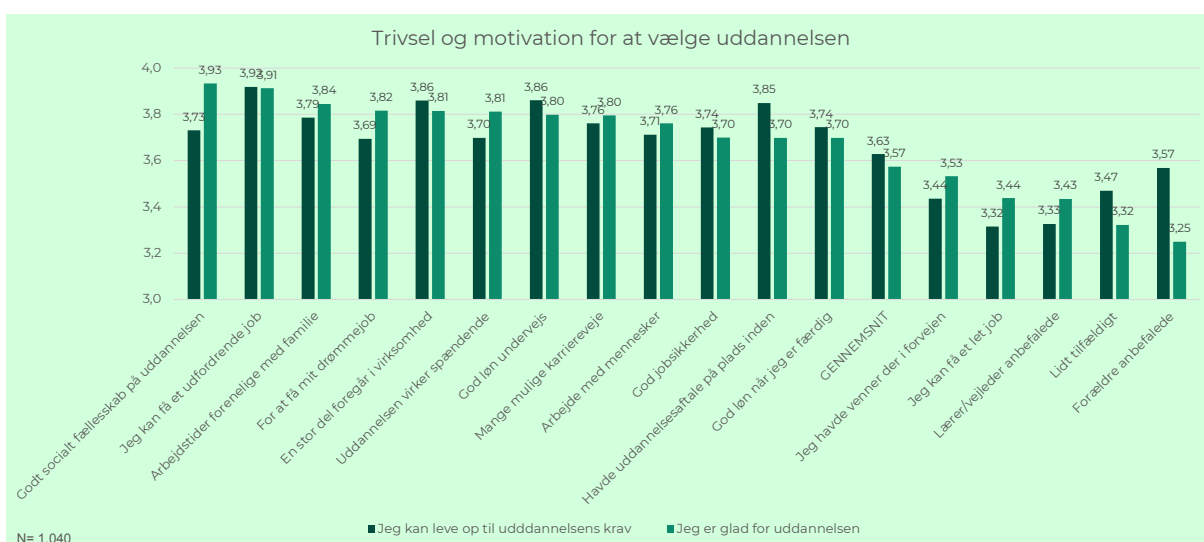
TRIVSEL OG MOTIVATION

Elevernes trivsel på tværs af de tre merkantile erhvervsuddannelser v

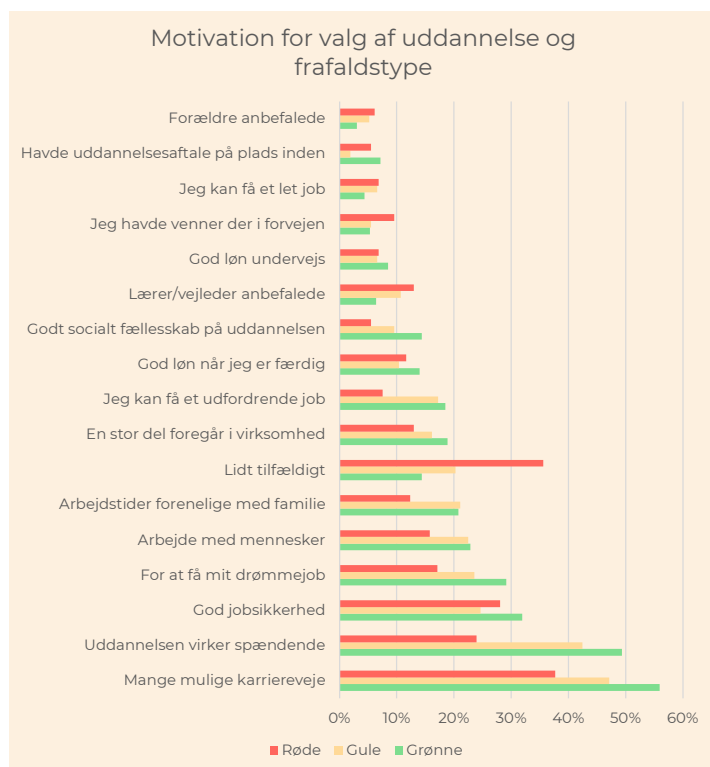
(Datagrundlag: Spørgeskemaundersøgelsen)

Årsager til at vælge uddannelsen for dem, som trives på tværs af de tre merkantile erhvervsuddannelser

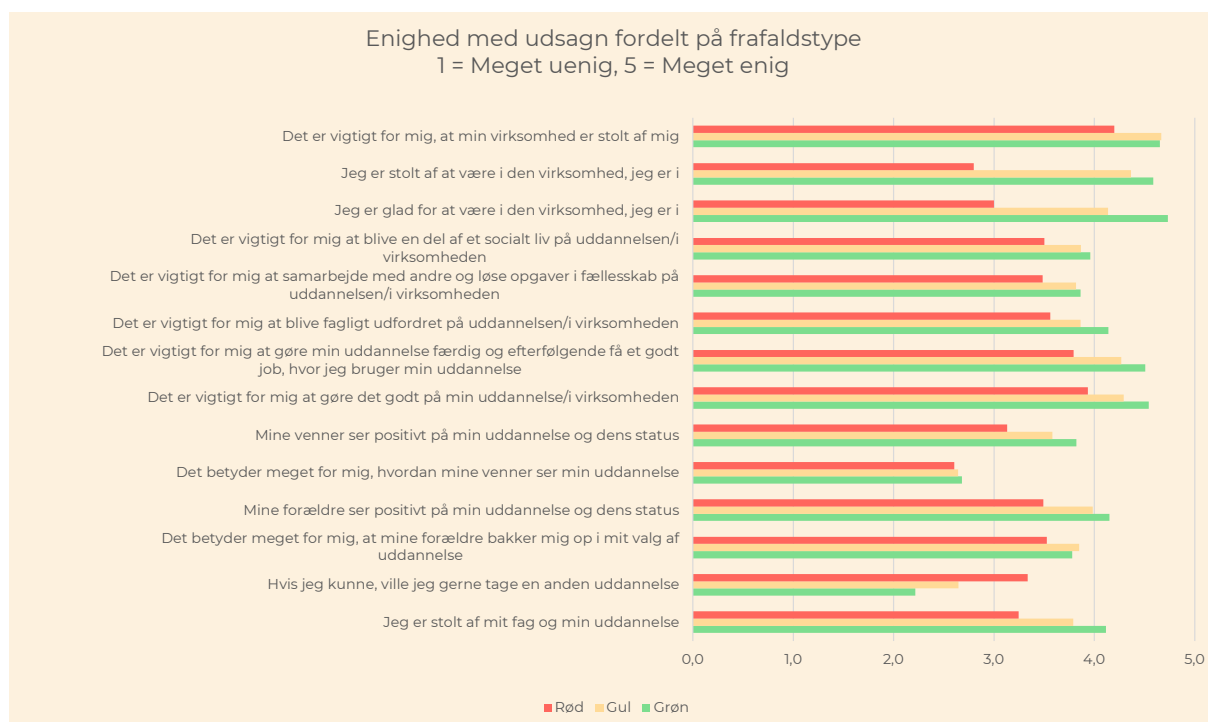
(Datagrundlag: Spørgeskemaundersøgelsen)

Årsager til at vælge uddannelsen for fordelt på elevtyper tværs af de tre merkantile erhvervsuddannelser

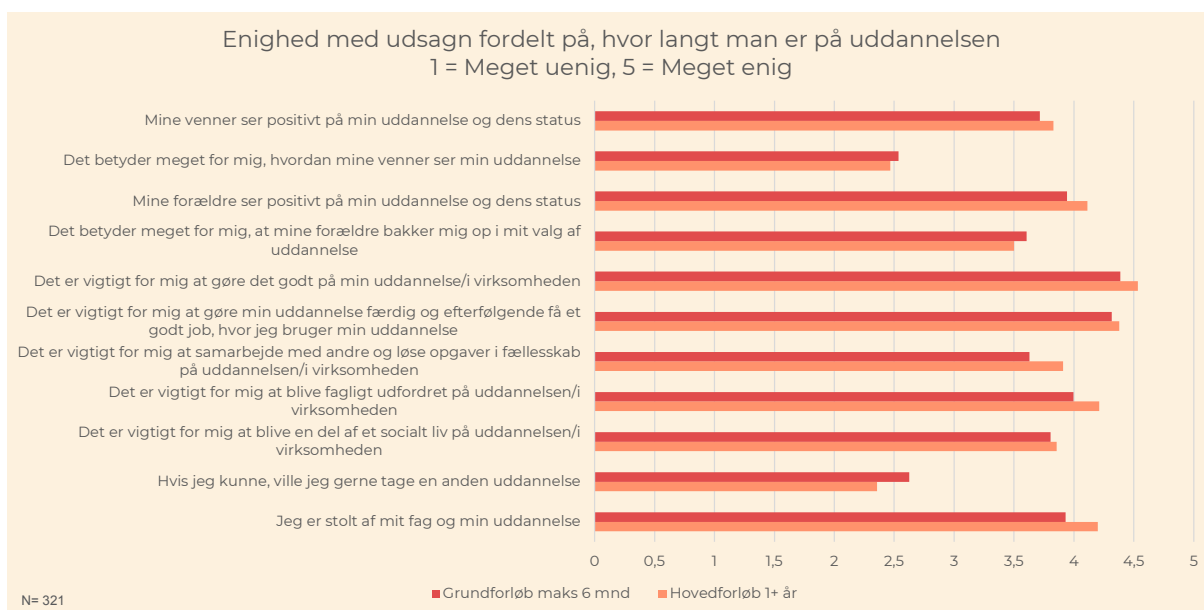
(Datagrundlag: Spørgeskemaundersøgelsen)

Årsager til at vælge uddannelsen for fordelt på elevtyper tværs af de tre merkantile erhvervsuddannelser

(Datagrundlag: Spørgeskemaundersøgelsen)

Trivsel og motivation ift. starten og slutningen af uddannelsen, på tværs af de tre merkantile erhvervsuddannelser

(Datagrundlag: Spørgeskemaundersøgelsen)

RESULTATER FRA REGRESSIONSANALYSEN

Regressionsanalysen identificerer de mest frafaldsudsatte grupper, uagtet populationsstørrelse

Opsamling på tværs af de tre merkantile uddannelser:

Hvad er udslagsgivende for frafald på tværs af de tre merkantile erhvervsuddannelser?

- Jo ældre du er, jo større sandsynlighed for gennemførelse
- Kvinder gennemfører i højere grad
- Efterkommere har større risiko for frafald end indvandrere – som begge har større risiko end etniske danskere
- Elever med egne børn er i større risiko for frafald
- Der er større risiko for frafald, hvis du bor hos enlig forælder – større risiko hos mor end hos far
- Efterskole fører til mindre frafald – 10. klasse og gymnasium fører til øget risiko for frafald
- Hvis dine forældre selv har en erhvervsfaglig uddannelse, mindskes risikoen for frafald – omvendt stiger risikoen for frafald, hvis de har lange uddannelser
- Du er i større risiko for frafald, hvis dine forældre er arbejdsløse
- Du er i større risiko for frafald, hvis dine forældre har lave indkomster
- Jo længere væk du bor fra institutionen, jo mindre risiko for frafald

Hvad er udslagsgivende for frafald, kontor?

- Jo ældre du er, jo større sandsynlighed for gennemførelse
- Kvinder gennemfører i højere grad
- Efterkommere har større risiko for frafald end indvandrere – som begge har større risiko end etniske danskere
- Der er større risiko for frafald, hvis du bor hos enlig forælder – større risiko hos mor end hos far
- Gennemført gymnasial uddannelse fører til højnet risiko for frafald
- Hvis dine forældre selv har en erhvervsfaglig uddannelse, mindskes risikoen for frafald – omvendt stiger risikoen for frafald, hvis de har lange uddannelser
- Du er i større risiko for frafald, hvis dine forældre er arbejdsløse
- Du er i større risiko for frafald, hvis dine forældre har lave indkomster
- Jo længere væk du bor fra institutionen, jo mindre risiko for frafald
- Der er større risiko for frafald i Region Sjælland og Nordjylland

Hvad er udslagsgivende for frafald, handel?

- Jo ældre du er, jo større sandsynlighed for gennemførelse
- Efterkommere har større risiko for frafald end indvandrere – som begge har større risiko end etniske danskere
- Der er større risiko for frafald, hvis du bor hos enlig mor
- Efterskole fører til mindre frafald – 10. klasse og gymnasium fører til øget risiko for frafald
- Hvis dine forældre selv har en erhvervsfaglig uddannelse, mindskes risikoen for frafald – omvendt stiger risikoen for frafald, hvis de har lange uddannelser
- Du er i større risiko for frafald, hvis dine forældre er uden for arbejdsstyrken
- Du er i mindre risiko for frafald, hvis din mor har høj indkomst
- Jo længere væk du bor fra institutionen, jo mindre risiko for frafald
- Der er større risiko for frafald i Region Sjælland og Region Hovedstaden

Hvad er udslagsgivende for frafald, detail?

- Jo ældre du er, jo større sandsynlighed for gennemførelse
- Efterkommere har større risiko for frafald end indvandrere – som begge har større risiko end etniske danskere
- Elever med egne børn er i større risiko for frafald
- Der er større risiko for frafald, hvis du bor hos enlig forælder – større risiko hos mor end hos far, men størst risiko hvis du bor alene
- Efterskole fører til mindre frafald – 10. klasse og især gymnasium fører til øget risiko for frafald
- Hvis dine forældre selv har en erhvervsfaglig uddannelse, mindskes risikoen for frafald
- Du er i større risiko for frafald, hvis dine forældre er uden for arbejdsstyrken
- Du er i mindre risiko for frafald, hvis dine forældre har høje indkomster
- Jo længere væk du bor fra institutionen, jo mindre risiko for frafald
- Der er større risiko for frafald i Region Sjælland og Nordjylland

Regressionsresultater

Læsevejledning til tabeller:

- (1), (2), (3), (4), (5) øverst i tabel indikerer de forskellige regressionsanalyser, som er gennemført på datasættet.
- Det er i alt fem modeller.
 1. Den første er en samlet model for alle eleverne i data. Indgår samme elev flere gange, ser vi kun på det seneste forløb.
 2. Den anden model ser kun på de 15-19-årige
 3. Den tredje model ser kun på elever på kontoruddannelsen
 4. Den fjerde model ser kun på elever på handelsuddannelsen
 5. Den femte model ser kun på elever på detailhandelsuddannelsen
- Grøn betyder at frafaldsrisiko er reduceret sammenlignet med udfald, hvor der er noteret ref. i gult
- Jo mere grøn, jo mere reduceres frafaldsrisikoen
- Fx reduceres risiko med stigende alder, og for (1) reduceres mest ved 25 år og over
- Rød betyder at frafaldsrisiko er øget sammenlignet med udfald, hvor der er noteret ref. i gult
- Jo mere rød, jo mere øges frafaldsrisikoen
- Fx øges risiko hvis elev ikke bor hos samboende forældre, og for (1) er den størst ved bor hos enlig mor
- Hvis et felt er tomt, er det fordi, at estimatet ikke er statistisk signifikant og derfor ikke har nogen indvirkning på sandsynligheden for frafald
- Jo flere stjerner, jo mere statistisk signifikant er estimatet

Frafaldet merkantil uddannelse	(1) Seneste forløb	(2) Seneste forløb (15-19 årige)	(3) Kontor	(4) Handel	(5) Detail
15-16 år	ref.		ref.	ref.	ref.
17 år	-0.455***		-0.358*		-0.411***
18 år	-1.073***		-0.957***	-0.455***	-0.852***
19 år	-1.543***		-1.468***	-0.777***	-1.195***
20-24 år	-1.628***		-1.602***	-0.835***	-1.192***
25 år og over	-1.826***		-1.723***	-0.894***	-1.171***
Mænd	ref.	ref.	ref.	ref.	ref.
Kvinder	-0.136***	-0.155***	-0.134***		
Dansk	ref.	ref.	ref.	ref.	ref.
Indvandrere	0.316***	0.374***	0.212***	0.304***	0.316***
Efterkommere	0.423***	0.300***	0.320***	0.457***	0.523***
Har ikke selv børn	ref.	ref.	ref.	ref.	ref.
Har selv børn	0.108***				0.265***
Bor hos samboende forældre	ref.	ref.	ref.	ref.	ref.
Bor hos forælder i nyt forhold					0.119**
Bor hos enlig mor	0.258***	0.446***	0.282***	0.260***	0.328***
Bor hos enlig far	0.176***	0.245**	0.208*		0.305***
Bor ikke hos forældre					0.417***
Afsluttet 9. Klasse	ref.	ref.	ref.	ref.	ref.
Afsluttet efterskole 9. eller 10. klasse	-0.0986***			-0.132*	-0.163***
Afsluttet 10. klasse	0.134***	0.195***		0.158**	0.104**
Afsluttet gymnasial uddannelse	0.285***	0.718***	0.100*	0.485***	0.534***
Dansk prøvekarakter gns. -3-4	ref.	ref.	ref.	ref.	ref.
Dansk prøvekarakter gns. 4-7	-0.214***	-0.184***	-0.256***	-0.279***	-0.175***
Dansk prøvekarakter gns. 7-12	-0.293***	-0.399***	-0.411***	-0.288***	-0.204***
Matematik prøvekarakter gns. -3-4	ref.	ref.	ref.	ref.	ref.
Matematik prøvekarakter gns. 4-7	-0.306***	-0.275***	-0.310***	-0.296***	-0.252***
Matematik prøvekarakter gns. 7-12	-0.489***	-0.580***	-0.519***	-0.419***	-0.346***

	(1) Seneste forløb	(2) Seneste forløb (15-19 årige)	(3) Kontor	(4) Handel	(5) Detail
Frafaldet merkantil uddannelse	ref.	ref.	ref.	ref.	ref.
Far folkeskole eller uoplyst	ref.	ref.	ref.	ref.	ref.
Far erhvervsfaglig udd.	-0.148***	-0.143***	-0.133***	-0.147***	-0.120***
Far kort videregående udd.					
Far mellemlang videregående udd.	0.0888**			0.168**	
Far lang videregående udd.	0.166***		0.224***	0.181*	
Mor folkeskole eller uoplyst	ref.	ref.	ref.	ref.	ref.
Mor erhvervsfaglig udd.	-0.140***	-0.102**	-0.153***	-0.138***	-0.104***
Mor kort videregående udd.	-0.132**		-0.127*	-0.176*	-0.164*
Mor mellemlang videregående udd.		0.119*			
Mor lang videregående udd.	0.258***		0.177*	0.260*	
Far i beskæftigelse	ref.	ref.	ref.	ref.	ref.
Far arbejdsløs					
Far uden for arbejdsstyrke eller uoplyst	0.116***	0.150*	0.131***	0.194***	0.0791*
Mor i beskæftigelse	ref.	ref.	ref.	ref.	ref.
Mor arbejdsløs	0.149**		0.228**		
Mor uden for arbejdsstyrke eller uoplyst	0.156***	0.197***	0.164***	0.209***	0.160***
3-4 personer i familie	ref.	ref.	ref.	ref.	ref.
1 person i familie	0.354***		0.314***	0.391***	0.0963*
2 personer i familie	0.0583*	-0.154*	0.0688*		-0.109*
5 eller flere personer i familie	0.145***	0.164***	0.140**		0.169***

	(1) Seneste forløb	(2) Seneste forløb (15-19 årige)	(3) Kontor	(4) Handel	(5) Detail
Frafaldet merkantil uddannelse	ref.	ref.	ref.	ref.	ref.
Far personindkomst 1. og 2. decil					
Far personindkomst 3. og 4. decil					
Far personindkomst 5. og 6. decil					
Far personindkomst 7. og 8. decil	-0.172***		-0.167**		-0.174**
Far personindkomst 9. og 10. decil	-0.235***		-0.261***		-0.224***
Mor personindkomst 1. og 2. decil	ref.	ref.	ref.	ref.	ref.
Mor personindkomst 3. og 4. decil					
Mor personindkomst 5. og 6. decil					
Mor personindkomst 7. og 8. decil	-0.150***				-0.136
Mor personindkomst 9. og 10. decil	-0.186***	-0.233*		-0.233*	-0.168*
0-1 km. fra bopæl til udd.institution	ref.	ref.	ref.	ref.	ref.
1-2 km. fra bopæl til udd.institution	-0.125*				
2-5 km. fra bopæl til udd.institution	-0.313***	-0.260**	-0.326***		
5-10 km. fra bopæl til udd.institution	-0.335***	-0.223*	-0.425***		
10-20 km. fra bopæl til udd.institution	-0.535***	-0.421***	-0.578***	-0.316***	-0.260***
20-50 km. fra bopæl til udd.institution	-0.963***	-1.420***	-0.811***	-0.532***	-0.810***
Over 50 km. fra bopæl til udd.institution	-1.432***	-2.875***	-0.421***	-0.961***	-1.829***
Bopæl i Region Nordjylland	ref.	ref.	ref.	ref.	ref.
Bopæl i Region Midtjylland	-0.216***	-0.116*	-0.218***	-0.255***	-0.252***
Bopæl i Region Syddanmark	-0.139***		-0.189***	-0.115*	
Bopæl i Region Hovedstaden	-0.199***		-0.233***	0.135*	0.0869*
Bopæl i Region Sjælland	0.0666*	0.188**		0.141*	0.105*
Konstant	2.136***	1.193***	2.140***	1.325***	1.381***
Observationer	88.543	26.461	38.475	21.955	38.670
Pseudo R ²	0.133	0.302	0.088	0.128	0.172

HVEM SKAL VI FOKUSERE PÅ?

Frafaldsomfang i absolutte og relative tal på tværs af de tre merkantile uddannelser

Køn

Andel og frafald

- Kvinder udgør 62% af populationen og har frafaldspct. 45%
- Mænd udgør 38% af populationen og har frafaldspct. 50%

Frafald i perioden

- 16.600 mænd
- 25.000 kvinder

Herkomst

Andel og frafald

- Danskere udgør 88% af populationen og har frafaldspct. 45%
- Indvandrere og efterkommere udgør hver 6% af populationen og har hhv. frafaldspct. 59% og 68%

Frafald i perioden

- 34.600 danskere
- 3.200 indvandrere
- 3.700 efterkommere

Alder

Andel og frafald

- Personer på 15-18 år udgør 17% af populationen og har frafaldspct. 59%
- Personer på 19-20 år udgør 24% af populationen og har frafaldspct. 43%
- Personer på 21-22 år udgør 17% af populationen og har frafaldspct. 44%
- Personer på 23-25 år udgør 15% af populationen og har frafaldspct. 46%
- Personer over 25 år udgør 26% af befolkningen og har frafaldspct. 45%

Frafald i perioden

- 10.600 personer over 25 år
- 9.000 personer på 15-18 år
- 9.000 personer på 19-20 år

Køn x herkomst

Andel og frafald

- Danske kvinder udgør 55% af populationen og har frafaldspct. 44%

- Danske mænd udgør 33% af populationen og har frafaldspct. 46%
- Efterkommere mænd udgør 3% af populationen og har frafaldspct. 72%

Frafald i perioden

- 21.300 danske kvinder
- 13.200 danske mænd
- 2.100 efterkommer mænd

Herkomst x alder

Andel og frafald

- Danskere over 25 år udgør 22% af populationen og har frafaldspct. 44%
- Danskere i alderen 15-18 år udgør 15% af populationen og har frafaldspct. 56%
- Indvandrere over 25 år udgør 3% af populationen og har frafaldspct. 51%
- Efterkommere i alderen 15-18 år udgør 1,9% af populationen og har frafaldspct. 75%

Frafald i perioden

- 8.700 danskere over 25 år
- 7.400 danskere i alderen 15-18 år
- 1.500 indvandrere over 25 år
- 1.300 efterkommere i alderen 15-18 år

Alder x køn

Andel og frafald

- Mænd over 25 år udgør 5% af populationen og har frafaldspct. 50%
- Mænd i alderen 15-18 år udgør 9% af populationen og har frafaldspct. 62%
- Kvinder over 25 år udgør 21% af populationen og har frafaldspct. 44%
- Kvinder i alderen 15-18 år udgør 8% af populationen og har frafaldspct. 55%
- Ud af det samlede antal frafald udgør mænd +25 år 6% (2.400 frafald)

Frafald i perioden

- 5.000 mænd i alderen 15-18 år
- 8.200 kvinder over 25 år
- 4.000 kvinder i alderen 15-18 år